REGISTERED N. No.

...क अंकास........................२ आणे

...ड बद्दल वऱ्हाडसमाचार तारीख २१ आगष्ट १९०५ इ.

...माचार.

Advertisements
Below 10 lines ...... 2 Rs
Per line over 10......3 as
Repetitions Per line...2 as

...UGUST 1905 NO 31

आगष्ट सन १९०५ अंक ३१

दिल्या घेतल्यास रद्द समजले जाईल कळावें. ता. १८।८।०५ इ.

सही

विठ्ठल मेवःशाम बिडवई बाळापूर, पेठ
तर्फे रामकृष्ण विठ्ठल बिडवाई द. खु.

नोटीस

बेशमी रा. तुकाराम वल्लद नंदाजी पाटाल राहणार पुंडा तालुके आकोटा यांसः—

खाली सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुह्मी ता. ७।८।०५ च्या वऱ्हाडसमाचार पत्रांतून दिलेली नोटीस पावली त्यांतील मजकूर सर्वच खोटा आहे. तुह्मी मला ६४ तोळें चांदी कधींच दिली नाहीं तुमची नियत चांगली नाहीं असें तुमच्या नोटिशीवरून सिद्ध होते. सुमारें १॥ महिना झाला मजजवळून तुह्मी १०२ तोळे भार चांदीचा तोड्याचा जोड एक व सहामासे सोन्याच्या चार बाळ्या असें एकदर घेऊन गेलें. तोड्याच्या जोडाची किंमत दर तोळ्यास ८१३ प्रमाणें (८२॥।=) व बाळ्या चार यांची किंमत दर तोळ्यास २५ रु. प्रमाणें १२॥ रुपये एकूण ९५।= पंचाण्णव रुपये सहाआण्याचे चांदी सोन्याचे डागिने नारायण व० यादोजी पाटील रा. पुंडा व यादव व. श्रावण पाटील रा. पुंडा या दोघांच्या समक्ष घेऊन जाऊन सांगितलें कीं सदर्हू डागिन्याचे पैसे मी तुह्माला १५ दिवसांनीं देईन त्या प्रमाणें मी तुमची वाट पाहिली तुम्ही रुपये वक्तशीर आणून दिले नाहीत म्हणून मी रुपय विषयीं मागणी केली तेव्हां तुह्मी देतों ह्मणाले. रुपये तर तुह्मी दिलें नाहींच मात्र उलट नोटीस दिली फार चांगली गोष्ट केली आपण मजशी बेमानी कराल असें मला माहित असतें तर मी आपल्यास डागिनेच दिलें नसते. असो. तुह्मी मला बरेंच पेचांत आणलें आतां तरी कांहीं इमानास जागृत होऊन ही नोटीस पवतांच आठ दिवसांचें आंत माझे डागिन्याबद्दल ९५।= आणून द्यावे असें न केल्यास तुमच्या या कृती बद्दल मला कोर्ट पहाणें भाग पडेल व जो खर्च पडेल तो व या नोटिशीचा खर्च असें तुमचे पासून भरून घ्यावा लागेल कळावें ता. १६-८-०५

सही

हरीसा वल्लद शिवरामसा सोनार
रा. पुंडा ता. आकोट दस्तुर खुद्द

नोटीस

नोटीस बेशमी किसन वल्लद भानाजी घेटे राहणार मौजे निंभारी ता. दर्यापूर यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी आपले शेत मौजे निंभारी येथील सर्व्हे नंबर ७१ पैकी एकरगुंठे ४।३ आकार ७८४ हे शेत रकम ४७५ रुपयास आह्मास विकले व आह्मी तुह्मास इसाराबद्दल रुपये १० नगदीं दिले व तुह्मी दस्तऐवजास लागणारा खर्च कबूल केला होता सबब मजपासून तुह्मी रुपये ६ घेऊन दस्तऐवज आणून खरेदीचा दस्तऐवज लिहिला. सदरहु जमीन दुसरेपाशीं गाहाण असल्यानीं गाहाणदाराची सही करून देण्याचे तुह्मी कबूल केले होते. परंतु गाहाणदारांना त्या दस्तऐवजावर साक्ष टाकली नाहीं व तो दस्तऐवज नोंदला गेला नाहीं. दस्तऐवज तुमचेपाशीं आहे. जमीन तुह्मी माझे ताब्यांत दिल्यावरून मीच वाहत आहे तरी ही नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसाचे आंत गाहाणदाराची तुह्मी समजूत करून दस्तऐवजावर साक्ष घेऊन दस्तऐवज नोंदून द्यावा अगर स्वामित्वाची रकम गाहाणदार यास देणें करितां मजपाशीं अनामत ठेवावी तसें न केल्यास जमिनीचा ताबा मजकडेस आहे तो कायम ठेऊन दस्तऐवज नोंदून घेण्याकरितां मजला ज्याप्रमाणें सल्ला मिळेल त्याप्रमाणें तजवीज करण्यांत येईल. कळावें. ता. ९-८-०५ इ. दस्तुर गंगाधर विष्णु चितळे.

सही

विठोबा वल्लद लक्ष्मण वंजारी
रा. निंभारी निशाणी
याची असे.

जयध्वज

फ्रेंच कवी व्हिक्टर ह्यूगो यांच्या ' हर्नानी ' नाटकाचें रूपान्तर रा. रा. हरी नारायण आपटे यांनीं केलेलें आहे. ही मराठींतील गोष्ट रंगभूमीवर देखील नीटशी समजत नाहीं. नाटकाच्या दृष्टीनें आमच्या प्रसिद्ध कादम्बरीकारांची ही कृती चांगली साधलेली नाहीं. विलायती कल्पना, रितीभाती राजकीय पद्धती इत्यादिकांचें या नाटकांत वर्णन आहे पण तें बुद्धीला नीटपणें ग्राह्य होत नाहीं. शेवटचे दोन अंक कांहीं तरी मनाला रुचतात पण त्यांतील भयायक, व करुणा या दोन रसांचें पर्यवसान आनंदांत होतें तेव्हां चित्तवृत्तीला थोडा विशाद वाटतो. देशी नगरांचीं नांवें घातलीं व देशी राजांचीं नांवें पात्राला दिलीं ह्मणजे विलायती विचारसरणीला देशी रूप येत नाहीं हें या नाटकावरून चांगलें समजतें. गोष्ट देखील कांहीं मनोरम नाहीं. निरनिराळ्या पात्रांचीं आत्मगत भाषणें इतकी लांबतात कीं प्रेक्षकांस अगदीं कंटाळा येतो. रमणीय कविकल्पना किंवा चमत्कारिक संविधानक यांची छटा या नांटकांत कोठेंच आढळत नाहीं. राजश्री हरी भाऊ आपटे यांनीं हें नाटक कां पसंत केलें व त्याची माधुरी कोठें आहे हें त्यांच्या सहृदय लेखणींतून कळे पर्यंत आह्मी तर असें ह्मणतों कीं त्यांच्या या नाटकानें आमच्या मनाचा मोठा विरस झाला. त्यांची ही कृति ह्मणून जी मोठी उमेद होती ती अगदी विरून गेली.

एक मर्मज्ञ

...यांच्या सवयीं
संबंधानें हिंदुस्थानांत
आहे असें नाहीं पण
कांहीं थोडी बहूत
...तल्या त्यांत विंचवा संब-
...ळख आहे तितकी इतर
...ळ. विंचवाच्या नांवाचा
...बरोबर मनांत सात्विक
...त नाहींत. विंचू हा विषारी,
...छळ करणारा असें ह्मग-
...मोठी गोष्ट ही आहे कीं
...चू चावतो तो फक्त आत्म
...चावतो या शिवाय त्याचा
नसतो.
...माणेंच विंचवा बद्दलहि
...तिमूलक कल्पना व दंत-
...हेत. शेंभर अपराध झाले
...चू चावतो असें कित्येकदां
...अति सोंवळ्याच्या जागीं
...ण्या ठिकाणीं विंचू दृष्टीस
...हीं तरी भ्रष्टाकार जाहला
...तात. विंचू व साप हे
...नाहत व त्यांस त्रास दिला
...धींना कधींतरी सूड उगविल्या
...हींत असा पुष्कळांचा

...घेतल्या बरोबर अंगावर जी
त्याची माहिती सृष्टिनी-
...नेषेक वाटते विंचू हा
...सांपडणारा किडा आहे.
आढळण्यांत येत नाहींत.
...क्षिणेकडेस यावें तसतसा
...ळागतो. भूमध्य समुद्राच्या
...हान विंचवाची जात आहे.
...फार मोठा नसते. हिंदु-
... आफ्रिका येथील कांहीं
...ा दुष्ट असतात. आफ्रिकेंत
...घातक " अशी संज्ञा आहे.
...दंशा पासून मरण ओढवतें.
...विंचू इतके विषारी नसतात.
...दंशापासून प्राणहानी क्वचित
...ही आढळते.
...नि आहेत. दोन डोळे डोक्या
व बाकीचे सहा अगदीं पुढें
...के असूनही विंचवाची दृष्टी
...चित असते. मद्रासकडे जी
...इंगळी असते तिची नजर तीन
...ठीकडे फारशी पोचत नाहीं विंचू
...ाभीत आहे ह्मणून त्यांस फक्त
...ध व्हावा इतक्याच करितां
...दिलेले असावेत उजेड असे
...जमिनीमध्यें बिळांत, खडकाच्या
...ा भेगां व झाडाच्या वाळलेल्या
...ं लपतात. संधिप्रकाश पडला
...ा ...ष्यांस सुरवात होते

व मग ते आपलें खाद्य हुडकण्याच्या व स्वैर गतीनें फिरण्याच्या नादीं लागतात कधीं कधीं दिवसाही विंचू दृष्टीस पडतो पण तो अ...च निर्भय जागा पाहतां पाहतां भटकत असलेला असावयाचा. त्याचा रंग बहुतकरून त्याचें निवासस्थान असेंत त्या सारखाच असतो. त्या मुळें तो एका एकी दिसून येत नाहीं. विंचवाच्या कृष्णवर्णा मुळें रात्रीं त्यांना लोकांस दृष्टिगोचर न होतां फिरतां येतें. लाल किंवा उदी रंगाच्या विंचवाचें, ते फिरतात तेथील खडक व माती यांच्या रंगाशीं इतकें साम्य असतें कीं ते ओळखूं सुद्धां येत नाहींत.

विंचवाचा आकार इतका कांहीं अद्वितीय आहे कीं तो ओळखण्यास कधींच अडचण पडत नाहीं शेपटीच्या अग्रभागीं धारण केलेली विषाची पिशवी व नांगी हीं त्यांचीं विशेष लक्षणें होत. शेपटी जणुं काय लहान लहान मणी जोडून केलेली असते व त्यामुळें त्या शेपटीला वर खालीं व नाहीं तर आजूबाजूनही गती देतां येते. या रचनेमुळें त्यास नांगी पाठीवर किंवा आडवी तिडवी सहज गत्या आणतां येते. पुढचे बाजूस चिमट्या सारखे जे बांकदार अवयव असतात ते सुद्धां विशेष लक्षणांपैकींच होत. याच्या योगानें आंधळ्या माणसा प्रमाणें त्यांना चालतांना चाचपडतां येतें व भिंतींही कचित प्रसंगीं पोकरतां येतात. हे चिमटे धरण्याच्या कामीं चांगले उपयोगीं पडतात. यांच्या आटोक्यांत एकादा कीटक कदाचित गाफीलपणानें आलाच तर या चिमट्यांची इतकी कांहीं पकड बळकट बसते कीं त्यांतून त्या किड्याला सुटका होणें मुष्कील पडतें. विंचवाच्या लांबट धडा खालीं पायाच्या चार जोड्या असतात त्यामुळें चलनवलनाचें काम होतें, व कित्येक जातींत या पायांनीं त्यांना उकरतांही येतें. पोटाखालीं फणीच्या आकाराचे दोन अवयव असतात ते स्पर्शेंद्रियांचें काम करतात. व आपणांस अज्ञान अशीं हीं कांहीं कार्यें त्यांजकरवीं होत असतील. विंचू जेव्हां चालतो त्या वेळीं पायाचीं टोकें व या फणीवत अवयवाचीं अग्रें जमिनीस टेंकतात. आपण चालत असलेली जमीन कोणत्या प्रकारची आहे हें त्याला या दुसऱ्या सांगितलेल्या अवयवानें कळतें. शेंपूट किंवा नांगी जमिनीस लगूं नये ह्मणून विंचू फार काळजी घेतो. जेव्हां जेव्हां विंचू चालत असतो तेव्हां तेव्हां ती पाठीवर वांकविलेली असते. कोणालाही टणका देण्याची ही तयारी आहे असें आपणांस वाटतें पण नांगीचें टोक भग्न होऊं नये ह्मणून त्री

किरकोळ खबरी आलेल्या वऱ्हाडसमाचार तारीख २१ आगष्ट

उत्कृष्ट हुकूम–जोपर्यंत देशी वस्तु मिळत आहेत तों पर्यंत परदेशीय वस्तु न वापरण्याबद्दल गोंडळच्या ठाकूर साहेबांनी आपल्या राज्यांतील अमलदारांना हुकूम सोडला आहे.

स्त्रियांच्या कुस्त्या–मुंबई येथें रिपन थिएटरांत सोलापुरच्या कांहीं मल्लविद्या निपुण स्त्रियांच्या कुस्त्या व्हावयाच्या त्यांत एखादे कुस्तींत आपल्याला जिंकणाऱ्यास रु. १०० चें बक्षीस देऊं केलें आहे–

खोबरेल तेला पासून लोणी—जर्मन डा. डेनर हे खोबरेल तेलापासून लोणी काढण्याचा प्रयोग करीत आहेत ह्या लोण्यास एक प्रकारचा सुरेख वास आणि रुचि असतें साधारणपणें पंधरा वीस दिवस नासत नाहीं, आणि साध्या लोण्यांतील सर्व गुण ह्यांत आहेत तेव्हां ह्याचा लोण्याप्रमाणें उपयोग करतां येईल आणि हें थोड्या खर्चानें तयार करतां येईल असें सदहू डाक्तराचें ह्मणणें आहे.

युरोपियन तऱ्हेचा राजवाडा– तीस लक्ष रुपये खर्च करून कपूरथळ्याचे महाराज आपल्या संस्थानांत एक विलायती विलासमंदिर बांधीत आहेत. सर्व मक्ता एका कंपनीला दिला असून इमारतीला लागणारा हरएक माल विलायतेहूनच मागवावयाचा असा ठराव झाला आहे. तिला दगड कानड्यांतून मागवण्यांत आला आहे, आह्मी आपल्या स्वतःच्या खुषीनें आपल्या पायावर दगड पाडून घेतों, लार्ड कर्झनसारख्या परक्याला दोष देण्यांत काय अर्थ आहे ?

स्त्रियांनीं धरणें घेतलें—ज्यांना काम मिळत नाहीं अशा मजुरांच्या पोटाची व्यवस्था करण्यासंबंधानें पार्लमेंटापुढें एक बिल यावयाचें आहे. मि. बाल्फोर हल्लींचे प्रधान तें बिल पुढें आणण्याची टाळाटाळ करीत होते. तेव्हां नुकतेंच कांहीं दिवसांपूर्वी अशा मजुरांच्या ८०० बायकांनीं आपल्या तान्ह्यामुलांसह पार्लमेंटसभेच्या दारांशीं धरणें घेतलें. ' होईल तितक्या लवकर मी तें बिल पुढें आणतो असें अभिवचन देऊन व त्यासर्वांना चहापान करवून मि. बाल्फोर यांनीं बोळविलें. हा स्वराज्याचा प्रभाव !

बक्षिशी–' अबलाहितकारक ' नांवाच्या बंगाली पत्राचे संपादक बाबू शंकरलाल यांनी वास्तविक कौमार्यावस्थेंत असलेल्या बालविधवेचा पुनर्विवाह करण्याला हिंदुशास्त्राची अनुज्ञा नाहीं, असें सप्रमाण सिद्ध करून देणारांस रु. १००० चें बक्षीस लाविलें आहे. बिजनोरच्या बालविधवाविवाहसभेनें काशी, प्रयाग, कानपूर व लखनौ येथील पंडितांशीं या मुद्यावर वाद करण्याकरितां चार शास्त्री पाठविले आहेत.

चमत्कार–ठाण्यास बाजारांतील मारुतीच्या देवळांशेजारीं जें एक वाणी लोकांचें मोठें देवालय बांधलेलें आहे त्या देवालयांतील आंतल्या दरवाज्या शेजारीं आज सुमारें १० महिने चुन्याच्या गच्चीस फुगोटी आलेली होती. त्या ठिकाणीं कांहीं द्रव्य असेल ह्मणून त्या ठिकाणीं गंध अक्षता वाहण्यांत येत असत. तो फुगोटा गेल्या वा नांवे शुक्रवारीं तडकला पुढें त्यांत काय आहे हें पहाण्याची जिज्ञासा उत्पन्न होऊन तो हळूंच फोडण्यांत आला तों त्यांत सुमारें अर्धा फूट लांब. ३।३॥ इंच रुंद व १॥–२ इंच जाड अशी एक सुंदर काळीभोर श्री नाथजींची मूर्ती सांपडली. असें सांगतात कीं, वाणी लोकांचे एक गुरु भिवंडीस होते व ते पुढें पडघ्याकडे जाणार होते परंतु त्यांच्या स्वप्नांत देव येऊन त्यानें यांस सांगितलें कीं ' मी ठाण्यास प्रगट झालों आहे, मला स्नान वगैरे घालण्यास तेथें जा. ' त्या प्रमाणें सांगण्यावरून ते गुरु ठाण्यास आले आहेत. ती मूर्ति बाहेर काढली तेव्हां ठाण्यांतील प्रसिद्ध व्यापारी शेट त्रिभुवनदास व सावकार रतनसी शेट वगैरे मंडळी हजर होती मूर्ती सुमारें २–२॥ इंचच खोल होती ईश्वर लीला अगाध आहे !

नवा शोध–नवसरी प्रांतांत राहणाऱ्या दोघा गुजराथी गृहस्थांनीं विहिरींतुन आपोआप पाहिजे तितकें पाणी काढणारें एक यंत्र तयार केलं आहे. याच गृहस्थांनीं एका झाडांतून असा एक पदार्थ शोधून काढला आहे कीं, त्या पासून थोड्या खर्चांत पुष्कळ पुष्कळ विद्युच्छक्ती उत्पन्न करितां येईल.

मुळींच झोंप नाहीं–पोर्चुगालमधील पेड्रोला या ठिकाणीं अंटोनियो वयुएझ नांवाच्या माणसाला सारखी तीन महिने झोंप कशी ती ठाऊक नाहीं ह्मणतात. त्याला पुष्कळ निद्राजनक औषधें दिलीं पण त्याला झोंप कशी ती येत नाहीं. डाक्टरांनीं हात टेंकले आहेत हा गृहस्थ दिवसा खेंचरें राखतों व रात्रा पाहरेकऱ्याचें काम करतो.

कारस्थान तर नव्हेना– जामू व काश्मीरच्या महाराजास त्यांच्या संस्थानचा राज्यकारभार चालविण्याच्या कामीं आज जे अधिकार आहेत त्यापेक्षां जास्त कांहीं अधिकार देण्य विषयीं लार्ड कर्झन साहेबांनीं शिफारस केल्यावरून तसे कांहीं अधिकार देण्याचें ठरलें आहे ह्मणतात. लार्ड कर्झन यांनीं शिफारस करण्य जोगें त्या महाराजांनीं काय केलें आहे ?

नोटीस

बेशमी राधाबाई जवजे बालकृष्ण त्रिडवई राहणार बाळापूर यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, आमचे वडील चुलत बंधू बाळकृष्ण सिताराम हे सन १९०२ सालीं वारले. त्यांचे नावें असलेले ३ शेतांचें त्यांनीं स्वतः दिलेल्या मृत्युपत्रावरून खाते मुलीचा मुलगा प्रल्हाद यांचे नावें लागलें. हल्लीं मुलगा आणि नातू प्रल्हाद हे दोघेही वारले तेव्हां तुह्मी आणि जवळ असलेला जावई गोविंद सोनाजी यानीं तुह्मी जिवंत आहांत तोंपर्यंत इस्टेटीचा उपभोग घेण्यास हरकत नाहीं. परंतु तें खातें गोविंद सोनाजी यांचे नावे आहे. त्यावरून त्यांचे भाऊ बिरादर हक्क दाखवतील करितां जाहीर करण्यांत येतें कीं, शेताची गहाण, खरेदी, बक्षीस वगैरे कोणी

Single copy ....

समाचार.

Samachar

Y 7 AUGUST 1905 NO 31

७ माहे आगष्ट सन १९०५ अंक ३१

Advertisements

Below 10 lines ...... 2 Rs

Per line over 10......3 as

Repetitions Per line...2 as

विंचू व त्यांच्या सवयी

कीटक शास्त्रा संबंधानें हिंदुस्थानांत [फा]रशी माहिती आहे असें नाहीं पण [य]ा किड्याबद्दल कांहीं थोडी बहूत [मा]हिती आहे त्यांतल्या त्यांत विंचवा संबं[धा]नें जितकी ओळख आहे तितकी इतर [कि]ड्याबद्दल नसेल. विंचवाच्या नांवाचा [उच्च]ार केल्या बरोबर मनांत सात्विक [भाव]ना कधींही येत नाहींत. विंचू हा विषारी, [दु]ष्ट व निष्कारण छळ करणारा असें ह्मण[ता]त पण एक मोठी गोष्ट ही आहे कीं [म]नुष्यास जो विंचू चावतो तो फक्त आत्म रक्षणा करितांच चावतो या शिवाय त्याचा [दु]सरा कांहीं हेतु नसतो.

सर्प जाती प्रमाणेंच विंचवा बद्दलहि [ल]ोकांत अनेक भ्रांतिमूलक कल्पना व दंत[क]था प्रचलित आहेत. शंभर अपराध झाले [ह्म]णजे एकदां विंचू चावतो असें कित्येकदां [बोल]लें ह्मणतात. अति सोंवळ्याच्या जागीं [कि]ंवा देवघरा सारख्या ठिकाणीं विंचू दृष्टीस [प]डला असतां कांहीं तरी भ्रष्टाकार जाहला [आ]हे असें समजतात. विंचू व साप हे [स]र्व द्वेषी आहेत व त्यांस त्रास दिला [अ]सतां ते कधींना कधींतरी सूड उगविल्या[वा]चून राहत नाहींत असा पुष्कळांचा [स]मज आहे.

विंचवाचें नांव घेतल्या बरोबर अंगावर जरी [श]हारे येतात तरी त्याची माहिती सृष्टिनि[री]क्षकास फार मनोवेधक वाटते विंचू हा [उ]ष्णकटिबंधांत सांपडणारा किडा आहे. [श]ीतप्रदेशांत विंचू आढळण्यांत येत नाहींत. [वि]षुवृत्तापासून जसजसें दक्षिणेकडेस यावें तसतसा [विंच]वा मात्र दिसूं लागतो. भूमध्य समुद्राच्या [दो]न्ही बाजूस लहान विंचवाची जात आहे. [ही] तीन इंचापेक्षां फार मोठी नसते. हिंदु[स्त]ान व दक्षिण आफ्रिका येथील कांहीं [ठिक]ाणीं विंचू यांच्या दुप्पट असतात. आफ्रिकेंत [त्यांस] विंचवास " प्राणघातक " अशी संज्ञा आहे, [क]ारण त्यांच्या दंशा पासून मरण ओढवतें. [हि]ंदुस्थानांतील विंचू इतके विषारी नसतात. [तथापि] त्यांच्या दंशापासून प्राणहानी क्वचित [प्र]संगींच झालेली आढळते.

विंचू अष्टनेत्री आहेत. दोन डोळे डोक्या[व]रच्या बाजूस व बाकीचे सहा अगदीं पुढें [अ]सतात. इतके असूनही विंचवाची दृष्टी [अ]गदीं आकुंचित असते. मद्रासकडे जी [ए]क काळी मोठी इंगळी असते तिची नजर तीन चार इंचा पलीकडे फारशी पोंचत नाहीं विंचू हा प्राणी दिवाभीत आहे ह्मणून त्यांस फक्त प्रकाशाचा बोध व्हावा इतक्याच करितां त्यास डोळे दिलेले असावेत उजेड असे [तों] पर्यंत ते जमिनीमध्यें बिळांत, खडकाच्या किंवा घराच्या भेगेंत व झाडाच्या वाळलेल्या [पा]लाखालीं लपतात. संधिप्रकाश पडला [की त]्यांच्या हिंडण्यास सुरवात होते व मग ते आपलें खाद्य हुडकण्याच्या व स्वैर गतीनें फिरण्याच्या नादीं लागतात कधीं कधीं दिवसाही विंचू दृष्टीस पडतो पण तो असाच निर्भय जागा पाहतां पाहतां भटकत असलेला असावयाचा. त्याचा रंग बहुतकरून त्याचें निवासस्थान असतें त्या सारखाच असतो. त्या मुळें तो एका एकी दिसून येत नाहीं. विंचवाच्या कृष्णवर्णा मुळें रात्रीं त्यांना लोकांस दृष्टिगोचर न होतां फिरतां येतें. लाल किंवा उदी रंगाच्या विंचवाचें, ते फिरतात तेथील खडक व माती यांच्या रंगाशीं इतकें साम्य असतें कीं ते ओळखूं सुद्धां येत नाहींत.

विंचवाचा आकार इतका कांहीं अद्वितीय आहे कीं तो ओळखण्यास कधींच अडचण पडत नाहीं शेपटीच्या अग्रभागीं धारण केलेली विषाची पिशवी व नांगी हीं त्यांचीं विशेष लक्षणें होत. शेपटी जणुं काय लहान लहान मणी जोडून केलेली असते व त्यामुळें त्या शेपटीला वर खालीं व नाहीं तर आजूबाजूसही गती देतां येते. या रचनेमुळें त्यास नांगी पाठीवर किंवा आडवी तिडवी सहज गत्या आणतां येते. पुढचे बाजूस चिमट्या सारखे जे बांकदार अवयव असतात ते सुद्धां विशेष लक्षणांपैकींच होत. यांच्या योगानें आंधळ्या माणसा प्रमाणें त्यांना चालतांना चाचपडतां येतें व भिंतीही क्वचित प्रसंगीं पोकरतां येतात. हे चिमटे धरण्याच्या कामीं चांगले उपयोगीं पडतात. यांच्या आटोक्यांत एखादा कीटक कदाचित गाफीलपणानें आलाच तर या चिमट्यांची इतकी कांहीं पकड बळकट बसते कीं त्यांतून त्या किड्याला सुटका होणें मुष्कील पडतें. विंचवाच्या लांबट धडा खालीं पायाच्या चार जोड्या असतात त्यामुळें चलनवलनाचें काम होतें, व कित्येक जातींत या पायांनीं त्यांना उकरतांही येतें. पोटाखालीं फणीच्या आकाराचे दोन अवयव असतात ते स्पर्शेंद्रियांचें काम करतात. व आपणांस अज्ञान अशीं हीं कांहीं कार्यें त्यांजकरवीं होत असतील. विंचू जेव्हां चालतो त्या वेळीं पायाचीं टोकें व या फणीवत अवयवाचीं अग्रें जमिनीस टेंकतात. आपण चालत असलेली जमीन कोणत्या प्रकारची आहे हें त्याला या दुसऱ्या सांगितलेल्या अवयवानें कळतें. शेंपूट किंवा नांगी जमिनीस लागूं नये ह्मणून विंचू फार काळजी घेतो. जेव्हां जेव्हां विंचू चालत असतो तेव्हां तेव्हां ती पाठीवर वांकविलेली असते. कोणालाही टणका देण्याची ही तयारी आहे असें आपणांस वाटतें पण नांगीचें टोंक भग्न होऊं नये ह्मणून ती

REGISTERED N. No.

...र्षाची आगा... ...ह्यां पाहिजे.
किरकोळ अंकास........................२ आणे

नोटिशी बद्दल
१० ओळींचे आंत....१ रु.
दर ओळीस............८।०६
दुसरे खेपे ....८।

वऱ्हाडसमाचार.

The Berar Samachar

All Subscriptions to be ...
Single copy ....

Advertisements
Below 10 lines ......2 Rs
Per line over 10......3 as
Repetitions Per line...2 as

VOL XXXIX AKOLA MONDAY 7 AUGUST 1905 NO 31

वर्ष ३९ आकोला सोमवार तारीख ७ माहे आगष्ट सन १९०५ अंक ३१

मास्तर पाहिजे

एका मुलास इंग्रजी शिकविण्याकरितां मास्तर पाहिजे. पगार १२ रुपये. १० अगर ११ वी इयत्तेपर्यंत अभ्यास झालेला असावा. अवश्यकांनीं खालील पत्त्यावर पत्र पाठवावें.

सिताराम रूपचंद पाटील राहणार
पिंपळगांवकाळे स्टेशन नांदुरा
जिल्हा आकोला

जाहिरात

सर्वत्र लोकांस जाहीर करण्यांत येतें कीं मी चुन्नबाई मर्दे रूपसिंग व माझी सवत रमाबाई मर्दे रूपसिंग उभयतां तर्फे अन्याजी वल्लद नारायण जात गुरव राहणार शहर आकोलें व जयसिंग जोहारसिंग उभयतां इसम मुखत्यार असून काम करीत होते. परंतु मी हजर नसतां माझ्या गैरहजेरींत मला न विचारतां अन्याजी नारायण त्या मुखत्यारानें जयसिंग जोहारसिंग मुखत्याराप्त. एका रुपये ४००० अक्षरी चार हजारची हुंडी करून दिली सबब त्यांचें मुखत्यारपत्र व ती हुंडी मी रद्द केली आहे. तर सर्वत्र लोकांस जाहीर करण्यांत येतें कीं उभयतां बनाम अन्याजी वल्लद नारायण व जयसिंग वल्लद जोहारसिंग व माझी सवत रमाबाई मर्दे रूपसिंग याचे जवळ माझे जंगम स्थावर इस्टेट माझ्या सही शिवाय खरेदी किंवा गहाण ठेवूं नये व त्यांना माझे नांवावर कांहीं देऊं नये दिल्या घेतल्यास मी जबाबदार नाहीं कळावें ता. १।८।०५ इ.

दस्तूर बापुराव हरी राहणार विझोरे

सही
चुन्नाबाई मर्दे रूपसिंग राहणार
आकोलें हट्टीवस्ती विझोरे
दस्तूर खुद्द

नोटीस

रा. रा. किसन वल्लद जयराम पाटील राहणार कारंजा रमजानपूर ता० बाळापूर पोस्ट शेगांव यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी १८।५।०५ चे शुद्ध वऱ्हाडी पत्रांतून नोटीस दिली त्याचें उत्तर कीं आह्मांस व डालूरम असे दोघास तुह्मी १५०० रुपयांचा गहाणखताचा सारख्या वाटणीचा दस्तैवज करून दिला. व माझे नांवाचा सालबंदीचा शंभर रुपयांचा दस्तैवज १९५२ सालीं करून दिला. व रुजूवात ही त्याच सालीं करून दि[illegible] खो[illegible] कि याशिवाय पडलीच आहे. संमत १९५३ सालीं कपाशी दोन खंड्या तुम्ही दिल्या त्याचे रुपये ७० सत्तर हे, तुमचे शंभर रुपयांच्या सालबंदीच्या दस्तैवजांतून, रुजूवातींतून, व खातेबाकींतून मजरा दिले आहेत. व १९६० सालीं जो वसूल दिला तो जबानीचे बाकींतून मजरा दिला. शिवाय जबानीची बाकी घेणेंच राहिली आहे. समत १९६० सालीं तुमचे बापानें टिकीट लवून रुजू करून दिली त्याचा भरणा आमचे जवळून रोख नगदी तुमचे बापानें घेतला. आतां आमचेकडेस भरणा राहिला नाहीं. गहाण खताचे बाकींत आह्मांस कांहींच वसूल पोंचला नाहीं. संमत १९५४ सालीं रुपये ७० व १९५९ सालीं ९ रुपये व संमत १९६० सालीं रुपये ११२ असे एकंदर रुपये वसूल दिले. ते खातेबाकींत मजरा केले. या शिवाय कोणत्याच सालीं वसूल दिला नाहीं. तर गहाणखतावरून ७५० रुपये शर्ती व्याजासुद्धां, व दस्तऐवजावरून, खातेबाकीवरून व रुजू बाकीवरून हिशेब करून तुमचे तीर्थरूपाकडे अथवा तुमचकडे जी रक्कम निघेल ती आह्मास देऊन पावती घ्यावी असें नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसाचे आंत न केल्यास या नोटिशीचे खर्चासुद्धां, सर्व नुकसानी भरून घेईन तुह्मी आह्मास नोटीस दिली त्यांत भरणा न पावल्याबद्दलचा मजकूर लिहिला तो खोटा आहे. कळावें. ता. ३१-७-०५ इ०

सही
अर्जुन तुकाराम पाटील राहणार कारंजे
रमजानपूर निशाणी खुद्द.

नोटीस

रा. रा. हरीसा वल्लद शिवरामसा सोनार मुक्काम पुंढा तालुके आकोटः—

खाली सही करणार याजकडून कळविण्यांत येते कीं तुमचेजवळ बद्री हलवाई याचे हातानें चांगली चांदी ६४ तोळे दिली सुमारे २॥ वर्ष झालें आणि तुमचेजवळची ३६ तोळे टाकून १०० तोळ्याचा जोड करा म्हणून सांगितलें तर आज देतो उद्या देतो करितां टाळाटाळी करितां तर तसे न करितां नोटीस पावतांच ८ दिवसाचे आंत आमची ६४ तोळे चांदी आम्हास द्यावी न दिल्यास फिर्याद करून कोर्ट खर्चासुद्धां रकम घेऊं. कळावे तारीख २८।७।०५ इ.

सही
तुकाराम वल्लद नंदाजी पाटील
दस्तुर खुद्द.

विंचू व त्यांच्या सवयी

कीटक शास्त्रा संबंधानें हिंदुस्थानांत फारशी माहिती आहे असें नाहीं पण ज्या किड्याबद्दल कांहीं थोडी बहूत माहिती आहे त्यांतल्या त्यांत विंचवा संबंधानें जितकी ओळख आहे तितकी इतर किड्याबद्दल नसेल. विंचवाच्या नांवाचा उच्चार केल्या बरोबर मनांत सात्विक कल्पना कधींही येत नाहींत. विंचू हा विषारी, दुष्ट व निष्कारण छळ करणारा असें ह्मणतात पण एक मोठी गोष्ट ही आहे कीं मनुष्यास जो विंचू चावतो तो फक्त आत्मसंरक्षणा करितांच चावतो या शिवाय त्याचा दुसरा कांहीं हेत नसतो.

सर्प जाती प्रमाणेंच विंचवा बद्दलहि लोकांत अनेक भ्रांतिमूलक कल्पना व दंतकथा प्रचलित आहेत. शंभर अपराध झाले ह्मणजे एकदां विंचू चावतो असें कित्येकदां मुलें ह्मणतात. अति सोंवळ्याच्या जागीं किंवा देवघरा सारख्या ठिकाणीं विंचू दृष्टीस पडला असतां कांहीं तरी भ्रष्टाकार जाहला आहे असें समजतात. विंचू व साप हे दीर्घ द्वेषी आहेत व त्यांस त्रास दिला असतां ते कधींना कधींतरी सूड उगविल्या वांचून राहत नाहींत असा पुष्कळांचा समज आहे.

विंचवाचें नांव घेतल्या बरोबर अंगावर जरी शहारे येतात तरी त्याची माहिती सृष्टिनोमांसकास फार मनोवेधक वाटते विंचू हा उष्णकटिबंधांत सांपडणारा किडा आहे. विलायतेंत विंचू आढळण्यांत येत नाहींत. तेथून जसजसें दक्षिणेकडेस यावें तसतसा यांचा माग दिसूं लागतो. भूमध्य समुद्राच्या दोन्ही बाजूस लहान विंचवाची जात आहे. ती तीन इंचापेक्षां फार मोठी नसते. हिंदुस्थान व दक्षिण आफ्रिका येथील कांहीं कांहीं विंचू यांच्या दुप्पट असतात. आफ्रिकेंत विंचवास "प्राणघातक" अशी संज्ञा आहे. कारण त्यांच्या दंशा पासून मरण ओढवतें. हिंदुस्थानांतील विंचू इतके विषारी नसतात. व त्यांच्या दंशापासून प्राणहानी क्वचित प्रसंगींच झालेली आढळते.

विंचू अष्टनेत्री आहेत. दोन डोळे डोक्या वरच्या बाजूस व बाकीचे सहा अगदीं पुढें असतात. इतके असूनही विंचवाची दृष्टि अगदीं आकुंचित असते. मद्रासकडे जो काळी मोठी इंगळी असते तिची नजर तीन चार इंचा पलीकडे फारशी पोंचत नाहीं विंचू हा प्राणी दिवाभीत आहे ह्मणून त्यांस फक्त प्रकाशाचा बोध व्हावा इतक्याच करितां त्यास डोळे दिलेले असावेत उजेड असे तों पर्यंत ते जमिनीमध्यें बिळांत, खडकाच्या किंवा घराच्या भेगेंत व झाडाच्या वाळलेल्या सालीं खालीं छपतात. संधिप्रकाश पडला कीं त्यांच्या [illegible] मुरवात होते व मग ते आपलें खाद्य हुडकण्याच्या व स्वैर गतीनें फिरण्याच्या नादीं लागतात कधीं कधीं दिवसा विंचू दृष्टीस पडतो पण तो असाच निर्भय जागा पाहतां पाहतां भटकत असलेला असावयाचा. त्याचा रंग बहुतकरून त्याचें निवासस्थान असतें त्या सारखाच असतो. त्या मुळें तो एका एकी दिसून येत नाहीं. विंचवाच्या कृष्णवर्णा मुळें रात्रीं त्यांना लोकांस दृष्टिगोचर न होतां फिरतां येतें. लाल किंवा उदी रंगाच्या विंचवाचें, ते फिरतात तेथील खडक व माती यांच्या रंगाशीं इतकें साम्य असतें कीं ते ओळखूं सुद्धां येत नाहींत.

विंचवाचा आकार इतका कांहीं अद्वितीय आहे कीं तो ओळखण्यास कधींच अडचण पडत नाहीं शेपटीच्या अग्रभागीं धारण केलेली विषाची पिशवी व नांगी हीं त्यांचीं विशेष लक्षणें होत. शेपटी जणुं काय लहान लहान मणी जोडून केलेली असते व त्यामुळें त्या शेपटीला वर खालीं व नाहीं तर आजूबाजूनही गती देतां येते. या रचनेमुळें त्यास नांगी पाठीवर किंवा आडवी तिडवी सहज गत्या आणतां येते. पुढचे बाजूस चिमट्या सारखे जे बांकदार अवयव असतात ते सुद्धां विशेष लक्षणांपैकींच होत. यांच्या योगानें आंधळ्या माणसा प्रमाणें त्यांना चालतांना चाचपडतां येतें व बिळेंही क्वचित प्रसंगीं पोकरतां येतात. हे चिमटे धरण्याच्या कामीं चांगले उपयोगीं पडतात. यांच्या आटोक्यांत एखादा कीटक कदाचित गाफीलपणानें आलाच तर या चिमट्यांची इतकी कांहीं पकड बळकट बसते कीं त्यांतून त्या किड्याला सुटका होणें मुष्कील पडतें. विंचवाच्या लांबट धडा खालीं पायाच्या चार जोड्या असतात त्यामुळें चलनवलनाचें काम होतें, व कित्येक जातींत या पायांनीं त्यांना उकरतांही येतें. पोटाखालीं फणीच्या आकाराचे दोन अवयव असतात ते स्पर्शेंद्रियाचें काम करतात. व आपणांस अज्ञान अशीं हीं कांहीं कार्यें त्याजकरवीं होत असतील. विंचू जेव्हां चालतो त्या वेळीं पायाचीं टोकें व या फणीवत अवयवाचीं अग्रें जमिनीस टेंकतात. आपण चालत असलेली जमीन कोणत्या प्रकारची आहे हें त्याला या दुसऱ्या सांगितलेल्या अवयवानें कळतें. शेंपूट किंवा नांगी जमिनीस लगूं नये ह्मणून विंचू फार काळजी घेतो. जेव्हां जेव्हां विंचू चालत असतो तेव्हां तेव्हां ती पाठीवर वांकविलेली असते. कोणालाही टणका देण्याची ही तयारी आहे असें आपणांस वाटतें पण नांगीचें टोक भग्न होऊं नये ह्मणून ती

सावकारी होय. कठीण कवचाच्या प्राण्यास नांगी मारावयाची असते तेव्हां तिचा आघात अति नरम जागीं पडेल अशी ती योजना करतो व असा भाग कोठें आहे याबद्दल तो आपल्या स्पर्शेंद्रियांनीं प्रथम खात्री करून घेऊन मग नांगी मारतो. (अपूर्ण)

वऱ्हाडसमाचार

मिती श्रावण शुद्ध ७ शके १८२७

पाणीपट्टी

(आकोला मुनसिपालिटीस सरकारी गुरुमंत्र)

गेल्या महिन्यांत नामदार चीफ कमिशनर साहेब आकोल्यास आले होते तेव्हां त्यांनीं येथील मुनसिपालिटीच्या चार हिताच्या गोष्टी समक्ष सांगितल्या आणि नवीन कर बसविण्या संबंधानें सरकारी जो अभिप्राय बसला आहे त्याचाही लाभ त्यांनीं आपल्या भाषणाच्या द्वारानें येथील मुनसिपालिटीला करून दिला. संभाषणांतील गोष्टी कदाचित् विसरल्या जातील किंवा कांहीं गोष्टी संबंधानें नामदार साहेब असें बोलले नाहींत पण असें बोलले अशा प्रकारचा मतभेद पडेल, तेव्हां या दोन्ही आपदा दूर व्हाव्यात आणि सरकारी अभिप्रायाला मुनसिपल कारभारांत अग्रस्थान मिळावें म्हणून नामदार चीफ कमिशनर साहेबांच्या सदुपदेशांतील साग्भूत गोष्टी मुद्दाम करून त्यांचें टिप्पण मुनसिपल सभासदांकडे पाठविण्यांत आलें आहे. हें टिप्पण म्हणजे मुनसिपालिटीची स्मरणीच होय. या स्मरणी मुळें म्युनसिपालिटी लवकरच गुरुमंत्र जपूं लागेल आणि त्या मंत्राची कार्यनिष्पत्ति पाणीपट्टीच्या रूपानें लोकांच्या निदर्शनास येईल असें आमचें अनुमान आहे हें अनुमान चुकण्याचा संभव नाहीं, कां कीं, आम्ही आमच्या मुनसिपल सभासदांचें पाणी व त्यांची कार्यशक्ती हीं गणितानें वर्तविलीं आणि नंतर हें विधान केलें आहे. सरकारी अभिप्राया संबंधानें मुनसिपल कौंसिलांत चांगला वादविवाद होईल तेव्हांच मुनसिपालिटीच्या जीवितसंशयाचा प्रतिकार यथायोग्य होऊन लोककल्याणाच्या विचाराला प्राधान्य मिळेल असा आम्हांस पूर्ण भरवसा आहे.

सरकारी अभिप्राय सोपपत्तिक व सप्रमाण लोकांच्या पुढें मांडण्याचा प्रयत्न मुनसिपालिटीच्या स्मरणींत दिसून येत आहे म्हणून आम्ही त्यांतील भावार्थ मराठीच्या पर्यायानें लोकांस कळवीत आहों. १९०० सालीं मुनसिपालिटीचा टाऊन फंड कर बंद करण्यांत आला त्यामुळें तिला सांपत्तिक नादारी आली तेव्हां नळाच्या पाण्या संबंधानें जें सरकारी कर्ज मुनसिपालिटीला द्यावयाचें आहे तिच्या सालबंद्यांच्या बाबतींत सरकारांतून विशेष सवलती देण्यांत आल्या.

उत्पन्नाच्या बाबी कमी झाल्यामुळें जी तूट पडली ती भरून काढण्याची जलदी न करितां सर्वच काम दिरंगाईवर व लांबणीवर १९०३ साला पर्यंत तसेंच पडलें तेव्हां अलिजान रेसिडेंट यांनीं आपला असंतोष प्रदर्शित करून तीन महिन्यांची मुदत दिली आणि तेवढ्या काळांत एक योग्यसा कर बसविण्याची योजना करण्यांत चूक होईल तर इंडिया सरकाराला लिहून त्यांच्या आज्ञेनें सर्व मुनसिपल कारभार सरकाराला आपल्या हातीं घ्यावा लागेल असें कळविलें.

त्या नंतर मुनसिपालिटीनें एक नवीन कर बसविला पण पुरेसा झाला नाहीं. जकातीचा कर बसविण्याचा प्रथम विचार केला आणि नंतर तोच विचार मुनसिपालिटीनें दोन वेळां अमान्य केला. पाणीपट्टी बसविण्याचा प्रथम संकल्प ठरला पण तोच पुनः फिरविण्यांत आला. कोणत्याही कराला हरकती कशा आणाव्या या विषयींचा कलकपणा मुनसिपालिटीच्या अंगीं मोठा आहे पण एकंदरीनें इतक्या वर्षांच्या मुनसिपल कारभाराचें पारेशीलन करितांना खरी फडणीशी व कर्तबगारी यांचा कोठेंच आढळ होत नाहीं.

शेवटीं १९०३ सालाचाच दिवस आज आहे; अलिजान रेसिडेंट साहेबांप्रमाणेंच नामदार चीफ कमिशनर नाखूष आहेत. मुनसिपालिटीनें मात्र दोन वर्षेंपर्यंत लांबणीवर हें काम लोटून दिलें; आणि आतां स्थानिक सरकार कडूनच पाणीपटी बसविण्याचा हुकूम धाडण्यांत यावा असेंही सूचविण्यांत येत आहे; या पुढें मुनसिपालिटी हा कर बसविण्याचा प्रतिकार करील तर अलिजान रेसिडेंटांच्या हुकुमाची अंमलबारी करावी लागेल.

असा हुकूम फर्माविण्याचा नामदार चीफ कमिशनर यांचा बिलकुल मानस नाहीं मुनसिपालिटीनें आपली जबाबदारी ओळखून आपल्या परिस्थिति प्रमाणें योग्य तीच योजना करावी. पण राजश्री मिल्लर चीफ कमिशनर असें म्हणतात कीं माझ्या कारकिर्दीच्या पूर्वारंभींच वऱ्हाडातील दुसऱ्या नंबरची ही मुनसिपालिटी बंद करण्याचा दुर्योग येईल तर मी हें माझें मोठें मंद भाग्य समजेन; आणि याच कारणामुळें मी मुनसिपाल सभासदांची मुलाखत घेत आहे व मी आपला विचार अगदीं प्रांजलपणानें व मोकळ्या मनानें मुनसिपालिटी समोर मांडीत आहे.

पहिली गोष्ट ही कीं पाण्याच्या नळाचीं कामें मुनसिपालिटीच्या इच्छे प्रमाणें नीटशीं झालीं नाहींत. लोकांची पुष्कळशी निराशा झाली तथापि हें विसरतां कामा नये कीं. हें नळाचें काम मुनसिपालिटीला फारच स्वल्प पडलें. राजश्री मिल्लर यांस इतर प्रांताच्या अनुभवा वरून मोठें आश्चर्य वाटतें कीं आकोला मुनसिपालिटीला इतक्या पुष्कळशा सवलती व हें नळाचें पाणी मिळालें आहे. नळाच्या पाण्याला एकंदर खर्च ५। लक्ष रुपये लागला त्यापैकीं २ ½ लक्षापेक्षां थोडी जास्त रक्कम सरकारांतून बक्षिस म्हणून मिळाली व ½ अर्धा लक्ष रुपये जिल्हा बोर्डाच्या फंडातून देण्यांत आले म्हणजे फक्त दोन लक्षाहून थोडी अधिक एवढीच कायम ती रक्कम मुनसिपालिटीवर पडली. या दोन लक्षांपैकीं १ ¼ सव्वा लाखाची रक्कम बिनव्याजानें. सरकारानें मुनसिपालिटीला कर्जाऊ दिली आहे. एवढी सरकारी कृपा इतरत्र क्वचितच आढळेल आणि आकोला मुनसिपालिटीचें हें सद्भाग्य होय. नळाच्या पाण्या संबंधानें कांहीं तक्रारी असल्या तरी त्याच्या बरोबरच हे इतर फायदेही लक्ष्यांत घेतले पाहिजेत.

१९०० सालीं मुनसिपालिटीच्या उत्पन्नाला जो मोठा धक्का बसला त्याला कारण मुनसिपालिटीची कोणतीच कसूर नव्हती आणि म्हणूनच सरकारांनीं विशेष सवलती दिल्या पण मुनसिपालिटीचें उत्पन्न तुटल्यामुळें तिला सरकारी उदारपणाचा मोठा लाभ मिळाला आहे आणि आतां मुनसिपालिटीनें दरसाल दहा हजार रुपये प्रमाणें शिल्लक ठेवून अर्धा लक्ष रुपयांची आपली गंगाजळी भरली आहे.

ही एवढी शिल्लक खर्च करण्या सारखी पुष्कळ कामें मुनसिपालिटीला करावयाचीं आहेत आणि तीं तशीं असतील देखील. पण ही रक्कम सांठे पर्यंत हीं कामें तशींच पडूं दिली ही गोष्ट मुनसिपालिटीच्या कारभारांतील ढंगें ध्वनित करिते. मुनसिपालिटीला तशीं महत्वाचीं कामें करावयाचीं नसतील असें मानलें तर मुनसिपालिटीकडे मोठाच दोष येऊं पहात आहे. शहाणा समंजस कृतज्ञ मनुष्य आपल्या कर्जाची फेड प्रथम करील आणि नंतर तो पैसा शिल्लकींत ठेवावयाला लागेल; पण मुनसिपालिटीचा वर्तनक्रम उलटाच दिसतो.

राजश्री मिल्लर चीफ कमिशनर यांचा उपदेश असा आहे कीं जीं अगदीं जरूरीचीं व निकडीचीं कामें असतील तीं वस्तुतःच्या शिल्लकी फंडांतून करून टाकावी पण तशीं कामें नसतील तर सरकारी कर्जाच्या सालबंद्या ज्या मुनसिपालिटीच्या नादारी मुळें मुद्दाम लांबणीवर टाकल्या आहेत त्या अगोदर देऊन टाकाव्या म्हणजे जशी माणसाला व्यक्तिशः अब्रू असते तशीच मुनसिपाल संस्थेलाही आहे असें नीटपणें दिसून येईल.

सध्यां मुनसिपालिटीला गटाराचीं कामें करावयाचीं आहेत. हीं कामें मोठ्या खर्चाचीं आहेत पण हीं कामें कर्ज काढून करण्या सारखी आहेत. कर्ज मागण्यापूर्वीं जुनें कर्ज वेळच्या वेळीं देऊन टाकावें आणि आपली गेलेली पत पुनः कायम करावी ही व्यवहाराची रीत होय.

मुनसिपालिटीच्या सांपत्तिक स्थितीची चौकशी बारकाईनें केली असतां तिच्या अध्यक्षांच्या अभिप्राया प्रमाणें असें दिसतें कीं दरसाल ७ हजार रुपये उत्पन्न अधिक पाहिजे आहे आणि या दृष्टीनें पाहतां तितकें उत्पन्न आणणारा कर बसविण्यांत आला म्हणजे पुरे असा राजश्री मिल्लर साहेब यांचा सल्ला आहे.

मुनसिपालिटीला ही जी रक्कम दरसाल पाहिजे आहे तिच्या लघु मानानें पाहतां जकातीचा कर बसविणें अप्रयोजक होईल. राजश्री मिल्लर ज्या प्रांतांतून आले आहेत तिकडे जकात ही बाब जमिनीच्या सारा प्रमाणेंच आहे आणि हे बहुतेक मुनसिपालिटीनीं बसविलेली आहे तथापि हा कर कांहीं चांगलासा नाहीं. आकोल्या सारख्या व्यापाराच्या मुख्य पेठेला हा कर अयोग्य होय. आकोल्याच्या नजिकच्या गांवीं हा कर कोठेंच आढळत नाहीं. येथील अधिकारि मंडळी या करा विरुद्ध आहेत आणि हा कर बसविण्या सारखें मोठेंसें नवीन उत्पन्नहि मुनसिपालिटीला नको आहे.

हल्लींच्या प्रसंगीं पाणीपट्टीचा कर फार चांगला दिसतो. पूर्वीं इंडिया सरकारानें या करा विषयीं अमान्यता दर्शविली होती पण ही अमान्यता दर्शविण्याचें कारण त्या वेळीं प्रत्यक्ष माणशीं दररोज दोन ग्यालन म्हणजे बारा शिशी इतकेंच फक्त नळाचें पाणी मिळत असें पण आतां नळाचें पाणी दर माणशीं दुप्पटीनें मिळत आहे तेव्हां पाणीपट्टी विरुद्ध लोकांस तक्रार करण्याचें प्रयोजन फार कमी आहे. हा कर आकारण्याची पद्धत सुलभ करण्याची सोय घरपट्टीमुळें अगोदरच झालेली आहे. घराच्या भाड्याच्या अंदाजावर घरपट्टी आकारण्यांत येते तशाच ही पाणीपट्टी आकारण्यांत यावी. हल्लीं घरपट्टी वसूल करण्या साठीं जो आमला ठेविलेला आहे त्याच्याच हातून पाणीपट्टीहि वसूल करण्यांत येईल आणि मुनसिपालिटीची सध्यांची स्वल्पशी गरज लवकर भागली जाईल. हा कर दुसऱ्या पुष्कळ देशांत व पुष्कळ ठिकाणीं आढळतो व त्याची रीत सर्वत्र अशीच आढळेल. मुनसिपालिटीला ही गोष्ट पसंत नसेल तर तिनें दुसऱ्या कराची योजना करावी.

या प्रमाणें राजश्री मिल्लर यांनीं अंतःकरणा पासून मोठ्या कळकळीनें उपदेश केला आहे. मुनसिपालिटीनें आपली जबाबदारी ओळखून घ्यावी आणि असा कर बसविल्या पासून लोकांचा जो असंतोष होईल तो आपल्या शिरावर घेऊन आपलें कर्तव्य यथायोग्य बजवावें. स्थानिक स्वराज्याची मातबरी लक्ष्यांत घेऊनच हा उपदेश मी करीत आहे अशा विषयीं राजश्री मिल्लर यांनीं आपलें मन पुनः पुनः लोकांस उकलून दाखविलें आहे. आकोल्याची मंडळी खाजगी व्यवहारांत जशी सर्वत्र उद्यमशील व कर्तृत्ववान दिसते तशीच ती मुनसिपालिटीच्या सार्वजनिक कार्यांत तत्पर व तल्लीन राहील तर मुनसिपालिटीच्या सर्वच कार्यमाला स्वतंत्रपणें चालण्याला कांहीं प्रत्यवाय येईल असें राजश्री मिल्लर यांस वाटत नाहीं. सरकारापाशीं आपली पत कायम ठेवा म्हणजे गटारांच्या कामासाठीं सरकार पुनः कर्ज देईल असें आश्वासन शेवटीं देऊन राजश्री मिल्लर यांनीं मुनसिपालिटीचा निरोप घेतला आहे.

सरकारी गुरुजनांनीं केलेला हा उपदेश लोकांच्या पुढें आहे. यांतील विचारांच्या युक्ती उत्तम कोटीच्या आहेत त्यांचा योग्य विचार करण्याला आमची मुनसिपल मंत्री मंडळी चांगली खंबीर आहे; तेव्हां जें त्यांचें कर्तव्य आहे त्या संबंधानें सध्यां मौनव्रत धरणें हें बरें ! हा सरकारी उपदेश म्हणजे

गर्भित हुकूमच आहे. पहावें हें युद्धकांड कोठवर चालतें तें !

उपक्रम.

(नवीन न्यायखात्याच्या उभारणी विषयीं)

वऱ्हाडांतील न्यायखात्याची रचना नवीन तऱ्हेची होत आहे. या नव्या रचनेचीं मूळ तत्वें सांगून त्यांची सामान्य दिशा आम्ही पूर्वींच सांगितली आहे. मुळची सहा जिल्ह्यांचे चार जिल्हे करून मुलकी खात्याची घडामोड कसकशी होणार आहे आणि तिच्या धोरणानें न्यायखात्याचीहि उभारणी कशी बनणार आहे याचें चित्र आम्ही पूर्वींच आमच्या पत्रांत रेखाटलें आहे. आम्ही दर्शविलेल्या पूर्व रेषा कायम आहेत आणि त्याच धोरणानें सर्व चित्रपट पूर्णपणें साधण्यांत येईल. या संबधाचा लांबलचक तपशीलवार हुकूम नांव निशीमुद्धां गेल्या शनिवारच्या सरकारी ग्याझेटांत प्रसिद्ध होईल असें वाटलें होतें पण तसा प्रकार न घडतां या संबधाचा सर्व ठराव पुढील एखादें शनिवारीं प्रसिद्ध होईल. नव्या घडामोडीकडे सर्व लोकांचे डोळे लागले आहेत पण त्यांची सर्वच इच्छा सध्यां पूर्ण करितां येत नाहीं तथापि उतावळ्या चौकस वाचकासाठीं आम्हीं कांहीं गोष्टी जशा कळल्या तशा लिहीत आहों.

तारीख २० आगष्ट पासून उमरावतीच्या ज्यूडिशल कमिशनर कचेरीच्या स्वाधीन करण्यांत येईल. त्या नंतर झणजे पुढील महिन्यांत हायकोर्टाचें काम नागपुरास चालेल असें फर्माविण्यांत आलें आहे. याचाच अर्थ असा निघतो कीं पांच हजारावरील प्रथम अपिलें, सर्व द्वितीय अपिलें व स्मालकाज कोर्टावरील किरकोळ अपिलें हीं नागपुरास चालतील. तेव्हां पांच हजारा पर्यंतचीं अपिलें वऱ्हाडांतच ठेवून त्यांची वांटणी पूर्व वऱ्हाड व पश्चिम वऱ्हाड या भागाअन्वयें होईल आणि तिकडचें काम तिकडच्या सिव्हिल आणि सेशन जज्जाकडे सोपविण्यांत येईल. पश्चिम वऱ्हाडच्या सिव्हिल आणि सेशन जज्जाचा आमला लवकरच आकोल्यास येऊन दाखल होईल आणि तोंपर्यंत त्या कोर्टाचा टप्पा घेऊन ठेवण्याचें काम सध्यां येथील सिव्हिल जज्जाच्या कोर्टाकडे देण्यांत आलें आहे.

बडनेरा व तेल्हारा येथील दोन कोर्टें मोडावयाचीं आहेत. या गोष्टीला आरंभ असा करण्यांत आला आहे कीं, बडनेऱ्याच्या कोर्टानें आपल्या स्मालकाजाच्या कज्जांची वर्गवारी दोन सदरांत करावी. मुर्तिजापूर तालुक्याकडील सर्व खटले आकोल्याच्या स्मालकाज कोर्टाकडे रवाना करावे आणि बाकीचे चांदूर व उमरावती कडील स्मालकाज खटले उमरावतीच्या स्मालकाज कोर्टाकडे रवाना करावे. तसेंच तेल्हाऱ्याच्या कोर्टाला हुकूम गेला आहे कीं, आकोट तालुक्याचे स्मालकाजचे खटले आकोला स्मालकाज कोर्टाकडे रवाना करावे. ही व्यवस्था ता. २१ आगष्ट पासून अमलांत येणार आहे झणजे हीं दोन्ही कोर्टें वरील वर्णनाच्या मोकद्दम्या संबंधानें बंद केल्या सारखींच आहेत.

शाळांचे गट.

(वऱ्हाडांतील शाळांच्या तपासणीसाठीं)

शाळाखात्यांतील परीक्षक अधिकाऱ्यांची सभा गेल्या २ रे तारखेला येथें भरली होती. या सभेचा उद्देश असा कीं हल्लीं डिपुटी इन्स्पेक्टर व सब डिपुटी यांस शाळा तपासण्याचें जें काम पडतें तें पुष्कळच असतें. काम अधीक असल्यामुळें शाळांची तपासणी घाईघाईनें करावी लागते आणि त्यामुळें सर्वच काम जसें व्हावें तसें घडत नाहीं. हा अभिप्राय राजश्री क्यांडी साहेब यांचा आहे. शाळांची तपासणी यथायोग्य व्हावी व प्रत्येक शाळा दरसालीं निदान तीनदां तपासली जावी असा साधारण विचार दिसतो. अशा कारकाईच्या तपासणीला योग्य काल देण्यांत आला तर एका परीक्षकाच्या हातून सरासरीनें ५० पासून ६० पर्यंत शाळा चांगल्या प्रकारें तपासण्यांत येतील. एक एक शाळा तीन तीन वेळां तपासणें झणजे सालांतून एकंदर १५० पासून १८० शाळा तपासण्या सारखें होईल. वर्षाचे दिवस ३६० झणजे प्रत्येक शाळेला या हिशोबानें दोन दोन दिवस पडतात. राजश्री क्यांडी साहेब यांचा हेतु शाळांच्या तपासणीचें काम अधिक पद्धतशीर व जबाबदारीचें करण्याचा आहे. आणि त्याला धरूनच त्यांनां नवीन योजना मनांत आणिली आहे. जवळ जवळ असेंच धोरण मध्यप्रांतांतील शाळाखात्यांत दिसून येतें आणि त्याचें अनुकरण वऱ्हाडांत लवकरच होईल असा तर्क आहे, येथें जो सभा भरली होती तिच्यामध्यें हाच खल करण्यांत आला आणि एकंदर शाळांच्या मानानें निरनिराळे १६ गट पाडावे लागतील असें झणतात. प्रत्येक गटांत पन्नास साठ शाळांचा समावेश करण्यांत येईल. सध्यां डिपुटी इनस्पेक्टर व ३ सब डिपुटी मिळून ९ अधिकारी आहेत. नवीन व्यवस्थे प्रमाणें ९ जणांच्या ठिकाणीं १६ अधिकारी मिळतील. येणें प्रमाणें कामाची वांटणी करण्यांत येईल तर सर्वच परीक्षांची कामगिरी चांगली कसोशीनें व काळजीनें होऊन शाळाखात्याची परीक्षांच्या बाजूनें वर्णनीय सुधारणा होईल असें अनुमान आहे, या नवीन फेरफारामुळें सब डिपुटी व डिपुटी इनस्पेक्टर असा भेदाभेद राहणार नाहीं, सर्वच डिपुटी इनस्पेक्टर या हुद्याखालीं मोडले जातील, डिपुटी इनस्पेक्टरांच्या एकंदर १६ जागा होतील तर त्यांची वर्गवारी पगाराच्या मानानें नवीनच होईल, या वर्गवारींत कांहीं ८० रुपये पगाराच्या कांहीं १०० रु. पगाराच्या व कांहीं १२५ रु. पगाराच्या अशा नव्या जागा होणार आहेत. ही योजना अंमलांत येईल तर शाळाखात्यांतील शिक्षकांस व परीक्षकांस बढतीच्या जागा संबंधानें अधिक स्थळ मिळेल ही गोष्ट मोठ्या आनंदाची होय. या नव्या योजनेला यशश्री लौकर लाभो असें आह्मी मना पासून इच्छितों. राजश्री क्यांडी साहेब यांच्या या दिशेच्या प्रयत्नाला डायरेक्टर साहेब आपली मान्यता दर्शवितील अशी आह्मांस पक्की उमेद आहे.

फाल्गुनराव

'महाराष्ट्र नाटक मंडळी' नें परवां रात्रीं फाल्गुनराव नाटकाचा प्रयोग करून दाखविला. हें नाटक फार हास्यकारक आहे आणि ग्रंथकार राजश्री देवल यांची ही कृती रंगभूमीवर पाहतांना अगदीं मनापासून हांसूं येतें. संशयाचा पसारा, मनाच्या कल्पना, लोकवार्ता इत्यादिकावर विश्वास न ठेवण्याविषयीं या नाटकांत सद्बोध आहे. सर्वत्र भाषा अशी योजिली आहे कीं संशयखोर, अधीर व उतावळ्या स्वभावांचें चित्र अगदीं हुबेहुब वठलें आहे. या नाटकाचा प्रयोग येथील रंगभूमीवर हा पहिलाच झाला; आणि या मंडळीनें कवीचें हृद्गत लोकांस चांगल्या प्रकारें समजावून दिलें. बहुतेक पात्रें आपापलीं कामें सरसतेनें करितात रेवती, कृत्तिका, आश्विनशेटी व भादव्या यांची भाषणें फार आवडलीं पण सर्वांत उत्तम काम झटलें झणजे फाल्गुनरावाचें होय. ही भूमिका राजश्री गणपतराव सदाशिव भागवत यांच्या कडे होती. हे येथील सुप्रसिद्ध वकील रावबहादूर भागवत यांचे पुतणे आहेत. हे एक उत्तम नट आहेत. यांचें आपल्या भूमिकेशीं अगदीं तादात्म्य होऊन जातें. नव रसात्मक मनोवृत्ती यांच्या चेहऱ्यावर व भाषणांत इतक्या उत्कृष्ट उमटतात कीं त्या मनोवृत्तींला वाचा फुटून त्या प्रेक्षकांच्या अंतःकरणाशीं खेळूं लागल्या आहेत असा भास होतो. आपल्या कार्यामध्यें यांची तल्लीनता असते आणि सर्वच अवयव इतके तन्मय होतें कीं यांनी ही कुशलता रसज्ञांनीं प्रत्यक्ष पाहावी अशी आह्मी शिफारस करितों. राजश्री गणपतराव हे उत्तमोत्तम नट होतील नाट्यकलेंत यांचें प्राविण्य विलक्षण आहे. आणि त्या कलेचें रहस्य यांस चांगलें अवगत होत चाललें आहे. राजश्री गणपतराव यांच्या या नैसर्गिक व परिणत सद्गुणाबद्दल आह्मी त्यांचें अभिनंदन मोठ्या कौतुकानें व प्रेमानें करितों.

चोराची चोरी— येथें शेख बन्नु वल्लद महमद हुसेन नांवांचा लफंगा राहत असे त्याला आठ नऊ वेळां शिक्षा झालेल्या आहेत. उडाणटप्पूच्या मोकदम्यातून सुटल्या बरोबर त्यानें धामणगांव व वाणगांव याच्या दरम्यान राजश्री हाजी महमद सरवर नागपूरकर या प्रवाशाच्या १९०० रुपये किंमतीच्या नोटांची चोरी केली कांहीं दिवस आकोल्यास तळ कायम राहिला त्या वेळांत जवळच्या नोटींनीं उचल खाल्ली. त्यानें कांहीं नोटा मोडून सोनें चांदी खरिदी केली. सोनार दागदागिने घडविण्यासाठीं बसविला. कोंठ गाडी बैलाची खरिदी केली आणि अशा तऱ्हेनें हा असामी नमत चालली पण त्याच बरोबर लोकांचा संशय दुणावला आणि येथील पोलिसांच्या कौशल्यानें त्याच्या जवळून लांबत लांबत दूरवर गेलेल्या नोटा मद्रास, [illegible] वगैरे ठिकाणीं सांकडण्यांत आल्या. हा गुन्हेगार त्याच्या जवळील नवीन दागदागिन्या सुद्धां भुसावळच्या पोलिसांनीं आपल्या ताब्यांत घेतला पण तेव्हांही रेल्वेंतच हा चोरीचा माल पोलिसांच्या ताब्यांतून पुन्हा चोरीला गेला. नवा चोर मोठाच बिलंदर खरा !

वऱ्हाडवृत्त

हवामान— पावसाचा मार्गक्रम फार मंद आहे. उभ्या पिकांची प्राणधारणा नीट होईल असा अगदीं बेताबाताचाच पाऊस आहे. पर्जन्य चांगला जोराचा विपूल होईल असा रंग अजून नाहीं.

रोगराई— या शहरीं एक दोन मृत्यु प्लेगामुळें झाले असा संशय आहे व त्यामुळें भावी प्रत्येक दिवसाचें जननमरण लोक आकांक्षेनें तपासून पहात आहेत. सध्यां प्लेगाची किंवा दुसऱ्या रोगाची भिती कांहीं दिसत नाहीं. सार्वजनिक आरोग्य सर्वत्र देशभर समाधानकारक आहे.

'गणेश भक्तास विनंती' झणून देशी पोषाख, देशी रोषनाई व सर्वच देशी मालाची आरास करावी अशा विषयीं एक सुंदर पत्रव्यवहार आला आहे त्याचा विचार पुढील अंकीं करूं.

आजपासून सेशन कचेरी आकोल्यास भरणार आहे. खून, रस्तेलूट वगैरे दोन चार खटल्याविषयीं चौकशी चालणार आहे.

रा. रा. बर्ड एक्झिक्युटिव इंजिनियर हे पूर्व वऱ्हाडासाठीं बदलल्यामुळें रा. रा. एम. रामय्या यांस येथें एक्झिक्युटिव इंजिनिअर नेमल्या अन्वयें ते येथें येऊन दाखल झाले आहेत.

क्याप्टन मॉरिस हे येथें येऊन पश्चिम वऱ्हाडच्या सिव्हिल आणि सेशन जज्जाच्या कोर्टाचें काम आकोल्यास सुरूं करितील आणि लागलीच रजेवर विलायतेस जाणार आहेत.

या रजेंत रा. रा. ड्रेक साहेब ऑफ डिपुटी कमिशनर उमरावती हे येथें सिव्हिल आणि सेशन जज्ज होऊन येतील. त्यांस दिवाणी व फौजदारी अपिलें चालविण्याचा श्रेष्ठ अधिकार मिळणार आहे. आकोल्याहून बदलून गेल्या नंतर हे पुन्हा उच्चतम अधिकारावर परतून येत आहेत. ही परम संतोषाची शुभ वार्ता होय.

—आज रात्रीं महाराष्ट्र नाटक मंडळी त्राटिका नाटकाचा प्रयोग करून दाखविणार आहे.

—रा० रा मोरो बाळकृष्ण परांजपे बी. ए. एल. एल. बी. हे येथें एक नवीन वकील आले आहेत, त्यांनीं काल सायंकाळीं 'उद्योग व नशीब' या विषयावर इंग्रजींत व्याख्यान दिलें. विषयाची मांडणी उत्कृष्ट असून सर्व संभाषण फार रमणीय झालें.

वर्तमानतार

डायनमेटची प्रचंड शक्ती—अलेकझॅन्ड्रियाच्या जवळ एका बंदरामध्यें डायनेमाईट उडालें त्यावेळीं समुद्रांत धरणीकंप होत आहे कीं काय असा सर्वांना भास झाला. त्या वेळीं जो भयंकर गडगडाट झाला तो कित्येक मैल पर्यंत लोकांना ऐकूं गेला. तसेंच त्या डायनमाईटच्या वेगामुळें समुद्राचें पाणी दोन हजार फूट उंच उसळलें व तें खालीं पडलें त्यावेळीं समुद्राच्या पृष्ठभागांवर भयंकर तुफान सुरू झालें. डायनेमाईटची अशी विलक्षण आणि प्रचंड शक्ति आहे.

अमिरा बद्दल लोकमत— अमीर हे आपल्या बापाचें पूर्ण अनुकरण करणारे आहेत. ते इतके मतलबी आहेत कीं, आपल्या पासून खंडणी घेण्यास तोफा बंदुका मागविण्यास व प्रसंग विशेषी त्याजवर कांहीं संकट आल्यास आपली मदत घेण्यासहि ते कमी करणार नाहींत. पण त्यांच्या राज्यांत ढवळाढवळ करण्याचें आपण मनांत आणलें तर तें मात्र त्यांस मुळींच खपावयाचें नाहीं. आपल्या स्वातंत्र्यास बाध न येईल अशा प्रकारचें जें धोरण त्यांनीं एकदां ठरवून टाकिलें असेल त्यापासून ते तिळभरही ढळणार नाहींत.

निघडलेले दरोडेखोर—अजिंठ्याचें डोंगरी प्रदेशीं राहून खानदेश, वऱ्हाड वगैरे ठिकाणीं जाज पांच वर्षे लुटालूट करणारी भिल्लांची एक टोळी नुकतीच आकोल्याचे पोलिसनें पकडली असून त्या जवळ पस्तीस दरोड्यांचा ऐवज आणि त्याप्रमाणें लोकांच्या पळवून आणलेल्या सहा बायकाही मिळाल्या आहेत.

विलक्षण अर्जी—लाहोर येथील एका हिंदी गृहस्थांनीं सरकारास असा अर्ज केला आहे कीं, आपल्यास मोठी नोकरी व सुस्वरुप स्त्री मिळण्याची व्यवस्था झाल्यास आपण ख्रिस्ती धर्म स्वीकारण्यास तयार आहों.

—घरांतल्या जमिनीवर तीन इंच जाडीचा उंसाचा पाचोळा घालून तो जाळावा ह्मणजे प्लेगच्या दोषापासून घर मुक्त होतें असा खात्रीलायक अनुभव प्रसिद्ध झाला आहे.

शेकहॅन्ड करूं नका—डा. व्हॅलेंटाईन नालपासे या नांवाच्या एका पाश्चिमात्य वैद्यानें असें प्रसिद्ध केलें आहे कीं, कोणीही देवि गृहस्थ भेटले असतानां हातांत हात घालण्याची जी रीत आहे ती फार घातुक आहे. सामान्य माणसाच्या हाताच्या एक चौरस फूट जागेवर ८०००० सूक्ष्म जंतु असतात. असें त्यांनीं सप्रयोग सिद्ध केलें आहे. सर्वांच्या हतांत हात घालणें टाळवत नसेल तर निदान खाटीक डुकर मारे, डाक्तर, अशा प्रकारच्या लोकांच्या हातांचा संसर्ग तरी टाळा, असें सदर डाक्तरांचें आग्रहाचें सांगणें आहे. हात धरून हालविण्यापेक्षां सलाम करण्याची पद्धती फार चांगली असें वरील डाक्तरांचें ह्मणणें आहे. बालिश अनुकरणवाद्यांनीं इकडे लक्ष द्यावें.

चमत्कार—द्वैतवादचें गंगाधर शास्त्री सिरजकर यांनीं सोलापूरच्या कल्पतरू आफिसांत जमलेल्या मंडळीस कांहीं चमत्कार करून दाखविले. फडक्याच्या रिकाम्या गुंडाळ्यातून प्रेक्षकांना सोनें चांदी शिवाय वाटेल ते जिन्नस काढून दिले, मंडळीनीं शास्त्रीबुवांचें वाटेल तितकें सत्व पाहिलें परंतु त्यांचा अंत लागला नाहीं, असें कल्पतरूकार ह्मणतात.

✓**तुमने सलाम नहीं किया**—रावळपिंडीस ले. गुळ नांवाचे एक युरोपियन माजिस्ट्रेट आहेत. गेल्या १७ वे तारखेस यांच्या कोर्टांतून एक मनुष्य यांना सलाम न करतां बाहेर पडला. हें पाहिल्या बरोबर माजिस्ट्रेट साहेबांची तळव्याची आग मस्तकाला जाऊन त्यांनीं एकदम खुर्ची सोडून त्या मनुष्याच्या तोंडावर एक गुद्दा दिला व एक लाथ मारून त्याची रवानगी केली हा प्रयोग चालतांना साहेबांचा 'तुमने सलाम नही किया' हा घोष सारखा चालला होता. नेटिवांना हातच नाहींत कीं काय?

विलायतेंत मशीद— लंडन येथें एक मुसलमानी मशीद स्थापण्याकरितां आफगाणिस्थानच्या अमिरांनीं पंधरा हजार रुपये दिले आहेत. ह्या मशिदीचा पाया इराणचे शहाचे हातून घालण्यांत येणार आहे. बरेच इंग्रज लोक मुसलमान होऊं लागल्यामुळें या मशिदीची जरूरी भासूं लागली आहे.

स्तुत्य—श्री० गायकवाड महाराजांनी औद्योगिक शिक्षणार्जनासाठीं ३ विद्यार्थी अमेरिका, युरोप आणि इंग्लंड येथें पाठविण्यासाठीं संस्थानच्या तिजोरीतून ४९ हजार रुपये खर्च करण्यास मंजुरी दिली.

गिलिटाच्या बांगड्या वाईट—मद्रास इलाख्यांच्या उत्तर सरकार्स जिल्ह्यामध्यें एक प्रकारच्या गिलिटाच्या स्वस्त मिळणाऱ्या बांगड्या जिकडे तिकडे पसरल्या आहेत या बांगड्यांत एक लहान विषारी किडा असून तो हाताला चावल्या मुळें पुष्कळ मुलीं प्राणास मुकल्या ह्मणतात.

दुःखाचे फोटो दाखवा— हिंदुस्थानांतील दुष्काळ्याचे फोटो मेसर्स तारापूरवाला आणि सन्स यांनीं युवराजांकडे पाठविले त्याविषयीं 'अरुणोदय' पत्र ह्मणतें कीं हिंदुस्थानांत उत्तम काय काय आहे हें त्या दंपत्यांस दाखविण्याचा मक्ता सरकारी अधिकाऱ्यांनीं घेतलाच आहे व हिंदुस्थानांतील वाईट अथवा शोचनीय व दुःखकारक गोष्टी त्या भावी राजदंपत्याच्या कानावर केव्हांही न जाऊं देण्याची खबरदारी ते अधिकारी घेतच आहेत. जी एकच बाजू अधिकारी वर्ग त्यांच्या नजरेस आणून देण्याचा प्रयत्न करीत आहे, त्याच्या उलट असलेली ह्मणजे दुःखकारक बाजू त्यांच्यापुढें नेण्याचा या कंपनीनें अथवा दुसऱ्या एखाद्या एतद्देशीयानें प्रयत्न करणें जरूर आहे. जीं लाखों मणसें आज प्लेग, दुष्काळ व विशेषतः उपासमारीनें मरत आहेत, पोटभर खावयास मिळत नसल्यामुळें ज्यांचे केवळ हाडांचे सापळे राहिले आहेत, का.डे मि[illegible] नाहींत ह्मणून जे थंडीनें कुडकुडत आहेत व ज्यास जंगलांच्या कायद्यामुळें शेकोटीसही लांकडें मिळत नाहींत अशा दारिद्र्यावस्थेंत मग्न झाले या लोकांचे फोटो जर काढले व ते त्या दंपत्याच्या नजरेस पाडले तर त्यापासून कांहीं फायदा होण्याचा संभव आहे"

असा दृढ निश्चय पाहिजे—अमेरिकेंची वस्तु—मग ती कोणचीही असो, तिला हात लावावयाचा नाहीं ती विकत घ्यावयाची नाहीं असा एकसहा निश्चय चिनी लोकांनीं केलेला आहे. त्यांना वर्तमानपत्रांचेंही प्रोत्साहन मिळत आहे, अमेरिकेंतून येणारें घासलेट, घड्याळें, चाकू कात्र्या सुऱ्या हीं सगळीं आतां बंद झालीं आहेत, चीन देशांत कांहीं अमेरिकन कंपन्या आहेत; परंतु त्यांच्या जाहिराती इतउत्तर घ्यावयाच्या नाहींत असा चिनी वर्तमानपत्रांनीं ठराव केला आहे. एका अमेरिकन ख्रिस्ती शाळेंत दोघे चिनी शिक्षक होते त्यांनी आपल्या नोकरीचे राजीनामे दिले आहेत.

मार्मिक बोल—"आमचे सुधारणेचे प्रयत्न ह्मणजे नुसती सुधारलेल्या देशाची नक्कल आहे. हें एक नाटक आहे व स्वदेशाभिमानाची व स्वदेशहिताचीं भाषणें करणारे लोक त्यांतील पात्रें आहेत रंगभूमीवरचें काम आटोपलें ह्मणजे नाटकांतील पात्रें जशी आपल्या व्यसनांत निमग्न होऊन जातात तशीच येथील देशहितकर्त्यांची स्थिती आहे. आपल्या अवनतीचीं कारणें दुसऱ्याच्या अन्यायाच्या आरोपापेक्षां आपल्या दुर्गुणांत व मूर्खपणांतच शोधलीं पाहिजेत

अध्यक्षाचा मान— यंदांच्या राष्ट्रीय सभेच्या अध्यक्षाच्या जागेसाठीं पुढील गृहस्थांचीं नांवें सुचविलीं जात आहेत:—ना. प्रो. गोखले, मि. नॉर्टन, रा. ब. मुधोळकर, सर गुरुदास बॅनरजी, डा. रासबिहारी घोस व बाबू कालिचरण बानर्जी

मजेदार ठराव—मुंबई येथें कुळवी जातीचे पंच जमून त्यांनीं असा ठराव केला आहे कीं, कोणीही कुणबी नोकर गड्यानें आपल्या यजमानाचे कपडे धुतले पाहिजे तर धुवावें; परंतु यजमानिणीचे कपडे धुतां कामा नये. धुतल्यास १०० रुपये दंड होईल.

बिझांटबाई—मिसेस ॲनी बिझांट या सध्यां विलायतेस गेल्या आहेत. तेथें 'डेली एक्स्प्रेस' पत्राच्या बातमीदारा जवळ त्या असें ह्मणाल्या कीं, 'मला आत्मा हवा तेथें नेतां येतो. माझ्या मृत स्नेह्यांशीं मला बोलतां येतें.

कुत्रे बॉडिगार्ड—मनुष्यें आपल्या विरुद्ध कट करितात ह्मणून आपल्या शरीरसंरक्षकाचे कामावर कुत्र्याला नेमण्याचा तुर्कस्थानच्या सुलतानाचा विचार झाला आहे. मनुष्यें बेभरंवशाचीं पण कुत्रें जनावर इमानास जागल्या शिवाय राहणार नाहीं.

स्तुत्य ठराव—मुंबईचे श्री० देवकीनंदनजी महाराज हे नुकतेच सुरतेस गेले होते. त्या वेळीं महाराजांचा उपदेश ऐकून तेथील खत्री लोकांनीं जातीच्या भोजन वगैरे समारंभांत दारू न पिण्याचा ठराव केला आहे. हा ठराव रु. १ स्टांप कागदांवर लिहून त्यांवर सर्वांच्या सह्या झाल्या आहेत. व या ठरावाचें उल्लंघन करणास १०१ रु दंड ठेविला आहे.

देशी मालाचे फेरीवाले—आपल्या सर्व देशभर देशी मालाचा चांगला खप होण्यासाठीं सर्वत्र उत्तम प्रकारचा देशी माल घेऊन बरोबर दाखवीत आणि विकीत फिरणारे फेरीवाले लोक तयार केले पाहिजेत अशी एक नवीन उत्तम सूचना पुढें आलेली आहे.

नोटीस

रा. रा. रामराव व्यंकटेश मुनशी राहणार आकोलें यांस:—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, आपली ता. २०।७।०५ ची हस्त लिखित नोटीस मिळाली, मौजे नागद ता. बाळापूर येथील सर्वे नंबर ३८ एकरगुंठे २६।१६ आकार रु. ३६ याचें खातें आपलेंच नावें असून सदरहू शेत मजपाशीं ९ वर्षांच्या करारांनीं पट्ट्यानें आहे, तें शेत खरेदी घेण्याचा माझा निश्चय झाला त्याबद्दल मी आपल्यास रोख रु. १९ व एक गुंज कम एक तोळा सोने असे तुह्माला इसारा खातर दिले. शेवटी अंती मला असें कळलें कीं, सदरहू शेताची खरेदी रा. रा. सखाराम पंतोजी राहणार शिर्ले याचे नांवची आहे. या वरून आपल्या हक्कास धक्का पोंचू पहात आहे. करितां माझे इसाऱ्याचे रुपये वापस द्यावें. सरकारला तुमचेंच शेत शाबीत झाल्यावर मी तुम्हापासून कबूल केल्या प्रमाणे १९० रुपयांस तें शेत खरेदी घेईन. जर तुम्हापासून तें शेत न मिळतां दुसऱ्यास मिळेल तर व माझ्या पट्ट्याची मुदत न संपता माझ्या ताब्यांतून अडथळा होईल तर त्याची जबाबदारी तुमचे शिरावर राहून त्याबद्दलची नुकसानी तुमचे पासून भरून घेईन. तुम्हाला रुपये देण्याकरितां हुण्डी दोन १७०० रुपयांच्या व नगदी रु. २०० आणले होते, व ते तुम्हास दाखविले सुद्धां. परंतु मला वहीम आल्यावरून माघार घ्यावी लागली तरी तुह्माला खरेदी देण्याचे असल्यास रा. रा. लक्ष्मण सखाराम पंतोजी याचे सहीचा व आपले सहीची खरेदी लिहून द्यावी. नाहीतर मी तें शेत घेऊं इच्छीत नाहीं. माझे इसाऱ्याचे रुपये ही नोटीस पावतांच आठ दिवसांत परत द्यावे असें न केल्यास सदरहू रुपये १९ व सोन्याचे रुपये २४ एकूण ४३ रुपये यांचे व्याज दरमहा दरशेकडा २ रुपये प्रमाणें व्याज आकारून या नोटिशीच्या खर्चासुद्धां रुपये पट्ट्यांचे रुपयांतून कमी करून बाकीचे रुपये तुह्मास देईन. तुह्मी तें न घेतल्यास व पुढें फिर्याद केल्यास त्या बद्दलच्या खर्चाची व राहिलेल्या रुपयांच्या व्याजाची जबाबदारी माझेवर नाहीं. कळावें. ता. ३०-७-०५ इ०

सही

धनपीरर लालचंद साहू दुकान नागद
ता. बाळापूर दस्तुर खुद.

श्रीगणेशाय नमः.

आर्यवनौषधालय मुर्डी

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हरनर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन माजी अ० स० डाक्टर विश्राम रामजी घोले यांनी आमची औषधें चारकाईनें तपासून हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्याहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगांवर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मांसच दिलें आहे हें अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आह्मी अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यांस कदाचित् आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखादें औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजीवनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टिक, विर्यस्तंभक.
रक्तशोधक, मनोत्साहकांतिबुद्धिवर्धक; सुवर्ण-
माक्षिक, मौक्तिक, कस्तुरी व अनेक
वनस्पती मिश्र अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जी धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें, ती दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रोगरूपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारिरिक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच होणार नाहीं करितां धातु शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटिका प्रत्येक वर्षी पाहिजे त्या दिवसांत एकदां तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोग रहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें, हें अवश्य लक्षांत ठेवावें. यांच्या सेवनानें नपूंसकत्व स्वप्नजन्य व इतर धातुपात, उन्हाळे इंद्रिय शिथिलता, कडकी, गर्मी संबंधी मुरलेले विकार, मुत्रसंकोच, धातूचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी, छातींतील रोग, हात, पाय, मुत्रमार्ग, व नेत्र यांचा दाह, क्षय पांडुरोग, मुलांची सर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य, मस्तकशुळ मुळव्याधी, वातरोग, निद्रानाश पित्तविकार, बाळंतरोग, मधुमेह, जुनाट परमा मुष्टिमैथुनानें आलेली क्षीणता, इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबुत व सतेज बनतें. पचनशक्ति व स्मरणशक्ति भरपूर वाढून धातु व रक्त यांची शुद्धि. वृद्धि, वीर्यस्तंभन व भरपूर कामोद्दीपन होतें, व मनास उत्साह देतात. दुध व अन्न भरपूर पचूं लागते. त्यांत उपयुक्त वनस्पतींचें मिश्रण गुणकारक आहेत. करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटा मिळाल्या व नित्य मिळतात. पथ्य सेवनाची गरज मुळींच नसून स्त्रिया, पुरुष, मुलें च यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत. गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीहि घेणारांस टपालखर्च माफ आहे चार रुपयाचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपान खर्डा सोबत किंवा व्ही० पी० नें खालील पत्त्यावर मिळतील.

दरः– एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु०, ११५ गो० ३ रु०, १६५ गो० ४ रु०, २७५ गो० ६ रु०, ५५० गो० १० रु०.

२ अपूर्व नेत्रांजन—यानें वडस, साहरा, फुल, खुपऱ्या, बिंदु, काच, इत्यादि नेत्रांचे सर्व विकार त्वरीत बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार रहाते. या रोगांत हें अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रण– कोणत्याही नवा जुना पर्मा, व तज्जन्य दाह, तिडीक मुत्राची लाली, संकोच, पुयस्राव, रक्तस्राव इ. विकार पथ्य नसतां सात दिवसांत जातात. तिडिक एका घटकेत जाते. असें रामबाण औषध कोठेंच मिळत नाहीं. बा० किं० १ रु० ११ भार बाटलीस २ रु०

४ दंतबलवर्धक पूड–दंतसंबंधी सर्व विकार उत्तम बरे होतात. ड. ६ आणे.

५ विंचूचे विष— औषध लावितांच उतरतें. मुळी ३ तो० ८ आणे.

६ गजकर्ण– खरूज, नायटे वगैरे विकार ३ दिवसांत जातात. ड. ६ आणे.

७ सर्व हिमज्वर–औषध घेतांच कशाही प्रकारचे ज्वर असलें तरी तें औषध घेतांच जाऊन पुन्हां उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु.

८ प्लेगवर रामबाण औषध–आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारों लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरू होतांच सर्वांनीं जरूर संग्रह करून तापावर गोळ्या, गांठीस मलम, व वात चढू नये ह्मणून वातावर मात्रा यांचा एकवार अनुभव पहावाच. गुणाबद्दल खात्री पटलेच. परोपकारार्थ माफक किं. २ रु. अ. ख. सो.

९ सर्व सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवू. औषधांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीची असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकिट आहेत. याशिवाय मोठमोठे रोगांवर अनेक औषधें, ग्रंथोक्त रसायनें, भस्में, पाक, गुटिका, आसव, तेलें, व सुगंधी अत्तरें वगैरे माफक दरानें मिळतात. अनु० ख० सो० ट० ख० बे० पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं. प्रकृति मान कळविल्यास रोग्याचें निदान व चिकित्सा कळवूं.

अत्यंत अगत्याची विशेष सूचना.

हल्लीं वर्तमानपत्रांतून औषधाच्या अनेक जाहिराती सुरू असून प्रत्येक जाहिरात निंदक लेखांनीं सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे, यामुळें खरे. खोटेपणाबद्दल आपला समाज निरुद्योगी, आळशी व बेअकली बनल्यामुळें एकानें जो धंदा सुरू करावा त्याचेच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून पाहिजे त्यानें करावें यामुळें अशा जाहिरातीस कोंकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ० प्रांतात ऊत आलेला असून आमच्या आंजर्ले वगैरे गांवी तर तो पुणांवस्थेत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक यांची आह्मांस निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं इंग्रजी राज्यांत आपल्या थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे. आह्मांस ग्राहकांस सुचविणें हेंच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरू असून ज्यांच्या औषधास घोले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें व ज्यांच्या औषधानीं कोट्यवधि ग्राहक रोगमुक्त झाले व नित्य होत आहेत यांचीच औषध नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करितां अशाच कायम राहून हा सार्वजनिक कल्याणकारक करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून ऊर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आजपर्यंत आमचे खटपटीनें यशही बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधुस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तीच सर्वांनीं वापरावी एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातींशीं आमचा बिलकुल संबंध नाहीं हें लक्षांत ठेवून औषधें मागणें तीं खालील बिनचूक सही व पत्त्यावरच मागवावीं ह्मणजे खरी गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य होईल.

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मु. मर्डी, ता. दापोली. जि. रत्नागिरी

ORIENTAL
GOVERNMENT SECURITY
LIFE ASSURANCE COMPANY, LIMITED.
Established 1874.
Head Office--**BOMBAY**
Chief Agency for C. P. Berar & Khandesh
Head—quarters—Nagpur, C. P.
FUNDS EXCEED

TWO CRORES AND FORTY LAKHS

Claims paid for over One Crore and Fifty lakhs.

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

IF there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is, when Claims arise, that the amount due under the Policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the "Oriental" keep well before them, and act up to treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY

IT is not sufficient to read that a Company's Funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested, if in miscellaneous and risky investments, or how secured.

THE Funds of the "Oriental" are invested in Government Securities, and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured

GOVERNMENT Officers, Professional men, Tradesmen and others, by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

NO man can be sure how long he will live; and although may save money, yet if he die early, before he has had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance, is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. FOR TERMS PLEASE APPLY TO UNDER—SIGNED.

Prospectuses, forms, and any further information, can be obtained on application to—

M. De SOUZA,
CHIEF AGENT
for C. P. Berar and Khandesh

जाहिरात

नाग, नरसे, पिठोरी व जिवत्या गायगोऱ्ह्याची बारस व तुळशीचे लग्न वडसावित्रीचे कागद.

आह्मी येथें विक्रीकरितां नाग, नरसे, जिवत्या, पिठोरी, पाठोडा, गायगोऱ्ह्याच्या कागदांत कृष्ण, गोपी, गाई, यांची चित्रें व तुळशीचे लग्न वडसावित्री वगैरेचे चित्राचे कागद फारच सुंदर असून चित्रें फारच सुरेख व पहिल्यापेक्षां फरक करून उत्तम प्रकारचीं छापलीं आहेत. ज्यांना पाहिजे असतील त्यांनीं खाली ल पत्त्यावर मनिआरडर पाठावेली असतां सदहू चित्राचे कागद पाटवून देऊं. चित्रांचा दर शेंकडा १ रुपया प्रमाणें पडेल. व टपाल खर्च निराळा पडेल.

बाळकृष्ण आनोबा दलाल
कंपाझिटर.
वऱ्हाडसमाचार ऑफिस आकोला,

घड्याळाचा खप जास्त व्हावा ह्मणून किंमत कमी केली आहे.

त्वरा करा ! त्वरा करा !

अशी संधि पुन्हा येणार नाही

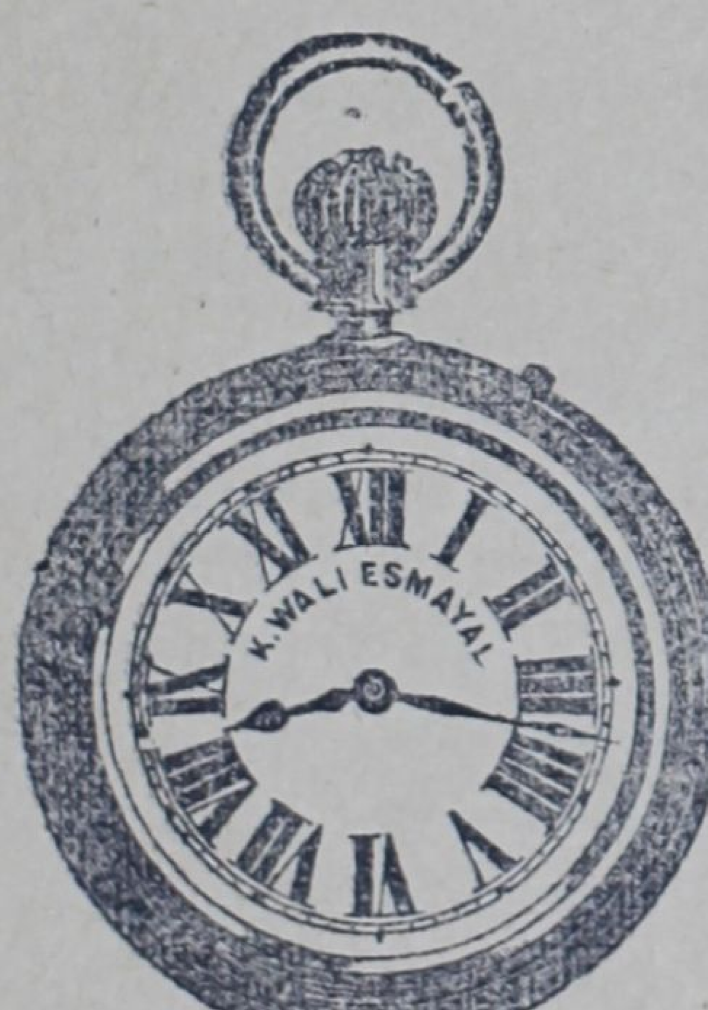

उत्तम प्रकारचें, इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम नांवाचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ४ ठेविली आहे, पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळाचें सोबत कांच कमान, पेटी, साखळी इतकें सामान फुकट मिळेल. मिळण्याचा पत्ताः—

खाजा वल्लीभाई इस्मायल.
वर्धा—Warda.

बक्षीस ! बक्षीस ! ! बक्षीस ! !

एकंदर रोख ५०० रुपये बक्षीस

एक आण्यांत महमद इब्राहिम यांचे निळी काळी शाईच्या ४ पुड्या आणि एक बक्षीस तिकीट फुकट. २५००० तिकीटें खपल्यावर चार चौघां समक्ष बक्षीस समारंभ करण्यांत येईल. विशेष माहिती पत्रद्वारें अगर समज मिळेल. पत्रव्यवहार कोणत्याही मार्फत करावा. शाई कशि आहे हे विचारावयास नको अनुभवाअंती कळून येईल.

पत्ताः—महम्मद इब्राहीम वल्लद शेखहसन
ताजनापेठ, मोमीनपुरा,
आकोला (वऱ्हाड)

जाहिरात.

लक्ष लावून एक वेळ वाचा ! वाचा ! !

एम्. एम् ॲन्ड सन्स

फोटोग्राफर रबर स्टांप मेकर वॉच रीपेरर आणि स्टेशनरी मरचंट आकोला [वऱ्हाड]

आज पर्यंत कोणत्याही कंपनीनें इमीटेशन रासकोप अपना या नांवाचे थोड्या किमतींत विकली नसेल ती आह्मी रुपये ५ मध्यें ग्यारंटी वर्षे ५ ची देतो आहे. तर त्वरा करावी आणि घड्याळाबरोबर काच, कमान, पेटी आणि याचे बरोबर घड्याळें घेणाराचे नांवाचे रबरी पेनपेनसील स्टांप तयार करून पाठवूं आणि तीन घड्याळें घेणारांस व्ही. पी. खर्च माफ व एक डझन घेणारास एक घड्याळ बक्षिस देऊं हे घड्याळ एक वेळ घेतले तर पुनः १० वर्षे पर्यंत घ्यावयास नको आणि दुसरे हर एक जातीचें घड्याळ किंवा हर एक जातीचें स्टेशनरी सामान माफक दराने व सर्वेटीनें खात्री लायक पाठवूं या शिवाय रबराचे छाप नांवाचें हर एक जातीचें करून देऊं. आणि रबर स्टांपाच्या नमुन्याकरितां अर्ध्या आण्याचे टिकीट पाठवावें ह्मणजे नमुना फुकट पाठवूं. आणि फोटो काढून घेण्याची ईच्छा असेल त्यांनीं येथें यावें. नाहीं पेक्षां आह्मांस बोलवावें. ह्मणजे आह्मी येऊं. आणि ५१ रुपया पेक्षां जास्त माल घेणाराला दर रुपयास ४॥ अर्धा आण्या प्रमाणें कमिशन देऊं. आणि या शिवाय कांहीं विचारावयाचें असेल तर पत्र व्यवहार करावें ह्मणजे उत्तर देऊं. नाहींपेक्षां समक्ष येऊन भेटावें ह्मणजे समजेल. आणि कोणास बायसिकलवर बसायाला शिकणें असेल त्यानी यावें. शिकविण्या बद्दल फी रुपये १० पडेल. रबरस्टांप करितां हर एक गांवास एजंट पाहिजेत. कमिशन भरपूर मिळेल या सर्व कामाची व सामानाचा मागणी करावी ह्मणजे खात्री होईल.

एम्. एम्. ॲन्ड सन्स आकोला

जाहिरात

अगत्य वाचा ! अगत्य वाचा !

वैद्यराज पी. सी. जोगळेकर
यांचा दवाखाना

आमच्या दवाखान्यांत हरएक प्रकारची इंग्रजी, मराठी व पेटेंट औषधें व ती औषधे तयार करण्यासाठीं लागणारे सामान हे सर्व माफक दरानें विकत मिळण्याची अगदी उत्तम सोय केली आहे. तसेंच येथें कोणत्याही रोगाचा चांगले प्रकारे नाडी परीक्षा करून त्या रोगावर औषध योजना उत्तम रितीनें केली जाते. बाहेर गांवचे लोकांनी प्रकृतीचें मान बरोबर खुलासेवार लिहून कळविल्यास त्यावरून आह्मी त्यांना चांगली खात्रीची औषधी व्ही. पी. नें पाठवूं. रोग परिक्षे बद्दल एक रुपया फी पाठवावी. आमचे येथें खालीं लिहिलेल्या रोगावर आगदी रामबाण औषधें आहेत. एक वेळ अनुभविक तडाका पहावा.

रोगांची नांवें

तापावर, पांथरीवर, पोटदुखीवर, ओकारीवर, उदरावर, गर्मीवर, जुलाब बंद होण्यास, कपाळदुखीवर, परम्यावर.

वरील रोग कितिही जुनाट व कोणत्याही कारणानें झालेले असोत फक्त सात दिवसांत चांगला आराम वाटेल. ज्यास्त हकीगत पत्र पाठविल्यास कळवूं.

पी. सी. जोगळेकर
वैद्यराज
आकोला.

जाहिरात

मुंबई बँकची सेव्हिंग्स बँक

या बँकेंत खाली लिहिल्या अटीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचें १ ली जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर यांच्या दरम्यान ए[…] हजार रुपया पर्यंत पैसा ठेविता येईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नावावर ठेविता येतील. आणि तो पैसा त्या[…]कीं एकास अथवा जास्त इसमास अग[…] त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्या[…] काढतां येईल,

व्याज दरसाल दर शेंकडा ३ तीन रु[…]या प्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पां[…] हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं.

नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असत[…] मिळतील.

मुंबई ब्यांक
आकोला ४।७।०३
J. Kininburgh
एजंट

मंत रा. सा. मल्लापाअण्णा वारद, सोलापूर—यांनीं अनुभव घेऊन पसंत केलेल्या

वझेकृत कफनाशक गोळ्या.

लहान मुलांस कफ दाटून श्वास लागतो, खोकला येतो, कफ थुंकतां येत नाहीं, दूध किंवा अन्न खावेनासें होऊन मुलें वाळ पडतात, ज्याला—

पोटांतलें, डबा, सुशी,

असें ह्मणतात; त्यांवर अगदी इजा न होतां खातरीनें

दोन तासांत गुण देणाऱ्या

अनेक डॉक्टर, वैद्य यांच्या वीस वर्षांच्या अनुभवानें आबालवृद्धादि सर्वत्रांस सारख्या उपयोगी ठरलेल्या.

सर भालचंद्र कृष्ण भाटवडेकर, मुंबई हे यांनीं वापरीत आहेत.

डॉ. वैद्यगुरू M.D. मुंबई यांनीं उपयोग करून पसंत केल्या आहेत.

अनुपान कागदासह		रोलींनें व्हा. पे. पार्सलनें मिळतील.
५ गोळ्यांचे कुपास ।- रु.		ग्राहकांचा पत्ता पोष्टाचे नांवासह सुवाच्य असावा.
२५ ,, ,, १ रु.		ठराव स व्यापाऱ्यांस कमिशन मिळतें त्याचा [ठराव स]मक्ष अगर पत्रद्वारें करावा.
१०० ,, ,, ३ रु.		माल क—दि. शि. वझे, सावंतवाडी.

☞ हें पत्र आकोले येथें केलासवा[…] खंडेराव बाळाजी फडके यांचे वऱ्हाडसमा[चार] छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनी छापून प्रसिद्ध केलें.

REGISTERED N. No.

... टपालह... ...२
वर्गणी आगाऊच दिली पाहिजे.
किरकोळ अंकास....................२ आणे

नोटिशी बद्दल
१० ओळींचे आंत....१ रु.
दर ओळीस............८१०६
दुसरे खेपेस................८१

Mofussil ... ... 2 (With postage
All Subscriptions to be paid in advance
Single copy .... 2 as

Advertisements
Below 10 lines ...... 2 Rs
Per line over 10......3 as
Repetitions Per line...2 as

वऱ्हाडसमाचार.

The Berar Samachar

VOL XXXIX AKOLA MONDAY 14 AUGUST 1905 NO 32

वर्ष ३९ आकोला सोमवार तारीख १४ माहे आगष्ट सन १९०५ अंक ३२

विंचू

विंचू हे मांसाहारी आहेत. त्यांचें खाद्य दंश करून मारलेले किंवा पदोल चिमट्यांत चिरडलेले लहान सहान किडे होत. त्यांचें आवडतें व नेहमीचें खाणें ह्मणजे नागुरडे, माशा, लहान लहान कोळी व लहान गोमा हें होय. विंचवाचें स्पर्शज्ञान फार तीक्ष्ण असल्यामुळें कोणत्याही किड्याचे अस्तित्वाचा भास झाला कीं त्याच्या जवळ पास जो कांहीं भाग असेल त्याला तो पक्की पकड मारून बसतो. किडा हस्तगत झाला ह्मणजे शेंपटीचा आंकडा पाठीवरून वळवून किडा अगदीं बधीर होई तोंपर्यंत त्याला एक किंवा अनेक वेळां नांगीं मारिली जाते. विषानें लागलीच मरण येतें असें नाहीं पण तो बिचारा अगदीं चलनाशक्त होऊन जातो. ही गोष्ट दक्षीण हिंदुस्थानांत घरोघर जो लहान जातीचा विंचू असतो त्यास लागू आहे. मोठा काळा इंगळा असतो तो तर नुसत्या चिमट्यांतच चिरडून किड्यांचा प्राण घेतो. त्यास नांगी मारण्याचें कामही पडत नाहीं. डोक्याचें अग्र भागीं अगदीं लहान तोंड असतें त्याजवळ दोन चिमट्या प्रमाणें अवयव असतात. ते ताणून तो बाहेर आणतो व किड्याच्या नाजूक भागांत ते घुसडून त्याचा लचका तोडतो व आपल्या तोंडांत आणून सोडतो. या प्रमाणें आळीपाळीनें कृति चालते तोंडा जवळ तुकडा आल्या बरोबर शोषण पद्धतीनें घशाखालीं ढकलला जातो. किड्याच्या आंगचा रस आकर्षण करून त्यावर विंचवाची उपजीविका होते असा पूर्वी समज असे. पण वास्तविक स्थिती तशी नाहीं. तोंडा जवळील चिमट्यानें बळी घेतलेल्या प्राण्याच्या शरीराच्या भागाचा अगदीं लोळागोळा होतो व असा नरम झालेला घांस आंत ओढला जातो. विंचू शेण व कुजलेले पदार्थही खातात असा समज आहे.

जाड कातडी असलेल्या शत्रूचा प्राण घेतेवेळीं त्याच्या नाजूक व वर्माच्या जागीं नांगी लागेल अशा बद्दल विंचू फार काळजी घेतो. शत्रूच्या आंगावर असा सुभेद्य भाग अमुकच आहे असें त्यास कसें समजतें अशी सहज शंका येईल. पण विंचवाचें बारकाईनें निरीक्षण केलें असतां दिसेल कीं त्याच्या अंगावर व सर्व अवयवांवर लांब लव असते व डोंगरावर सांपडणाऱ्या काळ्या जातीच्या विंचवामध्यें तर ही लव ज्यास्तच वाढलेली असते. हिच्या अंगी शीघ्रग्राहकत्व फार असून हीच विंचवाचे स्पर्शज्ञानाचा अवयव होय. दृष्टीचा आकुंचितपणा व घ्राण शक्तीचा उणेपणा यांची भर करण्याकरितांच कीं काय जणूं ईश्वरानें त्याचें स्पर्शज्ञान अति तीक्ष्ण केलें आहे. विषाच्या थैलीच्या खालीं पण नांगी जवळच केश असतात व त्यांच्याच सहाय्यानें आपल्या शस्त्राचा प्रहार कोठें पूर्ण व निर्भयपणें ठेवून देतां येईल याची निवड करितां येते.

विंचू हे समूहचर ह्मणजे जमाव करून राहणाऱ्या प्राण्यांपैकीं आहेत. अविभक्त कुटुंबाची कल्पना त्यांच्यांत आहे हें खास. पुष्कळ विंचू लहानशा जागेंत राहतांना अनेक वेळां पाहण्यांत येतात. काळ्या विंचवानां ही गोष्ट विशेषतः लागू आहे. हें कुटुंब सुखानें नांदतें असें थोडेंच आहे. त्यांच्यांत भांडणेंही असतातच. एकानें दुसऱ्यास दंश केला ह्मणजे जखमेंतून फिक्कट व रंग विहित असें रक्त बाहेर येतें. दोघेही योद्धे जर समसमान नसतील तर निर्बल पक्षाच्या मरणानेंच भांडणाचा निकाल लागतो, व तो बलवानाच्या भक्ष्यस्थानीं पडतो. त्या वरून विंचू स्वज्ञातिभक्षक आहेत हें उघड ठरलें.

कांहीं दिवसांमागें एका शोधक गृहस्थानें वीस पंचवीस काळ्या इंगळ्या पाळल्या. या पैकीं एक इंगळ इतरा पेक्षां ज्यास्त ठसठशीत व बलवान दिसत असे. दुसरेच दिवशीं ज्या बाटलींत हे प्राणी ठेवले होते त्यांत एक दोन अर्धेमुर्धे खाऊन पडलेले विंचू दिसले. या प्रमाणें अकरा दिवस चालून त्या दिवशीं बाटलींत नांव घेण्याला एक काय तो विंचू शिल्लक राहिला व कोणालाही कल्पना होईलच कीं हा सर्वांत गलेलठ्ठ असलेला विंचू असावा. सर्वांना खाण्यापिण्यास रोज पुरविलें जात असूनही या मोठ्या इंगळाची स्वज्ञातिभक्षणाची क्रिया रोज चालूंच होती. बंदिवासांत असतां सुद्धा कडे विंचवाची प्रवृत्ति ज्यास्त असते हें या उदाहरणावरून उघड दिसतें.

सर्पाप्रमाणें विंचूही नियमित वेळीं कांत टाकतात ही गोष्ट साधारणतः कोणास माहित नसेल असें वाटतें. कांत टाकण्याची क्रिया फार कठीण असून त्यांतच कधीं कधीं विंचवाचा प्राणघात होतो. या वेळीं सर्वांगावरील त्वचा विसर्जन होत असून पुढील भागास एक भेग असते तींतून तो आपलें धड प्रथम काढून घेतो व अनेक प्रकारांनीं धडपड करून बाकीचे अवयव सोडवितो. त्वचा विसर्जनानंतर विंचवाचें आंग बिलबिलित होतें व अशा नाजूक स्थितीमध्यें तो आत्मसंरक्षणाचे किंवा युद्धप्रसंगाचे कामीं अगदीं असमर्थ बनतो. या वेळीं त्याला नांगी मारतां येत नसतें किंवा चिमट्यामध्यें आपलें खाद्य मजबूत धरतां येत नाहीं. त्वचेची कोमलता जाऊन तिला कठिणता येण्यास काळ्या इंगळाला सुमारें पंधरा दिवस लागतात. ती स्थिती येई तों पर्यंत विंचू अगदीं भयाकुल असतो व दगडाखालीं किंवा बिळामध्यें दडून बसतो.

विंचवाच्या जनन क्रिये संबंधानें दक्षिण हिंदुस्थानांत अनेक चमत्कारीक व भ्रांति मूलक कल्पना प्रचलित आहेत. विंचू अंडज आहेत असें ह्मणतात पण तशी स्थिती मुळींच नाहीं. विंचवाची मादी जिवंत पिलेंच प्रसवते. पिलें जन्मतांच ती विंचवीणीची पाठ फोडून बाहेर निघतात असा पुष्कळांचा समज आहे पण तेही चुकीचा व निराधार आहे हें सांगणें नकोच. मादी एकाच काळीं पन्नास साठ पिल्लांना जन्म देते व तीं निसर्गतःच आईच्या पाठीवर चढून स्वतंत्र रीतीनें पोषण करण्याची आपल्या अंगीं ताकद येई तों पर्यंत तेथेंच राहतात. एखादें पिलू जर आईच्या पाठीवर येऊन बसेनासें झालें तर ती त्याला तात्कळ खाऊन टाकते. भ्रूणहत्या विंचवाच्या जातीला माहीत नाहीं असें नाहीं.

दक्षिण हिंदुस्थानांत विंचवाच्या किती जाती दिसून येतात त्याबद्दल थोडेंसें दिग्दर्शन केलें ह्मणजे हा लेख संपूर्ण झाला असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. विंचवाच्या एकंदर कांहीं नाहीं तरी वीस जाती असाव्यात. जंगलांत काळ्या व तांबड्या जाती सांपडतात व घरांतील विंचू पिवळसर व तांबट रंगाचे असतात. विंचू येथून तेथून एक. फरक काय तो त्यांच्या रंगामध्येंच असें कोणी ह्मणेल तर तें बरोबर नाहीं. त्यांच्या संवयी ही निराळ्याच असतात. बहुतेक काळे विंचू जमिनींत खोल बिळें करून राहतात. यांचें वरचे तोंडावर एखाद्या मोठ्या दगडाचें किंवा वाळल्या पानांचें आवरण असतें क्वचित प्रसंगीं तीं उघडींही असतात. लाल विंचू बिळें उकरीत नाहींत ते आपोआप बनलेल्या दगडाखालच्या फटींत किंवा झाडाची साल वाळून जी पोकळी बनते तींत वास्तव्य करितात. एक प्रकारचा लाल विंचू असतो तो जमिनीच्या पृष्टभागावरच एक लहान उथळ खळगा करून आपल्या शरीरापैकीं पुढला अर्धा भाग त्यांत लपवून बहुतेक सर्व दिवस याचप्रमाणें घालवितो.

काळे विंचू निरनिराळ्या झांकेचे असतात. कांहीं काळेभोर, कित्येक हिरवट रंगावर, कित्येक पिवळसर दिसतात. काळ्या विंचवावर तांबूस रंगाची छटा कधींहि दिसावयाची नाहीं असा नियम आहे. तांबूस विंचू बहुतकरून लहान आकाराचे असतात. पावसाची लहानशी सर येऊन गेली कीं पुष्कळ काळे विंचू आपलीं बिळें सोडून जमिनीवर येऊन फिरत राहतात मोठ्यानेंच आवाज केला असतां ते भयाभीत होतात; पण जवळ पास कोणी येत जात आहे येवढ्यानें त्यांना कांहीं भीति वाटत नाहीं. मोठा आवाज झाला असतां तो कोणीकडून आला आपल्यावर कांहीं अरिष्ट येत आहे किंवा काय हें पाहण्याकरितां तो आपली गति कुंठित करून थोडा वेळ स्तब्ध राहतो. एखादा शत्रु जवळपास आला आहे असें समजतांच तो आपल्या बिळांत प्रवेश करतो. विंचू फार धूर्त असतात. कधीं कधीं ते आपल्या राहत्या बिळांना एकमेकांपासून थोड्याशा अंतरावर अशा दोन वाटा ठेवतात त्यामुळें अडचणीच्या वेळीं त्यांना सोईस्कर वाटेल त्या प्रवेशद्वाराचा उपयोग करितां येतो; किंवा राहत्या बिळांत जरी कोणी शत्रू आला तरी दुसऱ्या रस्त्यानें बिळा बाहेर पळून जातां येतें.

काळे विंचू आपल्या पिल्लानां पाठीवर वागवीत नाहींत. ज्या बिळांत मादी राहते तेथेंच तीं राहतात व त्यांना स्वैरगति येई तों पर्यंत त्यांची आई त्यांची सुश्रुषा ठेवते. काळे विंचू व विशेषतः त्यामध्यें जे मोठे इंगळ असतात त्यांच्या हाताच्या चिमट्याजवळील केसांची रचना फार चमत्कारिक असते. त्यायोगें त्यांना एक प्रकारचा आवाज काढतां येतो. चिमट्या जवळील लव आपल्याच अंगापैकीं एका विशिष्ट भागावर घांसून त्या घर्षणापासून ते हा आवाज काढतात.

दक्षिण हिंदुस्थानांत काळ्या विंचवाच्या निदान दहा तरी जाती असाव्यात असा अंदाजा आहे. यापैकीं ४ जाती घाट माथ्यावर सांपडतात, बाकीच्या सहा मद्रास सभोवतालच्या मुलुखांत दृष्टीस पडतात. या पैकीं एकाची लांबी कित्येक वेळां सहा सहा इंच सुद्धां भरते. लाल विंचू व गृहचारी पिवळसर विंचू यांच्या मध्यें ही निरनिराळ्या दहा जाती आहेत.

विंचवाच्या शरीर रचनेंत वैलक्षण्य पुष्कळ वेळां दिसून येते. जोडनांगी असणारे विंचू सांपडले आहेत जोडनांगी असणाऱ्या विंचवा पैकीं कित्येकांच्या नांगीचा बांक उलट सुलट दिशेस असतो. कित्येकांच्या दोन्ही नांग्याचा झोंक ऊर्ध्व दिशेस असून त्या एकाला एक लागूनच जडलेल्या असतात प्रमाणशीर चिमटे असलेले विंचू आढळण्यांत आहेत. शेपटीचे जोड आंकडे व त्या प्रत्येक आंकड्याचे शेवटीं एक एक नांगी असणारे असेंही विंचू पृथ्वीच्या पाठीवर आहेत.

(संपूर्ण.)

वऱ्हाडसमाचार

मिती श्रावण शुद्ध १९ शके १८२७

लोकल बोर्ड

आमच्या जिल्हा बोर्डाची स्थिती फार समाधानकारक आहे; पण तशी स्थिती आमच्या मुनसिपालिटीची मात्र नाहीं. खरोखर पाहिलें असतां, मुनसिपालिटी ह्मणजे लोकल बोर्डाची मार्गदर्शिनी संस्था असावयाला पाहिजे होती पण आमच्या येथें याचा व्युत्क्रम आढळून येईल. येथील जिल्हा-बोर्डाचा किंवा मुनसिपालिटीनें वळवावा इतकी सुंदर व्यवस्था बोर्डाची आहे. नुकतांच १९०४।०५ सालचा वार्षिक रिपोर्ट घाडण्यांत आला आहे त्यांत रा० रा० रुस्तुमजी साहेबा सारखे चौकस, अनुभवी व चाणाक्ष अंमलदार येथील बोर्डाची स्तुती करीत आहेत हें कांहीं सामान्य नाहीं.

पहिली संतोषाची गोष्ट ही कीं बोर्डांत जे लोकप्रतिनिधी ह्मणून निवडून येतात ते लोक वास्तविकपणें लोककार्यासाठीं झटणारे असून त्यांच्या ठिकाणीं लोकांचा जो मोठा विश्वास आहे तो सत्पात्रीं आहे असें दिसून येईल. कांहीं कांहीं मुनसिपालिटींत जे सभासद निवडून येतात त्यांच्या पेक्षां बोर्डाचे सभासद सार्वजनिक कार्याला अधीक लायक असतात असा अनुभव येत चालला आहे. मुनसिपालिट्यांतून निवडणुकीची गडबड अधीक होत असेल पण बोर्डाच्या निवडणुकांमध्यें गडबड कमी असूनही शेलकी व शहाजोग अशींच माणसें अधीक निवडून येतात. तालुका बोर्डाच्या सभा किंवा जिल्हा बोर्डाच्या सभा ह्मटल्या ह्मणजे त्यांच्या सभासदांस आपला रोजगार धंदा सोडून लांबलांबून सरेच्या कार्यासाठीं यावें लागतें मुनसिपल सभासदां पेक्षां बोर्डाच्या मंडळीमध्यें स्वार्थत्यागाचें लक्षण अधीक स्पष्टतेनें दिसून येतें ही आनंदाची गोष्ट होय.

आमचा जिल्हा बोर्ड सधन दिसतो-१ लक्ष रुपयांच्या प्रामिसरी नोटा बोर्डाच्या नांवानें आहेत. या शिल्लकीचें व्याज दरसाल ३४००।३५०० रुपये येत असतें. एवढी रक्कम शिल्लकींत पडूं देण्या पेक्षां ती सार्वजनिक कार्यासाठीं खर्च करावी असें जिल्हा बोर्डाच्या मनांतून फार फार आहे आणि ह्मणूनच सध्यां नवीन कार्यें शोधून काढण्याकडे सर्व कल आहे; व त्या संबंधानें नवे नवे संकल्प होत असतात. आमच्या जिल्हा बोर्डाचे पहिले व्हाइसचेअरमन राव बहादूर दत्तात्रय विष्णु भागवत हे होते. यांनीं पुष्कळ परिश्रम केले व अत्यंत काटकसरीनें आपल्या जवळ मोठी शिल्लक जमा केली. असें करण्यांत त्यांचा हेतु निराळाच होता. एखादें मोठें लोकोपयोगी कार्य उभारावें असा त्यांचा विचार होता. या दीर्घ दृष्टीनें त्यांनीं दोन लक्षाजवळ रक्कम गोळा केली होती परंतु सरकारांनीं एकदम गेल्या मोठ्या दुष्काळांत सुमारें १ लक्ष रुपयाची शिल्लक दुसरीच कडे ओढून घेतली. अलिकडील सरकारी धोरण चमत्कारिक दिसतें. सार्वजनिक संस्थापाशीं पैसा शिल्लक रहावा हें या धोरणा विरुद्ध असतें. कारण हिशोबाचीं जमा नावें हीं दोन्ही तोंडें कचितव मिळतीं ठेवावींत. व खर्च अद्याच्या बरोबरीनें व्हावयाला पाहिजे असें धोरण दिसतें. ज्या धुरंधर मंडळीनें सार्वजनिक पैसा शिल्लकींत टाकण्या साठीं बहुत परिश्रम केले त्यांच्या त्या शिल्लकी कशा तरी खर्चण्यांत आल्या आणि मनांतलीं महत्कार्यें विलयास गेलीं. बोर्डाच्या शिल्लकी संबंधानें जो प्रकार घडून आला तोच प्रकार आमच्या मुनसिपाल फंडा संबंधानें सध्यांच दृष्टीस पडत आहे.

१९०४-०५ च्या आरंभीं बोर्डाजवळ सरासरी २ लक्ष ४२ हजार रुपये शिल्लक पेस्तर सालाची ओढलेली होती. एकंदर वर्ष भरांत बोर्डाचे उत्पन्न २ लक्ष १५ हजार रुपया जवळ जवळ झालें या पैकीं सुमारें २ लक्ष रुपये बोर्डाच्या कामावर खर्च करण्यांत आले. त्यापैकीं सुमारें ४० हजार रुपयांचीं कामें पब्लिक वर्कस खात्याकडे सोंपविण्यांत आलीं असून बाकीचीं सुमारें ९८ हजार रुपये किंमतीचीं कामें बोर्डाच्या मार्फतीनें करविण्यासाठीं ठेविलीं होती त्यापैकीं ७६ हजार रुपयांचीं कामें बोर्डानें उभ्या वर्षांत पुरीं करून टाकलीं ही गोष्ट बोर्डाची सुव्यवस्था व्यक्त करिते. बोर्डाचीं कामें लहान सहान असतात, दूर दूरच्या ठिकाणीं व्हावयाचीं असतात आणि त्यामुळें तीं करून घेण्याची जिकीर मोठी असते. बोर्डाचा आमला वाढविण्यांत येईल तर या पेक्षां पुष्कळशीं कामें जलदी जलदीनें करितां येण्या सारखीं आहेत.

धर्मार्थ कार्यें

आमच्या जिल्ह्यांत आठ सद्गृहस्थांनीं धर्मादाय ह्मणून ६४८० रुपये किंमतीचीं कार्यें केलीं आणि तीं बोर्डाच्या स्वाधीन करून दिलीं. या उदारपणा बद्दल आह्मी त्यांचा नामनिर्देश मोठ्या संतोषानें करीत असून त्यांच्या कार्याचा तपशीलहि खालीं देत आहों:—

नांव.	धर्मकृत्य.	किंमत.
१ ओंकारदास मारवाडी दहिहांडा.	धर्मोळ	३००
२ विठ्ठल नागोजी दहिहांडा.	विहीर व धर्मोळ	१५००
३ आनंदा पाटील, देवरी.	विहिर व धर्मोळ	१०००
४ पाटील, खानापूर (बुजरुक)	मढी	३००
५ अगरचंद मारवाडी दिनोडे.	विहीर	४००
६ पार्वतीबाई जळगांव.	विहीर व धर्मोळ	६००
७ गिरधारीलाल पिंपळगांवकाळे	धर्मशाळा.	१५००
८ राऊतमछ, अटाळी.	शाळा	८००

प्राथमिक शाळा— विद्यादानाच्या या शाळेकडे बोर्डाचें लक्ष विशेष आहे. प्राथमिक शिक्षणाचा प्रसार अधिक करण्यासाठीं बोर्डाची व्यवस्था जारीनें चालू आहे. आणखी ४५ शाळा नवीन उघडण्याचा विचार बोर्डानें केला असून तो लवकरच अंमलांत येईल असा अंदाजा आहे. राजश्री क्यांडी साहेब यांनीं या संबंधाची उणीव आपल्या वार्षिक रिपोर्टांत पुष्कळदां नमूद केली आहे आणि त्यांच्या अभिप्राया प्रमाणें आमच्या जिल्ह्यांत ४५ प्राथमिक शाळा नवीन निघणार आहेत ही आनंदाची गोष्ट होय.

✓ इंडियाचें पार्लमेंट

स्थानिक स्वराज्याच्या मुख्य संस्था दोन. पहिली मुनसिपालिटी व दुसरी लोकल बोर्ड. या दोन्ही संस्थांचा इतिहास ह्मणजे इंडियांतील स्थानिक स्वराज्याचा समग्र ग्रंथ होय. आमच्या मतें दोन्ही संस्था चांगल्या चालल्या आहेत पण त्या मनानें स्थानिक स्वराज्याचे अधिकार कांहींच वाढविण्यांत आले नाहींत. या संस्था ह्मणजे स्थानिक कारभाराच्या प्राथमिक शाळा आहेत असें आरंभीं मानीत असत. यांची भरभराट होत चालली, सार्वजनिक कार्यां विषयीं लोकांमध्यें जागृती उत्पन्न झाली आणि लोकांची सार्वजनिक शक्ति परिणत झाली ह्मणजे राज्य कारभाराचे हक्क लोकांस अधिक अधिक देण्यांत येतील असा प्रथम मोठा भरंवसा वाटला होता. पण त्या आरंभींच्या दीर्घ आशा, मुळचीं उदात्त तत्वें व लोकाविषयींचा आदरभाव यांचा अलिकडे मोठाच लोप झालेला दृष्टीस पडतो. स्थानिक स्वराज्याच्या पहिल्या संकल्प प्रस्तुतच्या बहिवाटींत व कारभारांत कोठेंच दृश्यमान होत नाहीं. मुनसिपालिटी व लोकल बोर्ड या दोन्ही संस्थांस लोकसंस्था ह्मणत असतात; परंतु अलिकडे त्या दोन्ही इतक्या सरकारी बनत चालल्या आहेत कीं, लोकांच्या हातीं असलेली नामधारी सत्ता पूर्णपणें सरकारानें आपल्याच हातीं घेतली आहे. या दोन्ही कारभारांचे खरे कर्णधार सरकारच आहेत आणि त्यांच्या हाता खालील वल्हेवाली मंडळी ह्मणजे लोकनियुक्त सभासद होत. लोकांनीं आपले सभासद निवडावे आणि अशा लोकनियुक्त प्रतिनिधिनीं या दोन्ही संस्था चालवाव्या असा पहिला हेतु होता तो हेतु आतांशा फारसा टिकाव धरीत नाहीं. सरकारी पक्षाचें प्राबल्य या दोन्ही संस्था मधून मोठें आहे लोकपक्षाचा पाडाव पुष्कळदां होतो आणि या दोन पक्षांमधील द्विधाभाव वाढत जाऊन अलिकडे सर्व अष्टाधिकार सरकारी पक्षानें आपल्या हातीं घेतले आहेत. या रितीनें इंडियाचीं पार्लमेंटें मोडत चाललीं आहेत. लोकांच्या कडे जबाबदारीचीं व कर्तबगारीचीं कांहींच कार्यें नसतात मुनिसिपल सभासदपणा ह्मणजे बहुमानाची गोष्ट होय असें लोकांस पूर्वी प्रमाणें वाटत नाहीं. निव्वळ मतें देण्यांत कांहींच पुरुषार्थ वाटत नाहीं. कांहीं तरी सत्ता सभासदांच्या हातीं पाहिजे ह्मणजे त्या सत्तेला अनुरूप अशी जबाबदारी लोकांस वाटूं लागेल. सध्यां मुनसिपालिटी किंवा लोकल बोर्ड ह्मणजे सरकाराच्या हातीं दोन यंत्रेंच आहेत. नवीन कर बसविण्याचीं हीं यंत्रें आहेत. लोकांवर प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष कर बसविण्याला या संस्था मोठ्या उपयोगीं पडतात. सार्वजनिक कार्यें करून घेण्याचीं व परभारें त्यांचा खर्च लोकांवर बसविण्याचीं हीं यंत्रें आहेत. आणि याच दृष्टीनें यांचा उपयोग सरकार करीत असतात.

सेशन खटले

पहिला खटला हंबऱ्या वल्लद एकोशा महार राहणार उमरे तालुका आकोट याच्यावर होता. आरोप खुनाचा होता १० नोवेंबर रोजीं दारूच्या गुत्त्या जवळच सोन्या आणि परशा महार यांनीं उकरड्या महाराचा खून केला होता तेव्हां हाही त्या गुन्ह्यांत सामील व मदतगार होता असा आरोप होता. प्रथमतः या तिघांवर काम चालूं होतें. पुढें हंबऱ्याला माफी देण्यांत आली. गेल्या जानेवारीच्या सेशनांत सोन्याला फांशीची व परशाला काळेपाण्याची शिक्षा झाली आणि हंबऱ्यानें खोटा साक्ष दिली ह्मणून त्याची माफी रद्द झाली व त्याच्यावर पुनः खटला चालूं झाला. बायकांच्या कांहीं घोटाळ्यासंबंधानें कांहीं अदावत होती व आरोपी दारू पिण्यासाठीं एकत्र जमले तेव्हां उकरड्या महाराला मुद्दाम बोलावून आणलें होतें व पुढें त्याचा सुरीनें भररस्त्यावर खून झाला. वास्तविक मूळ हेतु कोर्टापुढें नीटसा आलेला नाहीं. १ ले सेशनांत न्यायाधीश कप्टन मारिस होते व पुढें गेल्या सोमवारच्या सेशनांत जज्ज राजश्री प्राडो साहेब हे होते. जवळ जवळ समसमान पुराव्यांवर एक न्यायाधीश विश्वास ठेवितात व तोच पुरावा दुसऱ्या न्यायाधिशाला बळकटीचा वाटत नाहीं. सारांश ज्या पुराव्याच्या शस्त्रानें फांशी व काळे पाणी अशा शिक्षा होतांत त्याच पुराव्यावर हंबऱ्या निर्दोषी ठरला. तो नशिबबहादर खरा!

दुसरा खटला डाकयाचा होता. गेल्या २२ एप्रिलला मदालेडचा बाजार करून राजश्री चुनीलाल मारवाडी आपले कपड्याचें दुकान व रोंकड वगैरे घेऊन जळगांवीं सायंकाळीं परत येत होता. रस्त्यांत वडशिंगी हून पुढें एक मैल जातो तोंच त्याची गाडी १०।१२ डाकेखोरांनीं अडविली. त्यांनीं मोठ मारहाण केली आणि रोकड सुटा असलेला कांहीं कपडा व कानांतील मुरक्या, बाळी वगैरे दागिना हीं चोरून नेलीं. ही रस्तेलूट संध्याकाळच्या ७।८ वाजतां झाली. आठ महार आरोपी ह्मणून होते त्या पैकीं गेंद्या व गण्या महार

यांस प्रत्येकी पांच पांच वर्षांची शिक्षा झाली. गेंद्याचा कबुली जबाब अव्वल झालेला व गेंद्याच्या व गण्याच्या घरीं फिर्यादीचा नवा कपडा सांपडला व त्या दोघांनीं कानांतल्या चार मुदक्या सोनारला विकल्या होत्या त्याचाहि पत्ता लागला होता. ही रस्तेलूट मोठी भयंकर होय आणि अशा गुन्ह्याचा तपास इनस्पेक्टर राजश्री भास्करराव यांनीं चांगला केला आणि त्यांच्याच युक्तीनें एका टोळीचा पत्ता लागला आहे. गुन्हेगार पुष्कळसे निर्दोषि ह्मणून सुटले आहेत तथापि गुन्ह्याचा मागमूस लागला ही गोष्ट कांहीं थोडी नाहीं.

तिसरा खटला खुनाचा असून गेल्या शनिवारीं तो चालला होता. लाखनवाड्याचा शेख अहमद वल्द शेख छन्नु वय ३० हा ७ एप्रिल रोजीं आपली बायको जैनाबी, आई व भाऊ यांना घेऊन कंदोरीचा नवस फेडण्यासाठीं बरखेडच्या पिराकडे चालला होता. वाटेंत सकाळीं ८ वाजतां तो व त्याची बायको परसाकडच्या कारणानें मागें राहिली. इतक्यांत नदीच्या पात्रांत अहमदचें डोकें भ्रमलें, त्यानें जैनाबीचा खून केला व त्याच लहरींत तो आपला गळा कापून घेत होता इतक्यांत त्याचा भाऊ इमाम हा बकरी मागें राहिली होती तिला घेऊन तेथेंच आला व त्यानें आपल्या भावाची आत्महत्या पुरी होऊं दिली नाहीं. अहमद वेडसर आहे असें म्हणतात. खालील कोर्टापुढें तो म्हणाला आहे कीं माझी बायको बदफैली आहे म्हणून मी तिला ठार मारलें. स्त्रीच्या पापाचरणानें मनुष्य कसा खुनशी होतो व तो वेडसर नसला तरी त्याची ती दुष्ट मनोवृत्ती कशी एकदम माणसाला वेडावून सोडते हें या खटल्यावरून चांगलें कळतें. निकाल बुधवारीं होणार आहे.

कन्या शाळा

वऱ्हाडांतील मुलींच्या शाळा इतकीं वर्षें मुनसिपालिट्या किंवा लोकल बोर्डें यांच्या ताब्यांत होत्या. हा ताबा ह्मणजे फक्त खर्चाच्या संबंधानें होता. बाकी सर्व नेमणुका वगैरे वरील संस्था डायरेक्टर साहेबांच्या मंजुरीनें करीत असत. यापुढें या शाळा सरकारी करण्यांत आल्या आहेत. या शाळांवर मुनसिपालिट्या व लोकल बोर्डें यांचा कोणताच अधिकार चालणार नाहीं. व त्यांच्या खर्चाचा बोजाही त्या संस्थांवर पडणार नाहीं. ही नवी घटना करण्याचें प्रयोजन थोडें विशेष लक्ष्यांत ठेवण्या सारखें आहे. मुलींच्या शाळांवर पुरुषांची प्रत्यक्ष देखरेख नको असा मध्यप्रांताच्या सरकारचा विचार आहे आणि त्या साठीं त्यांनीं मुलींच्या शाळेचें विद्याखातें स्वतंत्र केल्या सारखें केलें आहे. फक्त डायरेक्टर साहेब या विद्याखात्याचे पूर्वीप्रमाणेंच मुख्य व श्रेष्ठ अधिकारी राहतील. त्यांच्या हाताखालीं एक विदुषीबाई इन्स्पेक्ट्रेस ह्मणून नेमण्यांत आली आहे. या बाई हें सर्व स्त्रीविषयक विद्याखातें डायरेक्टर साहेबांच्या हुकुमाखालीं चालवितील. डिपुटी इनस्पेक्टरांनीं मुलींच्या शाळा तपासूं नयेत अशा सारखाच हा ठराव झालेला आहे. त्यांनीं फक्त शाळा चालूं नसतांना त्यांच्या इमारती व सामानसुमान वगैरे संबंधानें रिपोर्ट करावेत. या रीतीनें स्त्रीशिक्षणाचें कार्य स्त्रियांच्याच हातून सर्वच होत जावें असा सरकारी कटाक्ष दिसतो. या उपायानें स्त्रीशिक्षणाला निराळीच पण चांगली दिशा लागेल व व्यवहाराच्या उपयुक्ततेला धरून स्त्रीशिक्षण देण्यांत येईल असें आह्मांस वाटतें. शाळांतील मुलींना नको तो धीटपणा व उद्दामपणा येत असतो असा जो आक्षेप आहे तो निर्मूल होऊन स्त्रीजातीची मार्दवता व नैसर्गिक शालीनता यांचा नीट परिपोष व्हावा असा विचार दिसतो. मुंबई सरकाराचें धोरण याहून निराळें दिसतें. पण आमचे स्थानिक सरकाराला आपल्या विलक्षण विचारांनीं स्वतंत्रता चांगली वाटते आणि तिला अनुसरून त्यांनीं कन्याशाळांचा खर्च आपल्या प्रांतिक उत्पन्नाकडे लावून घेतला आहे याबद्दल आह्मी सरकारचे धन्यवाद गातों हा प्रयत्न फार स्तुत्य आहे आणि राजश्री हिल साहेब यांच्या कारकिर्दीच्या प्रारंभींच याला चालन मिळालें आहे. आह्मी उमेद बाळगतों कीं पुढें येणारीं वर्षें आमच्या या अभिनंदनाची सार्थकता कृतींच्या द्वारां करून दाखवितील.

नवी रचना

वऱ्हाडची राजिक रचना नव्यानें होणार आहे असें पुष्कळ दिवसापासून वाटत होतें. या नव्या व्यवस्थेला सेक्रेटरी आफ स्टेटची मंजुरी मिळाली असून ती १ ले सप्टेंबर पासून अमलांत येईल. त्या तारखेपासून वऱ्हाडांचे चार जिल्हे होतील. उत्तरेकडचा इलिचपूर जिल्हा व दक्षिणचा वाशिम जिल्हा असे दोन जिल्हे तोडण्यांत आले पूर्व वऱ्हाडचे दोन जिल्हे ह्मणजे उमरावती व यवतमाळ आणि पश्चिम वऱ्हाडचे आकोला व बुलडाणा हे दोन जिल्हे मिळून एकंदर जिल्हे चार झाले. प्रस्तुतचा इलिचपूर जिल्हा सर्वच उमरावती जिल्ह्या खालीं गेला. फक्त उमरावतीचा मूर्तिजापूर तालुका आकोला जिल्ह्याकडे देण्यांत आला. वाशिमचा पुसद तालुका यवतमाळाकडे बदलून मंगरुळपीर व वाशिम हे दोन तालुके आकोल्याकडे जोडण्यांत आले. तसेंच आकोल्याचे जळगांव व खामगांव हे तालुके बुलढाण्याकडे सामील केले. पूर्व वऱ्हाडचे तालुके ११ व पश्चिम वऱ्हाडचे तालुके ११ मिळून २२सच तालुके राहतील.

या पुढें मुलकी व दिवाणी अशी दोन खातीं पृथक केलीं जातील व दोन्ही खात्यांकडील अधिकाऱ्यांची वर्गवारी आणि मध्यप्रांताच्या अधिकाऱ्यांच्या वर्गवारी मिळून एकच संयुक्त वर्गीकरण करण्यांत येत आहे. वऱ्हाडची अधिकारी मंडळी निराळी अशी ठेविलेली नाहीं. आणि त्यामुळें दोन्ही प्रांतांतील अधिकाऱ्यांचा एकजीव होत असून तिकडचे अधिकारी इकडे येतील व इकडचे अधिकारी तिकडे सरसकट बदलण्यांत येतील.

पुढील महिन्यापासून वऱ्हाडचे जुडिशियल कमिशनर हे नागपुरास जाऊन तेथें मध्यप्रांताचे आडिशिनल जुडिशिअल कमिशनर या हुद्या खालीं काम चालूं करतील. उमरावती व आकोला येथें एक सिव्हिल आणि सेशन जज्जाची कचेरी स्थापित करण्यांत येईल.

खून— अडगांव जहागीर येथें तारीख २८ जुलै रोजीं दिवसाचे चार वाजण्याच्या सुमारास जनी भोईण वय १७-१८ इनें ५०-६० रुपये किंमतीच्या दागिन्याच्या लोभानें सखाराम माळी याच्या जनी नांवाच्या ११ वर्षांच्या मुलीचा गळा कोयत्यानें कापून, तिचे डोळे फोडून, गाल छिन्नभिन्न करून तिचा प्राण जाईपर्यंत मारलें आणि गुन्ह्याचा पत्ता लागूं नये ह्मणून तिनें त्या मुलीला आपल्या घरच्या विहिरींत टाकून दिलें. सर्व घरभर रक्ताचा सडा पडला होता व तिचें लुगडेंही रक्तानें भरलें होतें. इतक्यांत गुन्हेगारिणीनेंच मुलगी अडांत पडली ह्मणून तिच्या बापाजवळ बोंब केली. पुढें सर्व लोक जमले व पंचनामा झाला आणि दुसरे दिवशीं तिनें लपविलेले दागिने पोलिसास आपल्या न्हाणीच्या दगडाखालून काढून दिले. ही खुनाची गोष्ट तिनें आकोटचे तहशिलदारा समोर कबूल केली आहे. शेतांत कोठें तरी आपली बकरी कोणी मारली आहे तर तिचा तपास करण्याला जा असें ह्मणून तिनें आपल्या आईबापास घराबाहेर दवडून दिलें होतें. एकंदरीनें फार भयंकर कृत्य झालें आणि १७-१८ वर्षांच्या मुलीला दागिन्यासाठीं एवढी खून करण्याची प्रेरणा झाली हें मृताचें दुर्भाग्य होय ! कोणाच्या नाशिबाची ठेवा कशी असते हें मनुष्याच्या कल्पनेच्या बाहेर होय ! जन्मान्तरांच्या ऋणांची फेड अशी चालली आहे व अशाच बऱ्या वाईट ऋणानुसंबंधानें जगाचें रहाटचक्र सारखें चालूं आहे.

वऱ्हाडवृत्त

—रा. रा. माधव कृष्ण पाध्ये बि[...] बी. एल. नागपूर यांनीं काल [...] येथील लायब्ररींत जपान विषयीं [...] विचार प्रदर्शित केले. यांचें व्य[...] फार चांगलें झालें आणि [...] संभाषणामध्यें पुष्कळ गोष्टी मने[...] रितीनें समजून आल्या.

१ ले सप्टेंबर पर्यंत खालील गृहस्थ [...]पल्या बदलीच्या जागीं दाखल होतील[...]

रा. रा.	बदलीचा [...] ठि[...]
मेजर कोळंब	उमरावती डिपुटी[...]
मेजर हार्सबरो	बुलढाणा, डिपुटी[...]
बार अ. कमि.	आडिशिनल डि[...] जज्ज उमरावती[...]
करी अ. कमि.	सब-डिव्हिजनल[...] फिसर खामगांव[...]
काशीनाथ श्रीराम ठाकूर असि. कमि.	सब-डिव्हिजनल आफिसर, बा[...]

पंडिता आडा हैस कन्याशाळांच्या [...] स्पेक्ट्रेस या येत्या बुधवारीं उमराव[ती ...] येऊन पांच दिवस तेथें राहतील आणि [...] पांच दिवस त्या खामगांव, मलकापू[र ...] बाळापूर येथें जाणार आहेत.

आकोला बाजारभाव

हुंडी दर्शनी	१००[...]
सोनें २४।=	चांदी [...]
जवारी ४७॥	जवस १[...]
गहूं काठे ७१।	बनशी [...]
सरकी	
तूप	१२रु. [...]
तेल	९८ रु. [...]
रुई	६[...]

NOTICE

Under Section 150 of the Berar Municipal Law 1886.

The Akot Municipal Committee have in their special meeting held on th[e] 9th August 1905, proposed the following rules under section 116 (*j*) of the law:—

(1) No person shall perform the offices of nature in any place of publ[ic] road, drain, or channel or in any place of public resort, or in their vicinity or in an[y] abandoned site or any open place not specially set apart by the Committee for th[e] purposes; and no parent or guardian of any child under the age of 10 years shal[l] unless on the ground of child's ill—health allow such child to perform the offices o[f] nature in any such place.

(2) No person shall sell or offer for sale as human food, any meat which i[s] unfit for human consumption.

Rule under sub section 2 of section 116 (*j*).

(1) Every breach of the foregoing rules shall be punishable with fine which may extend to Rs. 50 and when the breach is a continuous breach with further fine which may extend to Rs. 5 for every day after the first during which the breach continues.

Any person having any objection or suggestion to make as regards the framing of the above rules, should do so in writing, to the undersigned within a month o[f] the publication.

M. A. Azeez
Chairman
Municipal Committee Akola.

३१ वर्षांनीं जागी झाली—स्पेन देशांत व्हाल्लिसेन्तो नामक एका गावांत क्रियोनोरा नांवाची एका शेतकऱ्याची स्त्री अठरा एक वर्षांची असतांना एकदां झोपीं गेली ती जागी झालीच नाहीं. तिचे नवऱ्यानें अनेक उपाय योजिले शेवटीं डाक्तराची मदत घेतली तरी कांहीं फायदा झाला नाहीं. तिचा श्वासोच्छ्वास मात्र सुरूं होता ह्मणून डाक्तरांनीं तिच्या तोंडांत एक नळी घालून तिच्यांतून पेज वगैरे कांहीं पातळ पदार्थ तिचे उपजीविकेकरितां तें ओतीत असत असा क्रम सारखा ३१ वर्षें चालला होता. हल्लीं ती बाई जागी झाली आहे. ती ३१ वर्षें निजली होती ही गोष्ट तिला खरी वाटेना. ती झोपीं जाई पर्यंतची हकिकत बिनचूक सांगूं लागली. तुझें वय काय असे विचारतांच तिनें ताबडतोब १८ वर्षें ह्मणून सांगितलें पण डाक्तरांनीं तिचे समोर आरसा केला तेव्हां त्यांत पांढुरके केस व सुरकतलेला चेहरा पाहून तिनें किंकाळी फोडली आणि आरशांत दिसणारा चेहरा खास आपला नव्हे असें ती सांगूं लागली. ह.कि.

सर्व भक्षक माणूस—अमेरिकेंत एका माणसास वाटतील त्या जिनसा गिळण्याची युक्ति साधली आहे आणि तिचे प्रयोगाहि त्यानें करून दाखविले आहेत. सुसरी, मगरी या सर्व भक्षक आहेत असें ह्मणतात व कित्येक वेळां कांहीं सुसरीच्या पोटांतून नानाप्रकारचे पदार्थ काढलेले आहेत. एका सुसरीच्या पोटांत एका शिपायाचे कपडे, चिलखत आणि शिरस्त्राण हीं सांपडलीं. परंतु वर सांगितलेला माणूस या सुसरी मगरीपेक्षांही चमत्कार दाखवितो. याला दोन वेळां डाक्तरांकडे नेऊन त्याची परीक्षा करविली. न्यूयार्कमध्यें जर्मन हास्पिटलांत शस्त्रक्रिया करून याचे पोटांतून डाक्तरांनीं ७ किल्ल्या, ७ चाकू, २० खिळे एक लहान चमचा, एक बटणाचा फासा, एक टाचणी. आणि दोन घड्याळाच्या सांखळ्या; इतके जिन्नस काढले. चाकू सुमारें पांच महिन्यापूर्वीं त्यानें गिळले होते. व बटनाचा फासा दोन महिन्या पूर्वीं असले जिन्नस गिळणें हें फार भयंकर हें सांगावयास नकोच. कारण त्यापासून धनुर्वाताचे झटके येण्याची फार भिती. परंतु पोटासाठीं मनुष्य काय काय संकटाचीं कृत्यें करील याचा मुळींच नेम नाहीं.

श्वासोच्छ्वासाचा व्यायाम—आ पल्य एका बोटानें उजवी नाकपुडी दाबावी आणि दुसरीनें जितका ह्मणून जोरानें श्वास घेतां येईल तितका घ्यावा. नंतर दुसरी नाकपुडी दाबावी आणि घेतलेला श्वास जितका वेळ आपल्या फुप्फुसांत ठेवतां येईल तितका ठेवावा नंतर तो श्वास उजव्या नाकपुडींतून सोडावा. मग पहिल्यानें डावी नाकपुडी दाबावी व उजवींतून श्वास घेऊन पूर्वी प्रमाणेंच करावें. हा श्वासोच्छ्वासाचा व्यायाम रोज रात्रीं अंथरुणावर पडल्यावर दहा वीस वेळा करावा ह्मणजे लागलीच अगदी गाढ अशी झोंप लागते, झोंपेची तक्रार ह्मणून राहवयाची नाहीं.

दाढीवालें मूल—हें पेरेमॉग्लिबोजवळच्या रेसिफ गांवीं आहे. त्याचें वय सध्यां साडेपांच वर्षांचें आहे. याची उंची ४ फूट २ इंच असून सध्यां त्याला दाढी मिशा आल्या आहेत.

अद्वितीय बक्षिशी—खानदेशाच्या तिवा पुढारी भिल्लांनीं तेथले दोडेखोर लोकांना पकडण्याचे कामीं मुंबई सरकारचे अधिकाऱ्यांना चांगली मदत केली ह्मणून त्यांना प्रत्येकीं शंभर रुपये किंमतीच्या जमिनी त्यावरचा महसूल माफ करून तहहयात बक्षीस दिल्या आहेत.

दोन काळजाचा मनुष्य——डाक्टर माजिओ नांवाच्या गृहस्थाला दोन काळजें आहेत; एक डाव्या बाजूला व एक उजव्या बाजूला. ही शरीराची रचना अमानुष असूनही तो मनुष्य चांगला धष्टपुष्ट आहे. त्याच्या शरीरांतील हा चमत्कार त्याच्या उपजीविकेचेंच साधन बनला आहे. देशोदेशीं फिरून लोकांना हें वैचित्र्य दाखवून तो गबर झाला आहे. माद्रिद येथील शरीरशास्त्राच्या पदार्थसंग्रहालयाकरितां मृत्युनंतर आपलें धड ३००० पौंडाला देण्याचा त्यानें करार केला आहे!

अमेरिकन लोकांचें हिंदुस्थानबद्दल मत—अमेरिकेंत एका सभेंत एक बंगाली गृहस्थ हजर होता त्यानें हिंदुस्थान संबंधानें दोन शब्द बोलावेत अशी विनंति करण्यांत आली होती अध्यक्षांनी वरील हिंदी गृहस्थाचा पुढील शब्दांनी गौरव केला. सर्व सुधारणेची आदि जननी जी भरतभूमि तेथून हे गृहस्थ आले आहेत. या गृहस्थाचे देशबांधव आज राष्ट्रपदवीपासून पुष्कळ खालच्या पायरीवर पडले आहेत पण त्यांत त्यांचा अपराध नाहीं. ते लोक म्याड आहेत ह्मणून त्यांना नीचावस्था आली आहे असें नव्हे; तर विश्वासानें त्यांचा घात झाला आहे. हिंदु लोक पडल्यामुळें आज सगळ्या जगाचा मोठा तोटा झाला आहे. हिंदु लोक विपत्तींत सांपडले त्याबरोबर अप्रत्यक्ष रीतीनें सगळें जग विपन्नावस्थेंत सांपडलें आहे. ज्यांना मनुष्यजातीची किंवा ईश्वराची चाड असेल त्यांनीं हिंदी लोकांना गर्तेंतून वर काढण्याची खटपट केली पाहिजे.

समुद्रास्तृप्यन्तु— गेल्या नोव्हेंबरांत जपानच्या दक्षिणेस नुशिमा नांवाचें एक बेट समुद्रांतून ९८० फूट वर आलें होतें. तें आतां पुनः समुद्रांत बुडत चाललें आहे. पाण्याच्या सपाटी पासून आतां तें फक्त १० फूटच वर आहे.

पार्लमेंटला अर्जी—मध्य हिंदुस्थानांतील पन्ना संस्थानच्या महाराजास विषप्रयोगाच्या आरोपावरून गादीवरून दूर करण्यांत आलें आहे. त्यासंबंधांत तेथील ६०० लोकांनीं पार्लमेंटकडे एक अर्ज पाठविला आहे, व त्यांत महाराजावरील आरोप खोटा असें दाखवून त्यांची फिरून गादीवर स्थापना करण्यांत यावी अशी मागणी केली आहे.

स्त्रियांचें कर्तव्य— मि० रूझव्हेल्ट साहेब हे, बायकांचें कर्तव्य उत्तम गृहणी व माता बनणें एवढेंच आहे; बाहेरचा सर्व कामधंदा पुरुषांनींच पाहिला पाहिजे, असें मत प्रतिपादन करीत आहेत व त्यांचा अनुवाद सर्वत्र होत आहे. स्त्रीकडे अज्ञा धारकत्वाचा पेशा आहे असें विचार स्पष्टपणें निर्णीत होऊं लागले आहत.

जपानी स्त्रिया— पुरुषांची तुटाच आल्यामुळें जपानांत बायकांनींच शेतीचें काम पत्करलें आहे.

नालायक नवरे— कार्डी मोडलेल्या बायकांच्या नवऱ्यास नालायक ठरविण्याचा एक मसुदा युनायटेडस्टेटच्या पार्लमेंटात आला आहे.

उंदरावर मोहीम— उंदरांचा नाश करून प्लेग घालविण्यासाठीं बेळगांव शहरांत दहा हजार सांपळे आणविण्यांत आले आहेत. हे सांपळे दररोज सायंकाळीं आंत खोबरें वगैरे लाऊन एकेक गल्लींत म्युनिसिपालिटी मार्फत प्रत्येक घरीं पोंचविण्यांत येतात व रात्रीं कोणकोणाचे घरीं किती उंदीर मिळाले हें पाहून दुसरे दिवशीं सकाळीं ते सांपळे उंदरासहित म्युनिसिपालिटींत परत घेऊन जातात. ह्या प्रमाणें उंदीर पकडण्याचा हा नवीन उद्योग गेल्या आठवड्यापासून सुरूं झाला आहे.

बलात्कार—बंगाल नागपूर रल्वेवर हाजी बान नांवाची ३० वर्षाची एक बाई गाडींतून प्रवास करीत होती. तिच्यावर एका युरोपियनानें शेजारीं बसलेल्या २-३ स्त्रियांसमक्ष बलात्कार केला! त्या सर्व स्त्रियांनीं तो साहेब ह्मणजे त्या गाडीच्या इंजनावरील एक इसम च होय असें स्पष्टपणें सांगितलें. त्या इसमानेंहि त्याला पकडल्यावर 'मला वांचवा' अशी पोलिसची विनवणी केली ह्मणतात. पण तो सुटला. पशुपेक्षांहि हें नीच आचरण होय.

जनावरास खुराक— गाई, बैल, घोडे इत्यादि जनावरांना दाण्याबरोबर मुटमुठ मीठ घातल्यास फार हितावह होतें असें ह्मणतात. अनुभव घेऊन पहावा. खर्चही अल्प आहे. सारा महिन्याच्या कांठीं ४ आणे लागतो.

थोरांचा प्रभाव—युवराजांच्या आगमनार्थ दिल्ली येथें सैन्याची जी मोठी कवाईत व्हावयाची आहे, त्यावेळीं सैन्यास पाणी पुरविण्याकरितां, लष्करी खात्याकडून १०,००० रुपये खर्चून विहिरी वगैरे काढण्यांत येणार आहेत.

सोन्याचें झाड— ब्रह्मदेशांत चोंगगले ओपो या नांवाच्या गांवांत एक विलक्षण झाड आहे हें झाड वडाच्या झाडा सारखें आहे. परंतु तें फारसें मोठें नाहीं. त्याचा रंग सोन्यासारखा आहे. त्याच्या आंतमध्यें कापून पाहिलें तरीही त्याचा रंग तसाच दिसतो. मात्र त्याचा तुकडा कापून निराळा काढला असतां त्याचा रंग पांढरा होतो ह्मणून तें झाड अद्यापि कायम टिकलें आहे, नाहींतर तें सोनें ह्मणून अज्ञानी आणि बुभुक्षित लोकांनीं त्या झाडाचा केव्हांच समूळ नाश करून टाकला असतां त्या झाडाच्या अग्रभागीं एक खळगा असून त्यांतून पाणी वाहत असेत. या पाण्यानें सर्व प्रकारचे रोग बरे होतात अशी समजूत असल्यामुळें सर्व लोक या पाण्यानें बाटल्या भरभरून ठेवितात.

तोत्रेपणा जाण्यास उपाय—एका गृहस्थानें तोत्रेपणावर एक खात्रीचा उपाय प्रसिद्ध केला आहे; व तो सोपा व बिनखर्चाचा आहे; जो माणूस बोबडें बोलत असेल त्यानें दोन तीन दिवसांनीं एकदां एखाद्या एकांत व शांत स्थळीं अगर खोलींत जाऊन एखादें मनोरंजक पुस्तक हातांत घ्यावें व सुमारें दोन तास पर्यंत स्पष्ट सावकाश परंतु मोठ्यानें दांत घट्ट आवळून वाचावें. विशेष खबरदारी ती घ्यावयाची ती हीच कीं फक्त ओठ हालवावेत. पण दांत यत्किंचितही हलतां कामा नयेत. हा प्रयोग निदान आठवड्यांतून दोनदां तरी झालाच पाहिजे

स्वदेशाचीच भिती—जपाननें पकडलेले रशियन ऑफिसर तूर्त स्वदेशीं जाण्याला खुष नाहींत. आपण आपल्या देशाकरितां निकरानें लढून आपलें कर्तव्य बजावलें आहे परंतु युद्धाची हकीकत सविस्तरपणें कळली नाहीं. तोंपर्यंत आपल्यावर विनाकारण लष्करी कोर्टांत खटलें होतील; याकरितां तह होईपावेतों आपण जपानांत राहण्यास कबूल आहों असें त्यांचें ह्मणणें आहे.

थिऑसफी—विलायतच्या एका पत्राच्या बातमीदारांशीं मिसेस बिझांट यांचें भाषण झालें त्यांत त्यांनीं सांगितलें कीं, आज दीर्घ कालपर्यंत अशिया खंड मारखें खचत आले आह. पाश्चिमात्यांनीं सारखी अरेरावी व दांडगाई चालविली आहे. व त्यांच्या खालीं पुर्वेने मान वांकवीली आहे पूर्व व पश्चिम यांच्यामधील हें पारडें जे आज इतके झुकले आहे त्याला जपानी युद्धानें बरीच उलट गति दिली आहे; या कामगिरींत 'थिआसाफी' ही बरीच हातभार लावील अशी माझी समजूत आहे.

नोटीस

बेशमी लक्ष्मण परशराम कुळकर्णी रेल कर हल्लीं वस्ती आकोट यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, माझ्या शेताच्या भानगडी संबंधानें तुह्माला किरकोळ कामाचें मुखत्यारपत्र दिलें होतें त्याची आतां गरज राहिली नाहीं ह्मणून तें यापुढें रद्द आहे. असें समजावें आणि आमचा मुखत्यार पत्राचा कागद आमच्या हवालीं करावा. कळावें ता. ८।८।०५ इ.

सही

नारायण तात्याजी टोकळ

राहणार आकोट

दस्तुर खुद्द.

NOTICE

Under Section 44 of the Berar Municipal Law, 1886.

The Municipal Committee of Akola have, at their Special General Meeting held on the 11th August 1905 passed a resolution and proposed the imposition of a water—tax under section. 43 (1) of the Law as set forth below:—

"1. Every occupied house or building, shop, or godown yielding or which i rented would yie'd a yearly rent exceedinging Rs. 6 shall pay a tax called the water tax at the rates specified below.

On occupied houses or buildings, shops, or godowns, whose annual rental

	Rs.		Rs.	R. a.
exceeds	6	but does not exceed	12	0 8
Do	12	do	25	1 0
do	25	do	50	1 8
do	50	do	75	2 0
do	75	do	100	2 8
do	100	do	125	3 0
do	125	do	150	3 8
do	150	do	175	4 0
do	175	do	200	4 8
do	200	do	225	5 0
do	225	do	300	6 0
do	300			10 0

"2. This tax shall be payable by occupiers of houses or buildings, shops, or godowns on whom bills will be served by the Municipality in the mouth of April of each year."

"3. This tax shall be payable in advance in the month of Mayof each year If the tax be not paid within the above mentioned time, a fee of four annas shall be charged for defraying the expenses for making out and serving a notice and recovering the tax"

"4. Persons seeking reduction of the tax shall apply to the Municipality within a month from the receipts of the bill after which period no application will be entertained."

Any inhabitant objecting to the proposal should submit his objection in writing within thirty days from publication of this notice to the undersigned.

W. L. Chiplonkar
Secretary
Municipal Committee Akola.

Dated 11 th. August 1905.

नोटीस

वऱ्हाड म्युनिसिपाल कायदा
कलम ४४ अन्वयें

तारीख ११-८-०५ इसवीं रोजीं भरलेल्या म्यु० कमेटीचे विशेष सभेंत (Special Meeting) खालीं दिल्याप्रमाणें वऱ्हाड म्यु० कायद्याचे कलम ४३ (१) अन्वयें पाणीपट्टी बसविण्याचे आकोला म्यु० कमेटीनें योजिलें आहे.

१. प्रत्येक वस्ती केलेलें घर अथवा इमारत, दुकान, अथवा कोठा, ज्याचें सालिना भाडें ६ रुपयापेक्षां अधिक येत आहे, किंवा भाड्यानें दिलें असतां ६ रुपया पेक्षा अधिक सालिना भाडें येईल असें घर, इमारत, दुकन किंवा कोठा, खालीं दिलेल्या दराप्रमाणें पाणीपट्टी हा कर देण्यास पात्र होईल.

प्रत्येक वस्ती केलेलें घर, इमारत, दुकान अथवा कोठा ज्याचे सालीना भाडे रुपया पेक्षा अधिक आहे. परंतु रुपयापेक्षां ज्यास्त नाहीं.

१	६	१२	अशास दरसाल	८८
२	१२	२५		१
३	२५	५०		१०८
४	५०	७५		२
५	७५	१००		२०८
६	१००	१२५		३
७	१२५	१५०		३०८
८	१५०	१७५		४
९	१७५	२००		४०८
१०	२००	२२५		५
११	२२५	३००		६
१२	३००			१०

२. घर, इमारत, दुकान किंवा कोठा याचें वहिवाटदारानें हा कर दिला पाहिजे. दरसाल एप्रिल महिन्यांत म्यु० कमेटीकडून मदर्हू वहिवाटदारांस या कराचे संबंधीं बिलें दिलीं जातील.

३. सदर्हू कर दरसाल मे महिन्यांत आगाऊ दिला पाहिजे. मुदतींत कराची रक्कम दिली नहीं तर नोटीस करून कर वसूल करण्या संबंधी लागणाऱ्या खर्चाकरितां ४ आणे फी आकारली जाईल.

४. कराची आकारणी कमी व्हावी अशाबद्दल ज्यास अर्ज करावयाचे असतील त्यांनीं बिलें मिळाल्या वेळे पासून एक महिन्याचे आंत कमिटीकडेस अर्ज करावेत. नंतर अर्ज घेतले जाणार नाहीत.

वर सुचविलेल्या करा संबंधी ज्यांना हरकती करावयाच्या असतील त्यांनीं या नोटीशीचें प्रसिद्धीचें तारखेपासून ३० दिवसाचे आंत खालीं सही करणारा कडेस अर्ज करवित. कळावें. ता. ११।८।०५ इ०

W. L. Chiplonkar
सेक्रेटरी
म्यु. कमिटी आकोला

नोटीस

बेशमी महमद आशरफ वल्लद जान महमद मुसलमान साहू दकान कजबे बिसवा चांदुर ता. मलकापूर यांस:—

मी खालीं सही करणार नोटीस देतें कीं, कजबे वडनेर भोलजी येथील शेत सेर्वे नंबर २४ एकर गुंठे १८ अकार रु. २८ खाते वक्षणवी फर्द अकल महमद मुसलमान इचें नावें असून यांतील हिस्सा तिसरा ८५८४ पैचा आह्मी तुमचे जवळ ताबेगहाण ठेवून रक्कम रु. ३०० घेतले आहेत. सदर्हूस सरासरी ३ वर्षे झाली असतील त्यांत गुदस्तसालीं मी तुह्मापासून सदर्हू जमीन भाडे पट्ट्यानें वाहून हल्लीं हि माझे ताब्यांत आहे; गुदस्तसालीं रु. ५४ चा भाडेपट्टा तुह्मास लिहून दिलेला आहे. आतां सरासरी एक महिना झाला असेल मी चार पंचास तुमचे तारे गहाणांत मी वसूल दिलेले रुपये ६४ जाऊन बाकीचें रुपये व भाडेपट्टा रु ५४ चे सालीम रुपये असे घेऊन पाठविले असतां तुह्मी घेतले नाहीं. रुपये परत केलें आहेत मजला या शिवाय तुमचे कांहींएक देणें नसून मी अनाथ स्त्री आहे. तेव्हां मज-वर विनाकारण बेतानीनें माझे नुकसानीस तुम्ही पात्र व्हाल, असा मजला तुमचा भर-वसा नव्हता परंतु तुम्ही पाठविलेली रक्कम घेतली नसून माझे तारे गहाणखत व भाडे पट्टा एक असे दोन्ही दस्तऐवज काढून दिले नाहींत. म्हणुन आज मजला तुमचे विषयीं शंका उत्पन्न झाली आहे. आणि ही नोटीस देणे भाग पडलें आतां विनंती कीं, सदर्हू रक्कम मी मैनुद्दीन वल्लद महमद याकूब जमादार राहणार वडनेर यांच्यापाशी अनामत ठेविलें आहेत. तीं तुह्मी घेऊन जाऊन माझे तारे गहाण-खत एक व भाडेपट्टा एक व चुकती पावती त्यांस द्यावी. असें पांच दिवसाचें आंत न केल्यास रीती प्रमाणे व्यवस्था करण्यांत येईल. जमीन हल्लीं माझ्या ताब्यांत आहेत. या नोटिशीच्या खर्चा-सुद्धां सर्व खर्च तुमचे शिरावर पडेल. ही नोटीस दिली. ता. ७।८।०५ इ.

सहीची निशाणी
सरदारबी मर्द मीर महीवूब साहेब
राहणार वडनेर भोलजी तर्फे
लाल महमद साहेब वल्लद
जमाल महमद साहेब.

नोटीस

बेशमी तुकाराम वल्लद येकोबा येरू-ळकार रा. येई ता. मलकापूर पोस्ट—नांदुरा यांस:—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मी तुमची लग्नाची बायको आहे. लग्न होण्यास सुमारे १०-१२ वर्षें झाली. तुमचे बापानें ह्मणजे माझे सासऱ्यानें माझी नेआण केली परंतु तुमचा बाप मेल्यावर मला तुह्मी आपले घरीं मुळींच आनलें नाहीं. उलट माझे भावानेंच तुमचे घरीं मला आणून घातले. मी तुमचे घरीं तीन महिने फक्त राहिली पुढें तुह्मीच माझे भावाचे घरीं मला आणून घातलें. त्यास सुमारें तीन वर्षें झालीं. माझे भावानें व पुष्कळ लोकांनीं नेण्या-विषयीं सांगितलें परंतु तुम्ही त्याची कांहींच व्यवस्था केली नाहीं. तुम्ही मला घेऊन जाल म्हणून आतां पर्यंत वाट पाहिली व तुमचे नावावर कर्ज काढून आतांपर्यंत निर्वाह केला. आंता मला कोणी कर्ज देत नाहीं. तरी ही नोटीस पावतांच आठ दिवसांत येऊन सावकाराचे दरसाल ५० रुपये प्रमाणें तीन सालचे १५० रुपये देऊन टाकून त्याची पावती घ्यावी. व मला घेऊन जावे. मी नांदण्यास तयार आहे. असें वरील मुदतींत न केल्यास हीच नोटीस फारकत समजून मी दुसरा घरटाव करीन. मग तुमचा नवरेपणाचा हक्क राह-णार नाहीं. व सावकाराचे पैशाबद्दल फिर्याद करून या नोटिशीचे खर्चासुद्धां व कोर्टाचे खर्चा-सुद्धां सर्व पैसा भरून घेतला जाईल कळावें. ता. १०-८-०५ इ. सही

राधी मर्द तुकाराम येरुळकर
पाटील हल्लीं रा. सणगांव चाहू
तर्फे रुपत वल्लद सूर्यभान
दस्तुर खुद्द.

नोटीस

नोटीस बेशमी— ऊमा मर्द जोरा जात जाट राहणार मौजे देऊळगाव साकरशा ता० मेहकर जि० बुलढाणें ईस:—

खालीं सही करणार यानकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तूं माझी बायको असून सुमारे दोन महिन्यापासून मौजे मजकूर येथील माझ्या कांहीं वैऱ्यांनीं तुला फितविल्यावरून त्यांच्या तूं अगदीं नादी लागली आहेस. व या वेळेस तुझे मन इतकें बिघडलें आहे कीं नेणें करून माझें कांहीं अनहीत होईल असलें कोणतेंही कृत्य करण्यास तूं चुक-णार नाहींस. इतकेंच नाहीं तर हल्लीं तूं माझ्या विरुद्ध असलेल्या लोकांच्या घरांत सुद्धां जाऊन राहिली आहेस. तर या नोटी-शीनें तुला कळवितों कीं त्या लबाड लोकां-च्या सांगण्यावरून तूं कोणाशी कोणताही देवघेवीचा व्यवहार, खरेदी, विक्री, गहाण वगैरे केल्यास तो मला मुळींच मंजूर नाहीं व त्याबद्दल मी किंवा माझी स्थावर जंगम

इस्टेट मुळींच जबाबदार नाहींत हें खूप समजावें. ह्मणून अगाऊ नोटिशीनें कळविलें आहे कळावें. ता० ६ माहे आगष्ट सन १९०५ इसवी. सही

जोरा वल्लद पुरा जट राहणार देऊळगांव साकरशा ता० मेहेकर निशाणी हातची रेघ.

जाहिर नोटीस

तमाम लोकांस खालीं सही करणार याजकडून जाहिर करण्यांत येतें कीं उमा मर्द जोरो जात जाट राहणार देऊळगांव साकरशा तालुके मेहकर जिल्हा बुलडाणे ही माझी बायको असून मौजे मजकूर येथील कांहीं लबाड व बदमास लोकांच्या फितवणीवरून ती त्यांच्या अगदी नादी लागली आहे व जेणें करून माझें अनहीत होईल असे कोणतेहि कृत्य करण्यास चुकणार नाहीं अशा थरावर तिची स्थीति येऊन पोहचली आहे. इतक्यावरच ती थांबली नाहीं तर हल्लीं ती त्या लबाड लोकांच्या घरांत सुद्धां जाऊन राहिली आहे. सबब या जाहिर नोटिसीनें सर्व लोकांस कळवितो कीं सदहू माझ्या बायकोली देवेविचा खरेदीचा गहाणाच वगैरे कोणताहि व्यवहार करूं नये. केल्यास त्या बद्दल मी किंवा माझी जिनगी मुळींच जबाबदार राहणार नाहीं. लोकांनीं सदहू माझ्या बायकोसी वर सांगितलेला व्यवहार करून उगीच कोणी फसूं नेये म्हणून ही जाहिर नोटीस दिली आहे कळावें. ता. ६ माहे आगष्ट सन १९०५ इ.

सही

जोरा वल्लद पुरा जात मारवाडी जाट राहणार मौजे देऊळगांव साकरशा तालुके मेहकर निशाणी हातची रेघ

नोटीस

बेशमी नथु वल्लद तुकाराम कोकाटे वस्ती कसबे शेगांव ता. खामगांव यांसः—

खालीं सही करणार ईजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुह्मी माझे लग्नाचे भ्रतार असून २ वर्षां पासून मला सोडले. मजला कोणी पोसण्यास आप्त नसल्यामूळे रक्कम रु १०१ पुंडाजी वल्लद कडतु मानकर राहणार कुरंगाडबुजरुक यांचे कर्ज खाल्लि हल्ली ते कर्ज देव नसून घेतलेले कर्ज मगते सबब तुह्मास सुनवीण्यांत येते कीं, ही नोटीस पावल्यापासून पंधरा दिवसांत वरील कर्जाची आदाई करून मजला न्यावे या प्रमाणे न केल्यास माझे पेपणचे फार हाल हेत असल्यानें हेंच तुमचो फारकत समजून आपले जतींत परवनगी असले प्रमाणे दुसरा गंधर्वाचा नवरा करीन हे आपणास कळावें ता. ७।८।०५ इ.

सही

चंद्रभागा मर्द नथु राहणार मडाखेड ता. जळगांव इच हातची नि० बांगडी.

नोटीस

बेशमी रा० रा० सदाशीव शंकर ब्राह्मण राहणार जवळ बुजरुक तालुके खामगांव यांस.

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, आह्मी तुह्मास कुळमुखत्यारीचा अधिकार देऊन कुळमुखत्यारपत्र तुमच्या नांवानें नोंदून दिले आहे. परंतु तुमचा आमचा बेबनांव झाल्यामुळें आह्मी तुह्मास ठेवण्यास नाराज झालो आहो, ह्मणून आमचे कामावरून तो तंटा झाला तेव्हां पासून दूर केले आहे तर आमचे कुळमुखत्यारपत्र आह्मास आठ दिवसाचे आंत आमचें कागदपत्र असतील तें सालीम दप्तरासुद्धां च्यार्ज समजून द्यावा. न दिल्यास रिती प्रमाणें तजवीज केली जाईल.

शिवाय आमची बायको नांवे भागीरथी इजला नेण्यास मी आलो होतो तेव्हां तुह्मी तिजला डागीन्यासह रवाना केली नाहीं माझे कुटुंबास तिचे अंगावर असलेल्या डागीण्यासह ही नोटीस पावतांच आठ दिवसाचे आंत आमचे घरीं आणून घालावी त्या प्रमाणें न केल्यास तिचे अन्नवस्त्राबद्दल पुढें तुह्मी दावा केल्यास तो रद्द असे व डागिन्याबद्दल दावा करून रितीप्रमाणें डागीनें घेतले जातील पुढें तुमची कोणतेही प्रकारची तक्रार ऐकली जाणार नाहीं. कळावे ता. ४-८-०५ इ०

सही

नागो त्रिंबक ब्राह्मण राहणार बारशीटाकळी ता. आकोला दस्तुर खुद्द.

नोटीस

बेशमी अनाई मर्द निंबाजी माळी राहणार बसाडी भोड तालुका आकोला यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून या नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं तुह्मी ता. २७ जुलै १९०५ ची वऱ्हाडसमाचार पत्रांतून नोटीस दिली ती खोटी आहे. तुह्मी कोणी लबाड माणसाच्या नादी लागून तशी नोटीस दिला आहे. खरेदीखतांत लिहिलेल्या शर्ती प्रमाणें आह्मी वागलों आहों. राजश्री सखाराम धारणीकर माळी यांचे कर्ज ४०० रुपये देऊन टाकले आहेत आणि त्याच्याकडून तुमच्या नवऱ्याच्या नांवाचा पुर्जा काढून घेतला आहे राजश्री चुन्नीलालशेट याच्या दुकानीं रुपये घेऊन गेलों होतो पण तो गांवांत हजर नव्हता ह्मणून त्याची रक्कम देण्याचा राहिली आहे तुह्मी नोटीस दिल्यामुळें रक्कम त्याच्याकडे पोचविणें तहकूब ठेविलें आहे. तुम्ही त्याची रक्कम देऊन पावती दाखवा म्हणजे २०० रुपये आम्ही तुम्हाला देऊं. खरेदीखताची पूर्ण अंमलबारी होऊन चुकली आहे. शेतें आमच्या ताब्यांत आहेत चुन्नीलालच्या रुपयाला उशीर लागला तर त्याची जबाबदारी आमच्या शिरावर आहे. या नोटीशीचा खर्च तुम्हाला द्यावा लागेल. कळावे तारीख ९ ऑगष्ट १९०५ इ. सही

निंबाजी वल्लद अंबुजी माळी बोदडे राहणार बसाडी बुद्रूक तालुका मळकापूर निशाणी बखर

नोटीस

रा. रा. देवराव वल्लद भोनाजी पाटील राहणार बोरगांव पेराळ पोस्ट अंदुरा तालुका बाळापूर यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मी तुमचे पासून दहा मण जवारी घेतली त्याबद्दलचा दस्ताऐवज तुह्माला करून दिला त्याचा ठराव असा होता कीं एका वर्षानें एका मणास चार पायली प्रमाणें दहा मणाचे तेरा मण चार पायली द्यावे असा ठराव झाला. त्या प्रमाणें मी तुह्माला जनिवळ यांचे येथून जवारी आणून तुमची तेरा मण चार पायली नारायण चांभार व जेतमल मारवाडी यां दोघां समक्ष दिली आहे. मी करून दिलेला जवारीचा स्टांप तुह्माला परत मागितला असतां तुह्मी तो देत नाहीं व जवारी पावल्या बद्दलची पावतीही देत नाहीं या वरून तुमचे मनांत बेमानी आहे. करितां ही नोटीस पावतांच आठ दिवसांत माझा दस्ताऐवज मला परत द्यावा. व माझी त्याबद्दलची पावती द्यावी असें मुदतींत न केल्यास व पुढें तुह्मी मजवर फिर्याद केल्यास त्याबद्दलचा मी जबाबदार नाहीं. या नोटिशीचा खर्च तुमचे पासून भरून घेईन. कळावें. ता. १०-८-०५

सही

सकऱ्या वल्लद आक्या महार रा. बोरगांव ता. बाळापूर पोस्ट अंदुरा निशाणी खुद्द हातची.

जाहिरात

या जाहिरातीनें तेल्हारा, आकोट, अकोला, दहिहांडा, केळी, कटासा, अनकवाडी, रेल वगैरे कडील सर्वत्र शेट साहुकार लोकांस कळविण्यांत येतें कीं माझा मुलगा मारोती याजला विठोबा वल्लद नन्हे पांडे रा. दनोरी तालुका आकोट यास मी सुमारें २५-२६ वर्षें झाली दत्तक दिला आहे त्याचा व माझा अर्थाअर्थी संबंध नाहीं व तो मी एकत्रही नाहीं. असें असून मला बिंजराज कुंजीलल साहू दुकान आकोला यांनीं विनाकारण प्रतिवादी केले हो त्यांची मोठी चूक आहे ह्मणून मला जाहिरात देणें भाग पडले. करितां विनाकारण मला कोणी प्रतिवादी करूं नये केल्यास त्या बद्दल मी व माझी इस्टेट जबाबदार मुळींच न होता जो कोणी मला त्रास देईल त्याबद्दल त्यास जबाबदार धरले जाऊन योग्य तजवीज केली जाईल. ह्मणून जाहिरात दिली. कळावें. तारीख ११-८-०५ इसवी

सही

सखाराम पूर्णाजी इखे रा. दनोरी प्र. दहिहांडा ता. आकोट निशाणी खुद्द.

नोटीस

नोटीस बेशमी जानकाई मर्द उदेभान व सुर्यभान व० उदेभान कुणबी वानखेड राहणार मांगळूद अंबाबाईचे ता. आकोला जि. आकोला. यांसः—

खाली सही करणार याजकडून नोटिशीनें कळविण्यांत येते कीं तुह्मी आह्मास प्रसिद्ध नोटीस ता. १३।७।१९०५ इ. दिली ते आज तारीख १।८।१९०५ इ. रोजीं मिळालयाचे उत्तर देतो ते खाली लिहिल्या प्रमाणें:-

तुमचे मुलीची मुलगी आमचे मुलास लग्न करून दिली. तिला आह्मी तुमचें घरीं आणून वातले नाहीं व फारकती देता असेही ह्मटलें नाहीं व सासू सुनीशी बनत नाहीं असेंही मी बोललों नाहीं. मुलगी आमचें घरीं असतांना आह्मास न कळतां आमचे चोरून डागडागीन्यासह मांगळूद येथें नेलें व तिचे आंगावर दागीने असल्याचा तपशील खालीं लिहिल्या प्रमाणें:—

चांदीच्या गुंडवाळ्या जोड एक व. तो. ३०
पाटल्याचा जोड एक तोळे १२
कोपरवाळ्या जोड एक तोळे २५
सोन्याची नथ एक मासे ९
बाळ्या चार तोळे १

अशासह तुह्मी पळून नेले आहे व आह्मास बातमी मिळाल्यावरून आह्मी चार पंचासह तुमचें घरीं आलो असतां तुह्मी मुलीस आमचे बरोबर पाठविलें नाहीं. कां पाठवीत नाहीं ह्मणून तुह्मांस कारण विचारितां मुलगी अज्ञान असल्यामुळें पाठवीत नाहीं असें बोलल्यावरून दागीन्यासह तुमचे स्वाधीन करून परत आलों त्या उपरही तीन चार वेळ मुलगी आणण्यास आलों असतां तुह्मी पाठविलें नाहीं व आमचे मुलाचा संसार व्यर्थ जात होता ह्मणून त्यांनीं दुसरी बायको केली आहे व मुलगा तुमचे नातीस ह्मणजे बनी इजला वागविण्यास तयार असल्यामुळें तिजला तो फारकत देण्यास इच्छीत नाहीं करितां तुह्मी वरील मुलगी डागदागिन्यासह नोटीस पावल्या पासून आठ दिवसाचे आंत आमचे घरीं आणून घालावी नाहींतर रिती प्रमाणें कोर्टांत फिर्याद केली जाईल. हा अपराध तुमचा असल्यामुळें आह्मी खावटी खर्च तुह्मास देऊं शकत नाहीं तुमचे नोटीस देण्याचा हेतु असा समजतो कीं आह्मास धास्ती पडून फारकती आह्मा कडून मिळावी ह्मणून तुमचा हेतु दिसून येतो तिजला तो वागविण्यास तयार असल्यामुळें फारकती देत नाहीं तुमची चाल दिसून येत आहे कीं फारकती द्यावी आणि दुसऱ्या पासून रुपये घेऊन गंधर्व करून द्यावे असे दिसत आहे व तुमचा मुलगा सूर्यभान हा घरांत कर्ता मुखत्यार असून जानकीस ह्मणजे बायको जातीस नोटीस देण्याचे कारण काय. असो. मुलगी दागीन्यासह नवऱ्याचे घरीं आणून घालावी. कळावे ता. ७।८।१९०५ इ०

सही

महादु वल्लद भगवान गांवंडे राहणार दापुळ निशानी खुद हातची असे.

REGISTERED N. No

गाऊच ।दली पाहिजे.
किरकोळ अंकास.....................२ आणे

नोटिशीबद्दल
१० ओळींचे आंत....१ रु.
दर ओळीस............८१०६
दुसरे खेपेस................८१

All Subscriptions to be paid in advance
Single copy .... 2 as

Advertisements
Below 10 iines ...... 2 Rs
Per line over10 ...... 3 as
tio Per line...2 as

वऱ्हाडसमाचार.

The Berar Samachar

VOL XXXIX AKOLA MONDAY 21 AUGUST 1905 NO 33

वर्ष ३९ आकोला सोमवार तारीख २१ माहे आगष्ट सन १९०५ अंक ३३

नोटीस

वऱ्हाड हा मध्यप्रांतांशीं जोडल्यामुळें धी वरार कोर्टस लॉ १९०५ आणि धी वरार स्माल कॉज कोर्टस लॉ १९०५ हे तारीख १ माहे सप्टेंबर सन १९०५ इसवी पासून अमलांत येतील. सदर्हू प्रमाणें बदल झाल्यामुळें एक्झिक्युटिव्ह व मॉजिस्टेरिअल काम ज्युडिशिअल कामापासून निराळें केलें आहे.

२ एलिचपूर आणि वाशीम हे दोन जिल्हे कमी झाल्यामुळें चार नवीन जिल्ह्यांची वाटणी व तेथें नेमलेले आफिसर हे खालीं दिल्या प्रमाणें आहेत.

(१) उमरावती जिल्हा

१ डेपुटी कमिशनर.
१ असिस्टंट कमिशनर—उमरावती
१ असिस्टंट कमिशनर (सबडिव्हिजनल आफिसर) एलिचपूर.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर एक्झिक्युटिव्ह कामाकरितां उमरावती.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर (ट्रेझरी आफिसर)—उमरावती.

(२) आकोला जिल्हा

१ डेपुटी कमिशनर.
१ असिस्टंट कमिशनर एक्झिक्युटिव्ह कामा करितां आकोला.
१ असिस्टंट कमिशनर [सबडिव्हिजनल आफिसर] —वाशीम.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर एक्झिक्युटिव्ह कामा करितां—आकोला.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर (ट्रेझरी आफिसर)—आकोला.

(३) बुलढाणा जिल्हा

१ डेपुटी कमिशनर.
१ असिस्टंट कमिशनर (सबडिव्हिजनल आफिसर)—खामगांव.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर एक्झिक्युटिव्ह कामा करितां—बुलढाणा.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर (ट्रेझरी आफिसर)—बुलढाणा.

(४) यवतमाळ जिल्हा

१ डेपुटी कमिशनर.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर एक्झिक्युटिव्ह कामा करितां—यवतमाळ.
१ एक्स्ट्रा असिस्टंट कमिशनर (ट्रेझरी आफिसर)—यवतमाळ.

३ फौजदारी व मुलकी काम चालविण्या करितां प्रत्येक जिल्ह्याचे खालीं दाखविल्या प्रमाणें पोट भाग केले आहेत.

जिल्ह्याचें नांव.	सबडिव्हिजनचें नांव.	सबडिव्हिजनमध्यें असलेल्या तालुक्यांचें नांव.
उमरावती.	उमरावती	उमरावती, मोर्शी, चांदूर.
	एलिचपूर	एलिचपूर, दर्यापूर, मेळघाट
आकोला.	आकोला	आकोला, मूर्तिजापूर,
	आकोट	आकोट, बाळापूर.
	वाशीम	वाशीम, मंगरूळ
बुलढाणा.	बुलढाणा	चिखली, मेहकर
	खामगांव	खामगांव, जळगांव, मलकापूर
यवतमाळ.	यवतमाळ	यवतमाळ. केळापूर, वणी
	दारव्हा	दारव्हा, पुसद

४ वऱ्हाडा करितां निराळा ज्युडिशिअल कमिशनर राहणार नाहीं. सदर्हू ऑफिसरची नागपुरास बदली होऊन मध्य प्रांतांतील ॲडिशनल ज्युडिशिअल कमिशनर ह्मणून नेमणूक छापली जाईल.

५ तारीख १ माहे सप्टेंबर सन १९०५ इसवी पासून दिवाणी कामाची व्यवस्था खालीं दिल्या प्रमाणें केली आहे.

१ डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन जड्ज्य-पूर्व वऱ्हाड हेडकार्टर उमरावती.
१ डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन जड्ज्य-पश्चिम वऱ्हाड हेडकार्टर—आकोला.
१ ॲडिशनल जडज्य—उमरावती.
१ ॲडिशनल जडज्य—आकोला.

९ सबजजेस खालीं दाखविल्या प्रमाणें.

उमरावती	यवतमाळ
मोर्शी	आकोला
एलिचपूर	वाशीम
दर्यापूर	खामगांव
बुलढाणा	

१० मुनसिफ खालीं दाखविल्या प्रमाणें.

मोर्शी	उमरावती
एलिचपूर (२)	वाशीम
यवतमाळ	मेहेकर
दारव्हा	मलकापूर
आकोला.	

६. डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन जडज्य यांस कोणतीही वाटेल त्या किंमतीची फिर्याद ऐकण्याचा आणि निकाल करण्याचा अधिकार आहे आणि मूळच्या ज्युरिसडिकशनचें मुख्य दिवाणी व डिस्ट्रिक्ट कोर्ट समजावें.

७. सबार्डिनेट कोर्टाचे जडजांस ५००० रुपया पेक्षां जास्त नाहींत असे दावे ऐकण्याचा व निकाल करण्याचा अधिकार आहे.

८. मुनसिफ यांस ५०० रुपयां पेक्षां जास्त नाहींत असे दावे ऐकण्याचा व निकाल करण्याचा अधिकार आहे.

(अ) मुनसफ यानें दिलेल्या हुकूमनाम्यावर अथवा हुकुमावर डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन कोर्ट याजकडेस अपील चालेल.

(ब) सबार्डिनेट जड्जानें दिलेल्या हुकूमनाम्यावर अथवा हुकुमावर डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन कोर्ट याजकडेस अपील चालेल.

(क) डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन कोर्टानें दिलेल्या हुकूमनाम्यावर अथवा हुकुमावर नागपूर येथील ज्युडिशिअल कमिशनर याजकडेस अपील चालेल.

ता. १६ सप्टेंबर १९०५

Rustomji Faridoonji
डेपुटी कमिशनर, जिल्हे आकोला.

NOTICE

The Pleaders Examination will be held in the Court House of the Civil and Sessions Judge Berar at Amraoti from Monday the 4 September 1905.

The papers will be set in tne following order at the time mentioned against them.

1	Hindu and Mahomedan Laws and the law relating to Succession, Probate & Administration	10 A. M.	4 September 1905
2	Laws of Civil Procedure, Limitation and the H, A, D, Small Cause Courts Law.	2 P. M.	
3	Law of Contracts and Torts. ...	10 A. M	5 September 1905
4	Law of Specific Relief, Transfer of propeaty Mortgage and Trusts,	2 P. M.	
5	Criminal and Police Laws ...	10 A. M.	6 September 1905.
6	Laws of Evidence, Registration and Stamps...	2 P. M.	

Dated Amraoti
10—8—1905

(Signed) *F. W. A. Prideaux*
Civil and Sessions Judge
Berar.

नोटीस

इलिचपूर सिव्हिल स्टेशन मुनिसिपाल कमेटिचे हद्दींत राहणारे लोकांवर व्यापार धंद्याचे कराची चालू सालाची आकारणी करून तक्ता कमिटीचे कचेरींत लोकांस पाहण्या करितां ठेविला आहे. सबब सदर्हू आकारणी संबंधानें कोणाची हरकत असल्यास त्यानें हरकती अर्ज आजपासून तीस ३० दिवसांचे आंत खालीं सही करणारे कडेस द्यावेत. पुढें तक्रार ऐकली जाणार नाहीं. कळावें.

तारीख १३।८।०५

Ganesh Nagesh
व्हाइस चेअरमन
इलिचपूर सिव्हिल स्टेशन
मुनसिपाल कमेटी.

वऱ्हाडसमाचार

मिती श्रावण वद्य ६ शके १८२७

वऱ्हाडचे कायदे

(राव बहादूर रंगनाथ नरसिंह मुधोळकर यांचे आक्षेप)

वऱ्हाड प्रांतांतील कायद्या संबंधानें एक चमत्कारिक प्रश्न सध्यां उपस्थित आहे वऱ्हाडा साठीं कायदे करणाऱ्या सरकारी कौंसिलाला हल्लींच्या वादा प्रमाणें अधिकारच पोंचत नाहीं असा पूर्वपक्ष आहे. कायदा करण्याचा अधिकारच नाहीं हा वाद खरा ठरला तर सर्वच चालू गोष्टी गैरकायदा होऊं पहात आहेत. या शंके संबंधानें सरकारी बाजूचा उत्तरपक्ष काय आहे हें कळावें आणि या ह्मणण्यांत कांहीं तथ्यांश असेल तर चालूं राजमार्गांतील प्रत्यवाय दूर करण्यांत यावेत अशा हेतूनें एक विनंतीपत्र राव बहादूर मुधोळकरांनीं स्थानिक सरकाराकडे पाठविलें आहे. त्यांची विज्ञप्ती अशी आहे कीं, नामदार चीफ कमिशनर यांनीं या सर्व गोष्टी इंडिया सरकारा पुढें मांडून काय तो योग्य निकाल करून घ्यावा. या विनंतीपत्राला उमरावतीच्या वकील मंडळा कडून अनुमोदन देण्यांत आलें असून स्थानिक सरकाराकडे वरील प्रश्ना विषयींची पृच्छा सार्वजनिक रितीनें करण्यांत आली आहे.

वऱ्हाडाला जे कायदे लागू करण्यांत येतात त्यांच्या संबंधाची तक्रार पुष्कळ वर्षांची व फार जुनी आहे; आणि मध्यप्रांताला हा प्रांत जोडल्या मुळें याचा निराळेपणा नाहींसा झाला आहे अशा संधींत वरील महत्वाचा प्रश्न सरकारी विचाराच्या अग्रभागीं आणावा आणि वऱ्हाडाची राजकीय रचना एक वेळ निश्चित करून घ्यावी या संकल्पानें राव बहादूर मुधोळकर यांनीं या वादाच्या मीमांसेला प्रारंभ केला. त्यांनीं बहुत परिश्रमानें सर्व विद्यमान कायद्यांची मांडणूक आपल्या वादाच्या कसोटीला लावून पाहिली आणि जेव्हां त्यांच्या ह्मणण्याच्या सत्यतेची खात्री त्यांस आली तेव्हां त्यांनीं आपला सर्व वाद साधक बाधक प्रमाणांसुद्धां लिहून काढला. हा लेख इंग्रजी आहे आणि त्यांतील भवति न भवति कायद्या विषयींची आहे तथापि ती शुष्क व नीरस नसून कायदेपंडितास आवडण्या सारखी आहे. तरी इतर सामान्य लोकांस त्यांतील खटाटोप मनोरंजक वाटणार नाहीं. परंतु मुख्य वादाचें दिग्दर्शन श्रुत असावें अशी जनसमाजाला जिज्ञासा उत्पन्न व्हावी हें साहजिक होय.

इंडिया सरकाराची दोन कौंसिलें आहेत; एक एक्झिक्युटिव ह्मणजे नियामक कौंसिल व दुसरें कायदे-कौंसिल. वऱ्हाडा साठीं जे कायदे होतात ते या कायदे कौंसिलांतून न निघतां फक्त सरकारच्या नियामक-कौंसिलांतून हुकुमाच्या रूपानें निघतात. असेच हुकूम वऱ्हाडच्या दिवाणी कोर्टाच्या रचने संबंधानें नुकतेच निघाले असून त्यांच्याच अनुरोधानें मध्यप्रांताच्या स्थानिक सरकाराकडून वऱ्हाडच्या अदालतींचीं स्थापना १ ले सप्टेंबर पासून होणार आहे. आतां वाद असा कीं, हे मूळचे इंडिया सरकारचे हुकूमच गैर कायदा आहेत. असे हुकूम सोडण्याचा त्या सरकाकारास अधिकारच पोंचत नाहीं त्या अर्थी नवी होणारी सर्वच रचना अनधिकारी एक्झिक्युटिव कौंसिलाच्या हातून होत आहे. पहिला मुद्दा असा कीं वऱ्हाड प्रांत हा ब्रिटिश मुलूख नाहीं व तो परकी मुलूख आहे. अशा परकी मुलुखा संबंधानें जे कायदे करावयाचे ते करण्याचा अधिकार विलायतच्या पार्लमेंटाला आहे आणि तसाच अधिकार गव्हरनर जनरलच्या कौंसिलाला येण्यापूर्वी त्या कौंसिलांत वऱ्हाडांतून नेमलेले मंत्री कौंसिलदार असावयाला पाहिजेत. असे वऱ्हाडचे कौंसिलदार असतील तरच हे कायदे इंडिया सरकाराला करितां येतील. वऱ्हाड हा परकी मुलूख आहे अशा प्रमेयावर बसविलेला हा वाद होय. जर हा प्रांत ब्रिटिश इंडियाचा एक भाग आहे असें धरलें तर इंडिया सरकारच्या कायदे-कौंसिलांतच वऱ्हाडासाठीं कायदे व्हावयाला पाहिजेत. १८५९ व १८६० सालीं झालेले तहनामे इतके स्पष्ट नव्हते पण १९०२ च्या नोवेम्बर महिन्यांत झालेल्या तहनाम्या अन्वयें हा प्रांत कायमच्या कौलपट्ट्यानें दिलेला आहे इतकेंच नाहीं तर याच्या राज्यकारभारा संबंधानें हा ब्रिटिश मुलूखच समजण्यांत येईल व वऱ्हाडचें निराळें स्थानिक सरकार ठेवण्यांत येणार नाहीं. वऱ्हाड हा परकी मुलूख धरला किंवा ब्रिटिश मुलूख धरला तरी सध्यां केलेले कायदे अनधिकारी कौंसिलनें केलेले आहेत. या दृष्टीनें पाहतां १ ले सप्टेंबर पासून अमलांत येणाऱ्या कोणत्याहि कोर्टाला शास्त्रोक्त अधिकारच नाहीं असा सारांश निघतो. या वादांत सरकारच्या व लोकांच्या हिताहिताचाच संबंध मोठा आहे तेव्हां या संबंधानें निर्णय लवकरच होईल असा आह्मांस भरंवसा आहे.

वरील प्रश्नाचा निर्णय रावबहादूर मुधोळकर यांच्या ह्मणण्या प्रमाणें होईल तर आमच्या प्रांताचा लाभ मोठा होण्यासारखा आहे. एक तर इंडिया सरकारच्या नियामक कौंसिलांत वऱ्हाड तर्फेचे मंत्री नेमण्यांत येतील किंवा वऱ्हाडचे कायदे कायदे-कौंसिलाच्या विधायक सत्तेच्या द्वारानें प्रचलित होतील तरी देखील त्या संबंधाचा वादविवाद प्रथम होऊन नंतर कोणतीही गोष्ट कायद्याच्या स्वरूपाला येऊन पोंचेल. या दोन्ही लाभा पैकीं कोणताही लाभ आह्मांस उपकारकच होईल. हा महत्वाचा प्रश्न इतक्या सुंदर रितीनें, विलक्षण कौशल्यानें व सार्वजनिक दृष्टीनें उपस्थित केल्याबद्दल आह्मी राव बहादूर मुधोळकर यांचें अभिनंदन मना पासून करितों. त्यांच्या कार्याला यशश्री सत्वर लाभो !

तहाची आशा.

पोर्टस्‌माउथ येथें रशियन व जपानी वकील तहाची वाटाघाट करीत आहेत व कांहीं अटी उभयपक्षीं मान्य झाल्या आहेत यावरून ह्या रुसो-जपानी युद्धग्रंथाच्या परिसमाप्तीची वेळा जवळ जवळ येत आहे असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. व्लाडिव्हो स्टाक येथें जी लढाईची जमवाजमव झालेली आहे तीहि या परिसमाप्तीवरच अवलंबून असावी असें अनुमान आहे. आज तागाईत ज्या कांहीं मुख्य गोष्टी दोन्ही पक्षास पसंत पडल्या आहेत त्या अशाः—

(१) कोरिया प्रांतावर जपानचें वर्चस्व रहावें.

(२) मँचुरिया प्रांतांत जपान व रशिया या दोघांनींहि न राहतां तो चीनच्या ताब्यांत द्यावा.

(३) चीनची वाटणी न करितां तेथें सर्वांसच व्यापार करण्याची सवलत असावी.

(४) पोर्ट आरथर, डालनी, लायोटांग इत्यादि ठिकाणें रशियानें सोडून द्यावीत.

इत्यादि गोष्टी ठरल्या आहेत तरी साघालियन बेटा संबंधानें वाद पडला आहे आणि लढाईच्या खंडणीखर्चाची एक मुख्य गोष्ट तशीच भिजत पडली आहे. या वरून

कुशंका

मनांत येते. ही मनाची साशंक वृत्ती दुणावण्यास आणखीहि कांहीं सबळ कारणें आहेत. एक तर दोन चार दिवसा पूर्वीचें रशियाचें कुर्यार्चें बोलणें होय. "जपानास खंडणी व प्रांत आह्मी देणार नाहीं. आमचा कांहीं पुरता मोड झाला नाहीं. आमची पिच्छेहाट झाली आहे तथापि अशा बिकट अटीवर तह करण्याचा प्रसंग आह्मावर आलेला नाहीं आणि ह्या सर्व युद्धाचें आदिकारण जपानच होय." ह्या खेरीज झार व जर्मनाचा केसर यांची जी मुलाखत झाली होती त्यांत केसरनें झाराशीं एक कानगोष्ट केली आहे कीं, रशियाची जपानवर एक वार तरी सरशी झाल्या शिवाय रशियानें तहाची उठावणी बिलकुल करूं नये. परंतु या सर्व गोष्टीस सांप्रतची रशियाची स्थिती

विरजण

घालीत आहे. रशियांतील अंदाधुंदी, राज्यक्रांती व बंडें ह्या मुळें रशियास तह केल्या शिवाय गत्यंतर ठेविलेलें नाहीं. त्याची गर्वोक्ति लटकी व वृथा आहे. खुद्द रशियन लोक लढाईच्या विरुद्ध आहेत. रशिया जवळ युद्धासाठीं द्रव्यबळ व मनुष्यबळ हीं उरलेलीं नाहींत आणि तेथें जो दुष्काळ पडला आहे त्यानें तर रशियास अनन्यगतिक करून सोडलेलें आहे. अर्थात बरा वाईट कसा तरी तह रशियास कबूल करावा लागेल व इतर राष्ट्रांच्या वजनामुळें जपानचाहि विशेष हट्ट चालणार नाहीं.

परंतु

कांहीं नेम नाहीं. राष्ट्रांच्या परस्पर वैमनस्या मुळें केव्हां कसा डाव पडेल हें सांगणें कठीण आहे. जपानेंच लढाईत अत्यंत नुकसान झालेलें आहे. मँन्चुरिया प्रांत जरी त्यानें चीनच्या स्वाधीन केला तरी लढाई बद्दल मुलुख व खंडणी घेतल्याशिवाय तहनाम्यावर जपान सही करीलच असें वाटत नाहीं. हीच एक गोष्ट कदाचित् जुळलेल्या तहाची सर्व नासाडी करील आणि पुनरपि युद्धकांड जोरानें सुरू ह्मणून होईल. प्रत्यक्ष गोष्ट काय घडून येते हें मोठ्या आतुरतेनें आपण पहात बसलें पाहिजे.

अमृतसिंचन

जपान आणि रशिया यांचा जो तह घाटत आहे त्यांतलि एक अट अत्यंत महत्वाची आहे चीनची वाटणी होऊं नये हें कलम भवी एशियाटिक साम्राज्याचें निशाण होय असें आह्मी समजतों. चीन देश हा अत्यंत जुना, इतिहास प्रसिद्ध व वैभवशाली असा देश आहे. हा देश फार अफाट आहे, त्याची लोक संख्याहि फार मोठी आहे आणि येथील लोक उद्यमशील आहेत, परंतु कालचक्राच्या फेऱ्यांत हें महागष्ट्र अधोगतीस गेलें. रशियानें हळूं हळूं याजवर आपलें वर्चस्व बसविलें, इतर युरोपियन मंडळींनीं तेथें व्यापार मांडून त्याची धनदौलत लुटली आणि ७–८ वर्षांपूर्वीं जो जपानशीं त्याचा युद्धप्रसंग झाला त्यांत ते अगदीं शरंबरी लोळत पडला. असा हा अनाथ, हताश व विव्हळ पडलेला पाहून सर्व राष्ट्रें त्याच्या जवळ जमलीं व आपण हा वाटून घेऊं असा तीं राष्ट्रें विचार करूं लागली. पण ईश्वरी करणी अगम्य आहे! एकाएकीं चिनावर भरून आलेलें तें काळें कुट्ट आकाश ओसरूं लागलें आहे. चीनच्या राष्ट्राचा मावळलेला दिनकर जपानच्या क्षितिजवर दिसूं लागला आहे. जपानच्या विजयामुळें त्याजवर अमृतवृष्टीच होत आहे. मृत्यूच्या दारांशीं बसलेलें राष्ट्र

पुन्हां उदयास येईल ह्मणून ही आशा वाटूं लागलेली आहे. जपाननें मोठा पराक्रम करून आशिया खंडास खाऊन टाकणाऱ्या युरोपिअन साम्राज्यास परतवून दिलें आहे. येणें प्रमाणें विजयशाली जपाननें आपली कीर्ति व महती प्रस्थापित केलेली आहे. परंतु जपान ह्याहि पेक्षां फार महत्वाची गोष्ट करीत आहे ती ही कीं, चीनच्या पतित झालेल्या राष्ट्रास आपला उजवा हात देऊन त्यास उठवीत आहे आणि सहोदरप्रेमानें त्यास आलिंगन देत आहे. ही जी प्रेमळ व उदार अंतःकरणाची मीमांसा आहे तिचें चित्र युरोपियन महत्वाकांक्षिच्या राजनीतींत क्वचितच दिसेल! जित व पादाक्रान्त राष्ट्राला आपल्या बरोबरीनें आणून बसविण्याची निर्मल इच्छा आशियांतील पारमार्थिक लोकांतच उद्भूत होणारी आहे. चीनची नष्ट झालेली शक्ती त्याच्या अंगांत पुन्हां संचरो व त्या शक्तीनें त्याची गतवैभवश्री त्यास पुन्हां लाभो आणि जपाननें जी अमृताची कुपी चीनला दिली ताच कुपी आशियांतील इतर मृतप्राय झालेल्या राष्ट्रांस मिळो अशी ईश्वरापाशीं सर्वांची प्रार्थना आहे.

वृक्षवर्धन.

सदरहू काम ज्यास्त नेटानें चालविण्यांत यावें ह्मणून हिंदुस्थान सरकारनीं नुकताच एक ठराव प्रसिद्ध केला आहे. रस्त्यांच्या दुतर्फांनीं वृक्षावळी तयार करण्यासाठीं सरकारनीं काय काय उपाय योजले यांचें त्यांत चांगलें विवेचन केलें आहे. निरनिराळ्या प्रांतांत प्रचलित असणाऱ्या पद्धती यांत नमूद केल्या आहेत. अर्थात् प्रांतोप्रांतीं या कामांत यश प्राप्तीही समसमान जाहलेली नसावयाचीच. यापुढें अबाधित व ज्ञान विशिष्ट असा कांहीं तरी कार्यक्रम सर्व देशासाठीं तयार करण्याचा त्यांचा विचार आहे. "सर्वा रंभास्तंडुलाः प्रस्थमूलाः" या न्यायानें कोणत्याही कामाला हात घालावयाचा झटला ह्मणजे अगोदर पैशाचा विचार करावा लागतो हिंदुस्थान सरकारनीं जिल्हा बोर्डास आपले थैल्यांतून मोठमोठ्या रकमा तोडून दिल्या आहेत त्यांतून वृक्षवर्धन व त्यांचीं इतर कामें तडीस नेण्यास त्यांचे जवळ मुबलक पैसा शिल्लक राहील. नवीन कार्यक्रमाचा विचार करितानां रात्रंदिवस चालूं राहणारे रहदारीचे रस्ते किंवा जेथें थोडक्या खर्चांत वृक्षवळी तयार होण्याचा संभव फार आहे असे रस्ते प्रथम पसत करावेत. उपलब्ध असलेला पैसा व आपलें मनुष्यबल हीं पाहून त्या मानानें काम हातीं घ्यावें. उपयुक्त झाडें निवडण्यासंबंधानें फार खबरदारी ठेवावी; नुसें अल्प कालांत उकाड्यानें वाढणारें झाड पसंत न करितां फळझाडें व सावलीचीं झाडें लावण्यांत यावींत. जमिनीचा ओलेकोरडेपणा पाहून त्या प्रमाणें झाडांची निवडानिवड करावी. जवळपास पाण्याचा सांठा असल्यास तेथूनच नियमित कालीं झाडांस पाणी घालण्याची तजवीज लावावी. सरकारी जगलासाठीं या प्रमाणें अगाऊ कार्यक्रम ठरवावा, व त्याचे नकाशेही तयार असावेत हा कार्यक्रम जंगल किंवा शेतीखात्याच्या मुख्य अधिकाऱ्याकडून मजूर झाले पाहिजेत. रस्त्यावरील वृक्षवर्धनाचा कार्यक्रम इंजनेर खात्याच्या मुख्य अधिकाऱ्याकडून पसंत करून घेतला पाहिजे. त्या कार्यक्रमाप्रमाणें पुढील कारभार स्थानिक संस्था व अधिकारी यांजकडून खात्रीनें चालूं राहण्यासाठीं कांहीं उपाय योजले पाहिजेत. प्रत्येक प्रांतांत वृक्षवर्धनासंबंधानें सुगम व संक्षिप्त अशा माहितीचीं निबंधरुपीं छोटेखानी पुस्तकें तयार करवीत व कनिष्ट प्रतीच्या अंमलदाराकरितां त्यांचीं देशी भाषेंत भांषांतरें, सारग्रंथ व हस्तपत्रकें तयार करावीत, व वृक्षवर्धनाचे बाबतींत या अमलदारांचीं कर्तव्य कोणकोणतीं आहेत हें नमूद करून ठेवावें ह्मणजे वृक्षवर्धनाची व्यवस्था अबाधित व अखंड चालूं राहील, या कामावर शेती किंवा जंगल खात्याच्या मुख्य अधिकाऱ्यांची सर्व साधारण देखरेख पैशां संबधीं व कारभारा संबंधी असली पाहिजे. ज्यांच्याकडे वृक्षवर्धनाचें काम सोंपविलें जाणार आहे अशा सर्व कनिष्टप्रतींच्या अंमलदारांनां विशेष प्रकारचें शिक्षण देण्यांत यावें व सदरहू संबंधाची व्यवस्था एखाद्या सरकारी बगिच्यांत जंगला संबधीं शाळेंत अगर एखाद्या मळ्यामध्यें केलेली असावी. सरकारी जंगल व शेतीच्या संस्था या मध्यें शिकण्यास गेलेल्या कामदारांस विशेष सवलती देण्यांत याव्यात. वृक्षवर्धन खाजगी रीतीनें हीं जनसमुहाकडून व्हावें या साठीं त्यांस स्थानिक सरकाराकडून उत्तेजन देण्यांत यावें व हल्लीं प्रचलित असलेल्या व्यवस्थे पेक्षां सरकाराकडून कांहीं जास्त करविणें इष्ट वाटत असल्यास त्या प्रमाणें सुचना करण्यांत याव्या. रस्त्याच्या दोहों बाजूस ज्या वृक्षावली असतात त्याचें संगोपन करण्याचें बाबतींत संनिधवर्ती लोकांची सहानुभूती मिळवावी. झाडांचें फार मोठें नुकसान होण्याचा प्रसंग आला असतां त्य पासून त्यांचा बचाव करवा. या शर्तींवर जवळ पासच्या हालक्या सलदया व फार मौल्यवान नाहींत अशा झाडांच्या फळांचा उपभोग घेण्यास मोकळीक द्यावी. चाऱ्याचा तुटार पडला असतां हलके दरावर भक्षणीय अशी झाडांचीं पानें जनावरास चाऱ्या ऐवजीं वाटूं द्यावीत. या प्रमाणें वृक्षावलींतील झाडांचा उपयोग शेतकऱ्यांस करूं दिल्यास शेतकऱ्यांच्या मनांत झाडाबद्दलची कळकळ सदैव जागृत राहील व देखरेखीचें काम आर्दीं अल्प खर्चांत व अनायासें होईल. राई संबंधानें एक मात्र अत्यंत खेदजनक गोष्ट आहे ती ही कीं, मोठाले सरकारी हुद्देदार लोकानां उतरण्यासाठीं जागा तयार करतात त्या वेळीं मौल्यवान झाडांच्याही फांद्या तोडतात किंवा त्यानां अन्य तऱ्हेनें दुखापत करण्यांत येते. अशा रीतीनें झाडांच्या राईचीं अविचारानें नासधूस होऊं नये अशा बद्दल सरकारी कामगारांनीं सावधगिरी ठेवावी रस्त्यावर चालू केलेल्या वृक्षवर्धनाची कामगिरी कशा प्रकारें बजाविली जात आहे हें समजण्याकरितां स्थानिक सरकारनीं आपले पसंती प्रमाणें निराळे रिपोर्ट मागवावे. किंवा एखाद्या अस्तित्वांत असलेल्या खात्याच्या रिपोर्टाचा भाग असें समजून त्यांत वृक्षवर्धनाची चर्चा करीत जावी. वृक्षवर्धनाची चालूं स्थिती कशी आहे ते समजण्यासाठीं त्यावर पंचवार्षिक ठराव प्रसिद्ध करीत जावें हें इष्ट दिसतें; त्याच प्रमाणें कार्यक्रम सायंत राहावा व त्यांत जरुरयात सुधारणा करता यावी ह्मणून त्यांचेही या ठरावाबरोबरच संशोधन करण्याची बहिवाट ठेवावी.

वऱ्हाडवृत्त

हवामान— दोन दिवसापासून वर्षा ऋतूचें दर्शन होऊं लागलें आहे. मघापंचकाला प्रारंभ होतांच चांगली अमृतवृष्टी होऊन पिकामधील जीवनकला उत्कृष्टपणें खेळूं लागली आहे. पाऊस पुष्कळसा विपूल पडण्या इतकीं लक्षणें स्पष्ट नाहींत तथापि पर्जन्याविषयींची आशा चांगली फलोन्मुख दिसत आहे. बंगालचा उपसागर व हिंदी महासागर येथील पर्जन्याचीं सुलक्षणें लक्ष्यांत घेतां लवकरच चांगला पाऊस वऱ्हाडांत होईल असा रंग आहे.

रोगराई— आकोल्यास प्लेगाला सुरुवात झाली असून पेठेंतील मारवाडी बाजाराच्या महल्यांत रोज २।३ मृत्यु होत असतात. प्लेगाचें मार्गक्रमण फार सावकाशचें आहे आणि त्यामुळें या शहराच्या इतर भागाची वस्ती फारशी गडबडलेली नाहीं. तथापि या रोगाचें ठाणें बसलें ह्मणून जो तो शहरा बाहेर राहण्यास जाण्याच्या उद्योगांत आहे. खामगांवालाही हा रोग उद्भवला असून तेथें लोकांची त्रेधा उडाली आहे.

खालील गृहस्थांच्या बदल्या स्थानिक सरकारानें प्रकाशित केल्या आहेतः—

रा. रा.	बदलीचें स्थळ.
बाळकृष्ण बळवंत मुळे बी. ए. एक्स्ट्रा असि. कमि. मोर्शी	आकोला.
कृष्णराव पुरुषोत्तम भट बी ए. एल एल. बी. एक्स्ट्रा असि. कमि. सबप्रोटेम तेल्हारा	"
धोंडू हरी वळिंगकर आफि. एक्स्ट्रा असि. कमि. वाशीम	"
रा। साहेब नारायणसिंग रघुबीरसिंग आफि. एक्स्ट्रा असि. कमिशनर मेहेकर.	बुलढाणा.

व्याख्यान—रा. रा. नसरवानजी एम्. देसाई डिस्टिक्ट इनस्पेक्टर, आकोला यांनी येथील व्याख्यानमालेंतील सहावें व्याख्यान दिलें. संभाषणाचा विषय Ideal life of man हा असून एकंदर प्रतिपादन चांगलें झालें. अध्यक्ष रा. रा. विष्णु मोरेश्वर महाजनी यांनीं केलेला उपसंहार फार आल्हादकारक झाला.

सुट्टी— आज पासून या महिन्या अखेर पावेतों सर्व दिवाणी कोर्टें बंद राहतील. दुसरीकडे सरकारी जाहिराती प्रसिद्ध केल्या आहेत त्यांच्यावरून नव्य होणाऱ्या राजकीय सृष्टीची कल्पना चांगली येईल. पुष्कळस अधिकारी व पुष्कळसे कारकून यांच्या बदल्या झाल्या आहेत तेव्हां त्या सर्वांनीं या सुट्टीच्या कालांत आपापल्या नव्या जागीं दाखल होऊन नव्या अंमलदारीला १ सप्तेंबर पासून प्रारंभ करावा असा या सुट्टीचा उद्देश आहे. कारणपरत्वें मुलकी व फौजदारी कोडतें देखील जरूरी पाहून कदाचित् बंद करण्यांत येतील सर्वत्र रचना नवीन असल्यामुळें या प्रासंगिक नाताळाची सुट्टी आठवण ठेवण्या सारखी होईल.

राय बहादूर नव गोपाळ सरकार एक्स्ट्रा असि. कामिशनर हे रजा संपतांच यवतमाळ जिल्ह्याला परत येतील.

आणि हल्लींचे आफि. एक्स्ट्रा असि. कमि. रा. रा. रामराव बापूजी पतकी हे पुनः तहाशिलदार होऊन येत्या २८ वे तारखेपासून ३ महिने हक्काची रजा व ९ महिने फर्लो मिळून १२ महिन्यांच्या रजेवर जाणार आहेत.

—खामगांवाहून एक गृहस्थ लिहितात कीं, तेथील बेंच माजिस्ट्रेटा पैकीं रा० हुकूमचंद मोतीराम मारवाडी यांनीं दृष्टीला मंदत्व आल्यामुळें राजीनामा दिला आहे. आतां अशा सन्मानाच्या अधिकाराला पात्र असे रा० टोडरमल्ल पुरणमल्ल हे एक गृहस्थ आहेत. ते चांगले शिकलेले असून सार्वजनिक कार्यांत नेहमीं पुरस्कर्ते आहेत. या गृहस्थाची निवड झाल्यास लोकांस परम संतोष होईल.

दोषमुक्त— दारव्ह्याचे पोलीस इनस्पेक्टर राजश्री शेख हुसेन व डिग्रजचे जमादार वामन रामचंद्र यांच्यावर पिंजर येथें भिवया वंजारी याला कोंडून ठेवून त्याचा कबुली जबाब घेतल्याबद्दल आरोप होता. त्या प्रकरणांत शेवटीं राजश्री रुस्तुमजी साहेब डिस्ट्रिक्ट माजिस्ट्रेट यांनीं आरोपींना दोषमुक्त केलें.

—ब्रह्मविद्या मंदीर उमरावती याचा वार्षिक समारंभ गेल्या शनिवारीं मोठ्या थाटानें झाला आणि रा. रा. गणेश श्रीकृष्ण खापर्डे यांनीं आपल्या व्याख्यानांत ब्रह्म विद्येचें महत्व शिक्षोपनिषदाच्या द्वारां चांगलें व्यक्त करून सांगितलें. या शिक्षेच्या मराठी कविता रा. रा. मल्हारराव खेडगांव चिटणीस यांनीं फार सुरस केल्या आहेत त्या चौथ्या पृष्टांवर वेगळ्या छापल्या आहेत.

सुचनाः—रा. आबाजी रामचंद्र सांवत देळगांव यांची पुस्तकांची जाहिरात या अंका सोबत वाटली जात आहे, तिकडे ग्राहकांनीं लक्ष्य द्यावें.

आकोला बाजारभाव

हुंडी दर्शनी	१००८=॥
सोनें २४॥=	चांदी ७६
जवारी ४८॥	जवस १०२
गहूं काठे ७५	बनशी ९०
सरकी	६॥
तूप	१२ रु. मण
तेल	६०४ रु. मण
रुई	६०

उंदराच्या टोप्या—उवड्या मैदानावरील कडक थंडी पासून कानांचा बचाव करण्यासाठीं उंदराच्या कातड्याचें एक प्रकारचें आवरण त्यांवर घालण्याची युक्ती जपानांत निघून तिचा फायदा मँचूरियांतील जपानी शिपाई सध्यां घेतही आहेत मारलेल्या दर उंदरास एक आणा देऊन उंदराची मोहीम जपानांत सुरूं होण्याचें खरें कारण हेंच असून त्यांचें नाशानंतर प्लेग नाहींसा होतो हें नव्हे.

औदार्य—बनारस येथें येत्या डिसेंबर महिन्यांत भरणाऱ्या औद्योगिक व शेतकीच्या प्रदर्शनास मदत ह्मणून काश्मीरच्या महाराजानीं ६,००० रुपये, ऑनरेबल मुनशी माधोलाल यानीं २,५०० रुपये बनारसच्या महाराजांनीं २,००० रु., व बनारस येथील बाबु मोतीचन्द यानीं रु. १००० याप्रमाणें रकमा दिल्या आहेत.

निमकहरामः—विलायती जिन्नस घेण्यापेक्षां हिंदी लोकांनीं स्वदेशबंधुच्या हितदृष्टीनें देशी वस्तू घेणेंच चांगलें ' असें सर हेन्री काटन यांनीं उद्गार काढल्याबद्दल कलकत्याच्या एका इंग्रजी पत्रानें त्यांना ' निमकहराम ह्मटलें आहे.

नोटीस

सन १८८६ च्या वऱ्हाड म्यनिसिपल कायद्याचें कलम १५० (१) अन्वयें:—

ता. १८ आगष्ट सन १९०५ इ. रोजीं भरलेल्या स्पेशल सभेंत वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्याचें कलम ११६ पोट कलम [१] सदर (जे) आणि पोट कलम [२] अन्वयें खालीं लिहिलेले नियम शेगांव म्युनिसिपल कमेटीनें केले आहेत व ते या नोटिशीद्वारें सर्वत्रांस जाहीर करण्यांत येत आहेत.

सदर (जे)

सामान्यतः ह्या. कायद्याचे उद्देश सिद्धीस नेण्यांकरितां—

१ सार्वजनिक रस्ता, नाली, अगर पाण्याचा पाट, अथवा चोहाट्याची कोणतीहि जागा, अगर त्याचें जवळ, अथवा एखाद्या सोडून दिलेल्या जागेंत अगर एखाद्या खुल्या जागेंत जी शौच्यास बसण्याकारितां कमेटिनें मुद्दाम ठेविली नाहीं अशा जागेंत कोणीहि मनुष्यानें शौच्यास बसूं नये. आणि १० वर्षाचे आंतील कोणत्याहि मुलाचे आईबाप अगर पालन करणारे यांनीं मूल मांदे आहे या सबबी शिवाय इतर कारणानें अशा कोणत्याही जागेंत अशा मुलास शौच्यास बसूं देऊं नये.

२. जे मनुष्य जातीला खाण्याला अयोग्य आहे असें मांस मनुष्य जातीचा खाण्याचा पदार्थ ह्मणून कोणी विकूं नये अगर विकण्यास आणूं नये.

पोट कलम २ अन्वयें नियम

१ वर लिहिलेल्या नियमांपैकीं कोणतहि नियम मोडणारास ५० रुपये पर्यंत दंड केला जाईल आणि जेव्हां हा नियम मोडण्याचा अपराध चालूं राहील तेव्हां पहिल्या दिवसा नंतर जों पर्यंत तो नियम मोडणें चालूं राहील तो पर्यं दर दिवसास पांच रुपया पर्यंत अधिक ड केला जाईल.

ह्या वरील नियमांस ज्यांची हरकत असेल त्यांनीं आपल्या हरकती अगर सुचना कमेटीकडेस ता. १९ माहे सपटंबर सन १९०५ चे आंत लेखी दाखल कराव्यात. ता. १९ माहे सप्टेंबर सन १९०५ इ. रोजीं अगर तदनंतर वरील नियमाचे मसुद्याचा विचार केला जाईल. कळावें ता. १८।८।०५ इ.

Md, Kiyamuddin
व्हाइस चेअरमन
म्युनिसिपाल कमेटी शेगांव.

जाहिरनामा

विद्यमान दिपुटी कमिशनर साहेब बहादुर जिल्हे उमरावती.

उमरावती जिल्ह्यांतील सर्वत्र लोक यांस—या नोटीशीनें जाहीर करण्यांत येतें कीं, वऱ्हाड प्रांत मध्यप्रांतास जोडला गेल्यामुळें १९०५ सप्टेंबर महिन्याचे पहिले तारखे पासून उमरावती जिल्ह्याचें दिवाणी, मुलकी व फौजदारी कामामध्यें खालील प्रमाणें फेरबदल होईलः—

१ मे. जुडिशिअल कमिशनर साहेब हे उमरावती येथें न राहतां नागपुरास जातील.
२ बडनेरा कोर्ट कमी केलें जाईल.
३ मूर्तिजापूर तालुका आकोला जिल्ह्यास जोडला जाईल.
४ एलिचपूर जिल्हा उमरावती जिल्ह्यास जोडला जाईल.
५ न्यायखातें व अम्मलबजावणीखातें निरनिराळें केलें जाईल.
६ उमरावती जिल्ह्यांत खालील दर्ज्यांची कोर्टें स्थापन केलीं जातील.

अम्मलबजावणी

१ कमिशनर वऱ्हाड
२ डेपुटी कमिशनर उमरावती.
३ असिस्टंट कमिशनर उमरावती
४ असिस्टंट कमिशनर एलिचपूर (सब–डिव्हीजनल आफिसर)
५ एकस्ट्रा असिस्टंट कमिशनर अम्मलबजावणीचें कामा करितां उमरावती येथें
६ एकस्ट्रा असिस्टंट कमिशनर ट्रेझरी आफिसर उमरावती.

न्यायखातें

१ डिस्ट्रिक्ट आणि सेशन जज्ज पूर्व वऱ्हाड उमरावती
२ ऍडिशनल जज्ज उमरावती
३ सबजज्ज कोर्ट उमरावती
४ सबजज्ज कोर्ट एलिचपूर
५ सबजज्ज कोर्ट दर्यापूर
६ सबजज्ज कोर्ट मोर्शी
७ मुनसफ कोर्ट उमरावती
८ मुनसफ कोर्ट एलिचपूर
९ मुनसफ कोर्ट मोर्शी
१० स्मालकॉज कोर्ट उमरावती

टीपः— चांदूर तालुक्या पैकीं जे दावे बडनेर कोर्टांत असतील ते उमरावतीस ट्रान्सफर केले जातील व मूर्तिजापूर पैकीं आकोल्यास जातील.

तारीख १६ आगष्ट १९०५ इ०

B. Clay.
डेपुटी कमिशनर जिल्हे उमरावती.

गुरुचाउपदेश

वत्सा ! सत्य वदावें; आचरणीं धर्म
नित्य पाळावा;
शिकलासि आजवरि जें त्याचा अभ्यास
त्वां न सोडावा. १
प्रिय दक्षणा गुरुला देउनि मग तूं
गृहस्थ–आश्रम घे;
चाले सुवंश तेणें ऋण पितरांचें न
राहतें मागें. २
सत्यपराङ्मुख तैसें धर्मपराङ्मुख कधीं
न त्वां व्हावें;
जें जें कल्याणप्रद तें केल्याविण
तुवां न राहावें. ३
ऐश्वर्यलाभदायी सन्मार्गाला कधीं न सोडावें
शास्त्रकलाध्ययनीं त्वां दक्ष असावें,
जनास शिकवावें. ४
देवांचीं पितरांचीं कार्यें आहेत
जीं करायाचीं;
तीं हव्य-कव्य-कर्में करिं तूं तुज होय
जोड सौख्याची ५
माता दैवत आहे, आचरणीं मातृ-
देवभक्ति करीं;
देवासम ताताला मानीं, पितृदेवभक्ति
चित्तिं धरीं. ६
गुरु तर देवचि आहे, देवासम
नित्य त्यासी पूजावें
अतिथीस देव मानुनि गौरव करुनी
तयासि सुखवावें ७
व्यवहारीं लोकीं जीं कृत्यें असतील
चांगलीं मान्य
वत्सा तींच करीं तूं परी न करी होत
जीं जनीं अन्य ८
आहेत आमुचीं रे! जीं कृत्यें
चांगलींच पुण्यकर
वत्सा, तींच करीं तूं, परि न करीं
आमुचींही जीं इतर. ९
आह्मांहूनि जे कोणी श्रेष्ठहि असतील
थोर मान्यवर,
बा ! आसनादि देऊनि त्यांना सन्मान
ठेवीं तूं फार. १०
दान करीं श्रद्धेनें, श्रद्धा–दानांत
पुण्य रे ! थोर
श्रद्धा जरी तुज नसली तरिही देईं,
करीं सदुपकार ११
संपद्विभवीं देईं लज्जेनें देइ भीतिनें देईं
प्रेमें स्नेहें देईं दान करुनि धन्य रे
जनीं होईं १२
धर्माचरणीं अथवा कुलधर्मी पावुनीहि मोहातें
जर संदेह तुझ्या कीं–काय करूं वा
करूं नये वाटे १३
तर जे विमृश्यकारी क्रोधरहित जे
नियुक्त वा इतर
नीतिज्ञ धर्मबुद्धी कोणी असतील जे
जनीं थोर. १४
ते वागत त जैसें त्वांही तेथें तसेंचि
वागावें;
शिष्टाचार असा हा पाळी जो तोचि
धन्यता पावे. १५
लोकापवाद–दूषित त्यांसह वर्तन कसें
असावें तें
बा ! न कळे तुज कांहीं जेव्हां होईल
मोह चित्तातें, १६
तेव्हां विमृश्यकारी क्रोधरहित जे
नियुक्त वा इतर
नीतिज्ञ धर्मबुद्धी कोणी असतील जे
जनीं थोर, १७
त्याचें वर्तन कैसें असतें तें
पाहुनीहि त्वां तैसें
वागावें हें उत्तम; आचरणीं हाचि मार्ग
उचित असे. १८
आदेश हा धर्म व शास्त्र यांचा;
हा अनुवाद बा ! उपदेश साचा;
हें सर्व वेदांतिल सार पाहें;
ही ईश्वराज्ञा सकळांस आहे. १९
कर्तव्य हें नित्य तुवां करावें,
कीं, हें तुझें जीवित धन्य व्हावें.
आह्मी तुला जें कथिलें कृपेनें,
वत्सा ! करीं तें दृढ निश्चयानें. २०
धारीं सदा उपदेश मनांत रे !
मग सुख भवसागर हा तरे.
विमल पावन वर्तन आचरें.
विभु तुला यश देइल साच रे ! २१

NOTICE

Under Section 150 of the Berar Municipal Law 1886.

The following draft rules framed under sub section (1) (*j*) and (2) of section 116 of the Berar Municipal Law by the Municipal Committee Shegaon at their special meeting dated the 18th August 1905 are hereby published for general information.

Clause (J)

Generally for carring out the purposes of this Law.

(1) No person shall perform the offices of nature in any public road, drain, or channel or in any place of public resort, or in their vicinity or in any abandoned site, or any open place not specially set apart by the Committee for the purpose; and no parent or guardian of any child under the age of 10 years shall unless on the ground of child's ill—health allow such child to perform the offices of nature in any such place.

(2) No person shall sell or offer for sale as human food, any meat which is unfit for human consumption.

Rule under sub—section 2.

(1) Every breach of any foregoing rule shall be punishable with fine which may extend to Rs. 50 and when the breach is a continuing breach with further fine which may extend to Rs. 5 for every day after the first during which the breach continues.

Any person objecting to the above rules shall submit his objections or suggestions to the Committee in writing before the 19th. September 1905. The draft will be taken into consideration on or after the 19th September 1905.

Dated 18—8—1905

Md. Kiyamuddin
Vice—Chairman
Municipal Committee Shegaon.

जाहिरात

नाग, नरसे, पिठोरी व जिवत्या गायगोऱ्ह्याची बारस व तुळशीचे लग्न वडसावित्रीचे कागद.

आह्मी येथें विक्री करितां नाग, नरसे, जिवत्या, पिठोरी. पाठोडा, गायगोऱ्ह्याच्या कागदांत कृष्ण, गोपी, गाई, यांचि चित्रें व तुळशीचे लग्न वडसावित्री वगैरेचे चित्राचे कागद फारच सुंदर असून चित्रें फारच सुरेख पहिल्यापेक्षां फरक करून उत्तम प्रकारची छापलीं आहेत. ज्यांना पाहिजे असतील त्यांनीं खालील पत्त्यावर मनिआरडर पाठविली असतां सदर्हू चित्राचे कागद पाटवून देऊं. चित्रांचा दर शेंकडा १ रुपया प्रमाणें पडेल. व टपाल खर्च निराळा पडेल.

बाळकृष्ण आनोबा दलाल
कंपाझिटर.
वऱ्हाडसमाचार ऑफिस आकोला,

मालाचा खप जास्त व्हावा ह्मणून किंमत कमी केली आहे.

त्वरा करा ! त्वरा करा !

अशी संधि पुन्हा येणार नाही

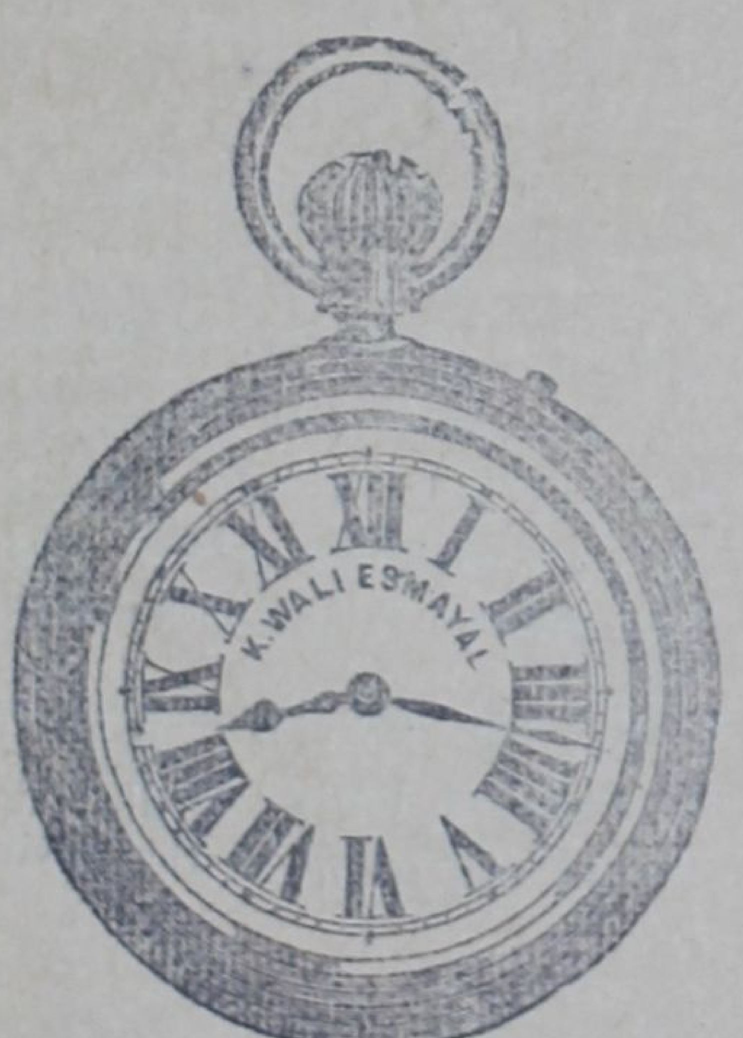

उत्तम प्रकारचें, इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम नांवाचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ४ ठेविली आहे, पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळाचें सोबत कांच कमान, पेटी, साखळी इतकें सामान फुकट मिळेल. मिळण्याचा पत्ताः—

खोजा वलीभाई इस्मायल.
वर्धा—Warda.

बक्षीस ! बक्षीस !! बक्षीस !!

एकंदर रोख ९०० रुपये बक्षीत

एक आण्यांत महमद इब्राहिम यांचे निळी काळी शाईच्या ४ पुड्या आणि एक बक्षीस तिकीट फुकट. २५००० तिकीटें खपल्यावर चार चौघां समक्ष बक्षीस समारंभ करण्यांत येईल. विशेष माहिती पत्रद्वारें अगर समक्ष मिळेल. पत्रव्यवहार कोणत्याही भाषेंत करावा. शाई कशी आहे हे विचारावयास नको अनुभवाअंती कळून येईल.

पत्ताः—महम्मद इब्राहीम वल्दर शेखहसन
ताजनापेट, मोमीनपुरा,
आकोला (वऱ्हाड)

जाहिरात.

लक्ष लावून एक वेळ वाचा ! वाचा !!

एम. एम्. ॲन्ड सन्स

फोटोग्राफर रबर स्टांप मेकर वॉच रीपेरर आणि स्टेशनरी मरचंट आकोला [वऱ्हाड]

आज पर्यंत कोणत्याही कंपनींनी इमीटेशन रासकोप अगर या नांवाचे थोड्या किमतींत विकली नसेल ती आह्मी रुपये ५ मध्यें ग्यारंटी वर्षे ९ ची देतो आहे. तर त्वरा करावी आणि घड्याळाबरोबर कांच, कमान, पेटी आणि याचे बरोबर घड्याळें घेणाराचे नांवाचे रबरी पेनपेनसील स्टांप तयार करून पाठवूं आणि तीन घड्याळें घेणारांस व्ही. पी. खर्च माफ व एक डझन घेणारास एक घड्याळ बक्षिस देऊं हे घड्याळ एक वेळ घेतले तर पुनः १० वर्षे पर्यंत घ्यावयास नको आणि दुसरे हर एक जातीचें घड्याळ किंवा हर एक जातीचें स्टेशनरी सामान वाजवी दराने व सर्टिफिकेटानें खात्री लायक पाठवूं या शिवाय रबराचे छप नांवाचें हर एक जातीचें करून देऊं. आणि रबर स्टांपाचया नमुन्याकरितां अर्ध्या आण्याचे टिकीट पाठवावे ह्मणजे नमूना फुकट पाठवूं. आणि फोटो काढून घेण्याची ईच्छा असेल त्यांनीं येथें यावें. नाहीं पेक्षां आह्मांस बोलवावें. ह्मणजे आह्मी येऊ. आणि ५१ रुपया पेक्षां जास्त माल घेणारास दर रुपयास ८॥ अर्धा आण्या प्रमाणें कमिशन देऊं. आणि या शिवाय कांहीं विचारावयाचें असेल तर पत्र व्यवहार करावें ह्मणजे उत्तर देऊं. नाहींपेक्षां समक्ष येऊन भेटावें ह्मणजे समजेल. आणि कोणास बायसिकलवर बसायाला शिकणें असेल त्यांनी यावें. शिकविण्या बद्दल फी रुपये १० पडेल. रबरस्टांप करितां हर एक गांवास एजंट पाहिजेत. कमिशन भरपूर मिळेल या सर्व कामाची व सामानाचा मागणी करावी ह्मणजे खात्री होईल.

एम. एम्. ॲन्ड सन्स आकोला

रा॰ रा॰ सा॰ महादाअण्णा वारद, सोलापूर—यांनीं अनुभव घेऊन पसंत केलेल्या

वझेकृत कफनाशक गोळ्या.

लहान मुलांस कफ दाटून श्वास लागतो, खोकला येतो, कफ थुंकतां येत नाहीं, दूध किंवा अन्न खावेनासें होऊन मुलें घाळ पडतात, ज्याला—

पोटांतलें, डबा, सुकी,

असें ह्मणतात; त्यांवर अमदी इजा न होतां खातरीनें

दोन तासांत गुण देणाऱ्या

अनेक डॉक्तर, वैद्य यांच्या वीस वर्षांच्या अनुभवानें आबालवृद्धादि सर्वांस तारख्या उपयोगी ठरलेल्या.

सर भालचंद्र कृष्ण भाटवडेकर, मुंबई ह्यांनी वापरीत आहेत.

डॉ. देशमुख M.D. मुंबई ह्यांनी उपयोग करून पसंत केल्या आहेत.

अनुपान कागदासह ९ गोळ्यांचे डबास ।- रु.	
२५ ,, ,, १ रु.	
१०० ,, ,, ३ रु.	

रोकीनें व व्ही. पे. पार्सलनें मिळतील. ग्राहकांचा पत्ता पोष्टाचे नांवासह सुवाच्य असावा. व्यापाऱ्यांस कमिशन मिळतें त्याचा ठराव समक्ष अगर पत्रद्वारें करावा.

मालक—वि. शि. वझे, सावंतवाडी.

अगत्य वाचा ! अगत्य वाचा !

वैद्यराज पी. सी. जोगळेकर यांचा दवाखाना

आमच्या दवाखान्यांत हरएक प्रकारची इंग्रजी, मराठी व पेटेंट औषधें व ती औषधें तयार करण्याकरितां लागणारे सामान हे सर्व माफक दरानें विकत मिळण्याची अगदी उत्तम सोय केली आहे. तसेंच येथें कोणत्याही रोगाचा चांगले प्रकारे नाडी परीक्षा करून त्या रोगावर औषध योजना उत्तम रितीनें केली जाते. बाहेर गांवचे लोकांनीं प्रकृतीचें मान बरोबर खुलासेवार लिहून कळविल्यास त्यावरून आह्मी त्यांना चांगली खात्रीची औषधें व्ही. पी. नें पाठवूं. रोग परीक्षे बद्दल एक रुपया फी पाठवावी. आमचे येथें खालीं लिहिलेल्या रोगावर आगदी रामबाण औषधें आहेत. एक वेळ अनुभविक तडाका पहावा.

रोगांची नांवें

तापावर, पांथरीवर, पोटदुखीवर, ओकारीवर, उदरावर, गर्मीवर, जुलाब बंद होण्यास, कपाळदुखीवर, परम्यावर.

वरील रोग कितिही जुनाट व कोणत्याही कारणानें झालेले असोत फक्त सात दिवसांत चांगला आराम वाटेल. ज्यास्त हकीगत पत्र पाठविल्यास कळवूं.

पी. सी. जोगळेकर
वैद्यराज
आकोला.

जाहिरात

मुंबई बँकची सेव्हिंग्स बँक

या बँकेंत खाली लिहिल्या अटीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षांचे १ ली जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर यांच्या दरम्यान एक हजार रुपया पर्यंत पैसा ठेविता येईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नावावर ठेविता येतील. आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमास अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यास काढतां येईल

व्याज दरसाल दर शेकडा ३ तीन रुपया प्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं.

नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ४।७।०३	J. Kininburgh एजंट

प्रसिद्ध संस्कृत कवी

विशाखदत्तकृत

मुद्राराक्षस

नाटकाचे मराठींत भाषांतर.

भाषांतर करणार

रा. रा. जयराम केशव असनारे

बी. ए. बी. एल. हायकोर्ट वकील

डेक्कन व्हर्नाक्युलर ट्रान्स्लेशन सोसायटी.

कडून बक्षीस मिळालेलें.

किंमत १२ आणे

व्यापारी लोकांस भरपूर कमिशन.

या नाटकाचे प्रयोग शाहूनगरवासी मंडळी करीत आहेत.

पुस्तकें मिळण्याचें ठिकाण—

म्यानेजर—प्रमोदसिंधु.
अमरावती.

☞ हें पत्र आकोले येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांचे वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

ॐनमः श्रीगणेशाय.

आर्यवनौषधालय मुर्डी

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हरनर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन माजी अ० स० डाक्टर विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधें बारकाईनें तपासून हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्याहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगांवर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मांस दिलें आहे हें अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आह्मी अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यांस कदाचित् आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांस आरोग्यार्थ आणखी एखादें औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजीवनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टिक, विर्यस्तंभक.
रक्तशोधक, मनोत्साहकांतिबुद्धिवर्धक; सुवर्ण-
माक्षिक, मौक्तिक, कस्तुरी व अनेक
वनस्पती मिश्र अद्भुत गुटिका.

शरिरांतील मुख्य राजा जी धातू ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें, ती दोषी असेल तर शरिरांत नानाप्रकारचे रोगरूपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारिरिक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच होणार नाहीं करितां धातु शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटिका प्रत्येक वर्षी पाहिजे त्या दिवसांत एकदां तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोग रहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हें अवश्य लक्षांत ठेवावें. यांच्या सेवनानें नपुंसकत्व स्वप्नजन्य व इतर धातुपात, उन्हाळे इंद्रिय शिथिलता, कडकी, गर्मी संबंधी पुरलेले विकार, मूत्रसंकोच, धातूचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी, छातींतील रोग, हात, पाय, मुत्रमार्ग, व नेत्र यांचा दाह, क्षय पांडुरोग, मुलांची लर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य, मस्तकशुळ मुळव्याधी, वातरोग, निद्रानाश पित्तविकार, बाळंतरोग, मधुमेह, जुनाट परमा मुष्टिमैथुनानें आलेली कृशता, इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरें होऊन शरीर निरोगी मजबुत व सतेज बनतें. पचनशक्ति व मरणशक्ति भरपूर वाढून धातु व रक्त यांची शुद्धि, वृद्धि, वर्यिस्तंभन व भरपूर कामोद्दीपन होतें, व मनास उत्साह देतात. दुध व जठाग्न भरपूर पचूं लागते. त्यांत उपयुक्त वनस्पतींचें मिश्रण गुणकारक आहेत. करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटा मिळाल्या व नित्य मिळतात. पथ्य सेवनाची गरज मुळींच नसून स्त्रिया, पुरुष, मुलें व यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत. गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीहि घेणारांस टपालखर्च माफ आहे चार रुपयाचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपान खर्डा सोबत किंवा व्ही० पी० नें खालील पत्त्यावर मिळतील.

दरः– एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु०, ११५ गो० ३ रु०, १६५ गो० ४ रु०, २७५ गो० ६ रु०, ५५० गो० १० रु०.

२ अपूर्व नेत्रांजन—यानें वडस, रांझरा, फुल, खुपऱ्या, बिंदु, काच, इत्यादि नेत्रांचे सर्व विकार त्वरीत बरें होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार रहाते. या रोगांस हें अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रण– कोणत्याही नवा जुना पर्मा, व तज्जन्य दाह, तिडीक मुत्राची लाली, संकोच, पुयस्राव, रक्तस्राव इ. विकार पथ्य नसतां सात दिवसांत जातात. तिडीक एका घटकेंत जाते. असें रामबाण औषध कोठेंच मिळत नाहीं. बा० किं० १० १। भार बाटलीस २ रु०

४ दंतबलवर्धक पूड–दंतसंबंधी सर्व विकार उत्तम बरे होतात. ड. ६ आणे.

५ विंचूचे विष— औषध लावितांच उतरतें. मुळी ३ तो० ८ आणे.

६ गजकर्ण– खरूज, नायटे वगैरे विकार ३ दिवसांत जातात. ड. ६ आणे.

७ सर्व हिमज्वर–औषध घेतांच कशाही प्रकारचे ज्वर असले तरी तें औषध घेतांच जाऊन पुन्हां उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु.

८ प्लेगवर रामबाण औषध–आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारों लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरू होतांच सर्वांनीं जरूर संग्रह करून तापावर गोळ्या, गांठीस मलम, व वात चढू नये ह्मणून वातावर मात्रा यांचा एकवार अनुभव पहावाच. गुणाबद्दल खात्री पटलेच. परोपकारार्थ माफक किं. २ रु. अ. ख. सो.

९ सर्व सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं. औषधांत अपायकारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीची असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकिट आहेत. याशिवाय मोठमोठे रोगांवर अनेक औषधें, ग्रंथोक्त रसायनें, भस्में, पाक, गुटिका, आसव, तेलें, व सुगंधी अत्तरें वगैरे माफक दरानें मिळतात. अनु० ख० सो० ट० ख० बे० पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं. प्रकृति मान कळविल्यास रोग्याचें निदान व चिकित्सा कळवूं.

अत्यंत अगत्याची विशेष सूचना.

हल्लीं वर्तमानपत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरू असून प्रत्येक जाहीरात निंदक लेखांनीं सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे; यामुळें खरे. खोटेपणाबद्दल आपला समाज निरुद्योगी, आळशी व बेअकली बनल्यामुळें एकानें जो धंदा सुरू करावा त्याचेच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून पाहिजे त्यानें करावें यामुळें अशा जाहिरातीस कोंकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ० प्रांतात ऊत आलेला असून आमच्या आंजर्ले वगैरे गांवी तर तो पुणेकरांत येऊन आणखी ही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक यांची आह्मांस निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे. आह्मांस ग्राहकांस सुचविणें हेंच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरू असून ज्यांच्या औषधास घोले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें व ज्यांच्या औषधांनीं कोट्यावधी ग्राहक रोगमुक्त झाले व नित्य होत आहेत यांचीच औषध नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करितां असाच कायम राहून हा सार्वजनिक कल्याणकारक करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उत्तरोत्तर उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आजपर्यंत आमचे खटपटीनें यशही बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तीच सर्वांनीं वापरावी एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातींशी आमचा बिलकुल संबंध नाहीं हें लक्षांत ठेवून औषधें मागणें तीं खालील बिनचूक सही व पत्त्यावरच मागवावीं ह्मणजे खरी गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य होईल.

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः– मु. मुर्डी, ता. दापोली. जि. रत्नागिरि

ORIENTAL

GOVERNMENT SECURITY

LIFE ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

Established 1874.

Head Office--**BOMBAY**

Chief Agency for C. P. Berar & Khandesh

Head—quarters—Nagpur, C. P.

FUNDS EXCEED

TWO CRORES AND FORTY LAKHS

Claims paid for over One Crore and Fifty lakhs.

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is, when Claims arise, that the amount due under the Policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the "Oriental" keep well before them, and act up to treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY

It is not sufficient to read that a Company's Funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested, if in miscellaneous and risky investments, or how secured.

The Funds of the "Oriental" are invested in Government Securities, and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others, by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live; and although may save money, yet if he die early, before he has had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance, is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. FOR TERMS PLEASE APPLY TO UNDER—SIGNED.

Prospectuses, forms, and any further information, can be obtained on application to—

M. De SOUZA,
Chief Agent
for C. P. Berar and Kandeshh

राहणार बोरगांवमंजू धाम:– ...

बाहेरगांवी टपालहांशीलासह... ....१
वर्गणी आगाऊच दिली पाहिजे.
किरकोळ अंकास......................२ आणे

नोटिशीबद्दल
१० ओळांचे आंत....१ रु
दर आंकास...........८।०६
दुसरे खेपेस......... ......०६

Mofossil ... ... 2 (With postage
All Subscriptions to be paid in advance
Single copy .... 2 as

Advertisements
Below 10 lines ...... 2 Rs
Per line over10 ...... 3 as
Repetitions Per line...2 as

REGISTERED N. No 4

वऱ्हाडसमाचार.

The Berar Samachar

VOL XXXIX AKOLA MONDAY 28 AUGUST 1905 NO 34

वर्ष ३९ आकोला सोमवार तारीख २८ माहे आगष्ट सन १९०५ अंक ३४

वाचं नका !

वाचाल तर मागवालच !!

मागवाल तर हसालच !!!

हास्यकारक जादूचे अद्भुत खेळ

किंमत ८ आणे.

खिशांतील छापखाना

हा हातांनीं छापण्याचा प्रेस आह्मी येथें तयार केला आहे. ह्या प्रेसमध्यें एका कॉपी-वरून हजारों कॉप्या निघतात. तरी हा प्रेस प्रत्येकानें संग्रहीं ठेवावा. किंमत २ रुपये.

☞ एन. एस्. आणि कंपनी.
श्री लक्ष्मीनारायणाचे देवळा समोर
आकोला (वऱ्हाड)

मालाचा खप जास्त व्हावा ह्मणून किंमत कमी केली आहे.

त्वरा करा ! त्वरा करा !

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं

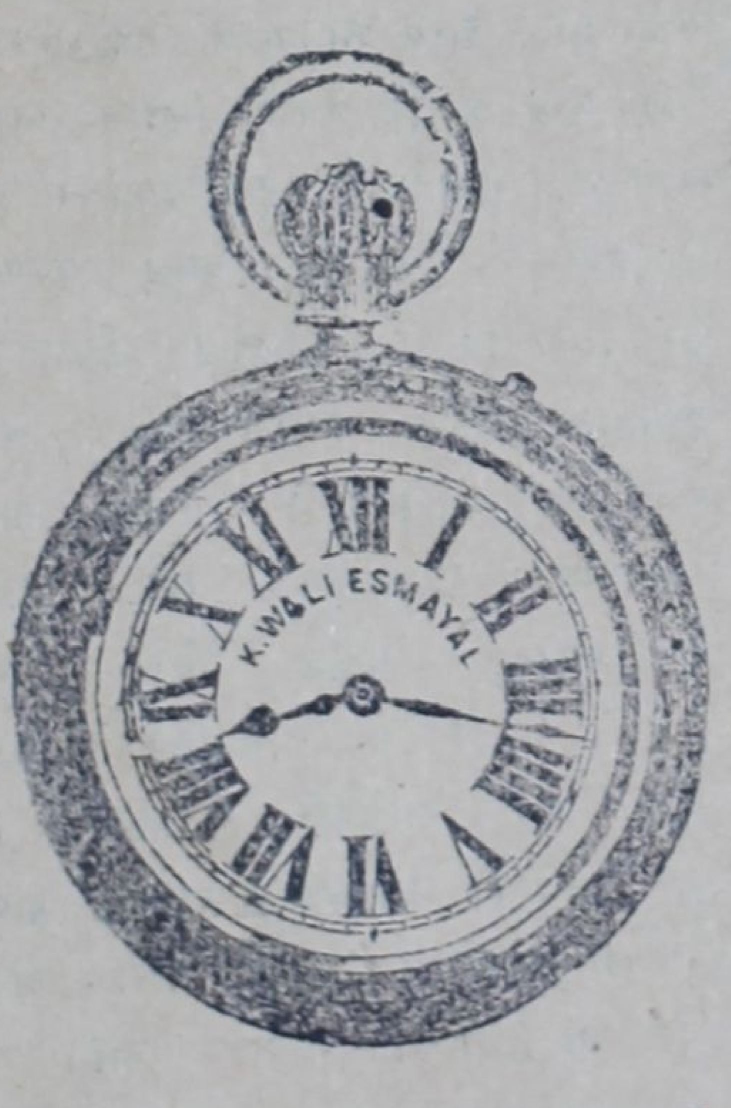

उत्तम प्रकारचें, इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम नांवाचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ४ ठेविली आहे, पॉस्टेज खर्च माफ. घड्याळाचें सोबत कांच, कमान, पेटी, साखळी इतकें सामान फुकट मिळेल. मिळण्याचा पत्ताः—

खोजा वलीभाई इस्मायल.
वर्धा—Warda.

नोटीस

वाल्दा साहेबा उमराव बेगम जवजे मौलवी महमद अब्दूल कादर साहेब राहणार बोरगांवमंजू यांसः— ॥,

मी नम्रतेनें कळविता कीं, आपली ता. २९-७-०५ इ. ची जाहिर नोटीस पोचली. आपल्या हुकुमा प्रमाणें व मुखत्यार पत्राप्रमाणें मी दुकानासंबंधाचें भाडें वसूल करण्याची जी कामगिरी पूर्वीं केली तिचा हिशोब वेळोवेळ तुह्मास देऊन रकमाहि सुकती दिलेली आहे. अलिकडे बऱ्याच महिन्या पूर्वीं मी तुमचें काम सोडून दिलें व ती गोष्ट तुमच्याच संमतीनें ठरली. आतां माझ्याकडील दुकानाचा संबंध सुटला आहे हें पक्कें माहित असूनही व चिरंजीव महमद नासिरुद्दीन यांच्याकडून तुह्मी परभारें भाडें वसूल महिन्याचे महिना करित असतांहि मला विनाकारण जाहिरनोटीस दिली व ती मला वाटतें कीं वालद मौलवी महमद अब्दूल कादर साहेब यांनीं जों भांडणतंटा लटकाच उभा केला आहे व मजवर नोटिसा दिल्या आहेत त्याच्याच धोरणानें ही नोटिशीची कारवाई झालेली असावी असें वाटतें आणि ध्यानांत धरावें कीं दुकानाच्या भाड्यापेक्षां पुष्कळशीं मोठी रक्कम मी वेळोवेळ तुह्माला दिलेली आहे. अशा तुमच्या जाहिर नोटिशींत कांहीं हांशील नाहीं व ही नोटीस तुमच्या प्रत्यक्ष संमतीनें देण्यांत आली असेल असें देखील मला वाटत नाहीं. कळावें. ही विज्ञापना. तारीख २२ आगष्ट सन १९०५ इ.

(सही फार्शीत)
महमद वशिरुद्दीन आकोला

नोटीस

रा. रा. लक्ष्मण वल्लद निंबाजी भोई राहणार आकोला यांसः—

खाली सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुह्मी मला हस्त लिखित नोटीस ता. १४।८।०५ रोजीं दिली ती पावली त्यांतील मजकूर खोटा आहे मी तुमचे येथें माझे बहिणीस ह्मणजे सोनी इस नेण्याकरितां मुळींच आलों नाहीं तुह्मीच तिच्या अंगावरचे डागडागीनें काढून घेऊन व कपडा लत्ता हिसकावून घेऊन तिला ह्मटलें कीं तूं वाटेल तिकडे जा व तूं माझे घरांत येऊं नको. ती घरांतून निघून पंच लोकांकडे गेली पंच लोकांनीं तुह्माला पुष्कळ प्रकारें सांगतलें परंतु तुह्मी उलटें पंच लोकांसच वाटेल त्या प्रकारचे बोलले त्यावरून तुमचे मनांत तिला वागवायाचें नव्हतें असें दिसल्यावरून पंचांनीं तिला आश्रय देऊन १५ दिवस ठेवून घेतले पुढें मला निरोप आल्यावरून मी येऊन मला माझे बहिणीस घरीं नेणें भाग पडलें. ती आतांपर्यंत मजजवळच आहे यास सुमारें १० महिने झाले तरी आतां ही नोटीस पावताच आठ दिवसात पंचाची खातरी करून देऊन माझे बहिणीस घेऊन जावें. विना पंचानीं खातरी करून दिल्यावाचून मी माझे बहिणीस पाठवूं शकत नाहीं व खावटीचे पैसे दरमहा सहा रुपये प्रमाणें दहा महिन्याचें ६० रुपये पंचासमक्ष मला द्यावें. असें मुदतीत न केल्यास हीच नोटीस फारकत समजून मी माझे बहिणीचा दुसरा घरठाव करून देईन व खावटीचें पैशाबद्दल फिर्याद करून या नोटिशीचें खर्चासुद्धां सर्व खर्च भरून घेईन कळावे. ता. १८-८-०५

सही
नागो वल्लद रंगाजी भोई रा.
आकोला निशाणी खुद्द

नोटीस

बेशमी रा. रा. तुकाराम वल्लद रायभान गोंवडे रा. धानोरे ता. जळगांव पोस्ट जळगांव यांसः—

खाली सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मी तुमची लग्नाची बायको असून लग्न होण्यास सुमारें १२ वर्षे झाली लग्न झाल्यापासून मला तुह्मी आपलें घरीं मुळींच नेलें नाहीं. शहाणे होऊन दोन वर्षे झाल्यावरही तुह्माला पंचानीं व माझे बापानीं पुष्कळ वेळां नेण्याविषयीं ह्मटलें परंतु माझी तुह्मी कोणत्याच प्रकारची व्यवस्था केली नाहीं. मी आपलें आई बापाचें घरीं राहूं इच्छित नाहीं. मी आपलें आई बापाचे घरीं राहण्यास सुमारें बारा वर्षे झाली त्यातून मला तीनच वर्षांचें खावटीचे पैसे दरसाल ५० रुपये प्रमाणें १५० रुपये खर्च आला. तो खर्च रायसिंग वल्लद भवानी पाटील राहणार भेंडवळ बुजरूक याचे पासून पैसे काढून आतां पर्यंत निर्वाह केला या पुढें मला कोणीच कर्ज देत नाहीं तर ही नोटीस पावतांच आठ दिवसांचे आंत येऊन सावकाराचे पैशाची आदाई करून त्याची पावती घ्यावी व मला उत्तम प्रकारें वागविण्याबद्दलची पंचाची खात्री करून द्यावी असें मुदतींत न केल्यास हीच नोटीस फारकत समजून मी दुसरा घरठाव करीन. मग तुमचा नवरेपणाचा हक्क मजवर राहणार नाहीं. व खावटीचे पैशाबद्दल फिर्याद करून या नोटिशीच्या खर्चासुद्धां व कोर्ट खर्चासुद्धां सर्व पैसे भरून घेईन कळावें. ता. १०।८।०५

सही
यमुनी मर्द तुकाराम गोंवडे राहणार धानोरे तर्फे कानू वल्लद नारायण पाटील रा. धानोरे
निशाणी खुद्द.

नोटीस

बेशमी निंबाजी वल्लद अंबुजी माळी मुकाम वसाडी बुजरुक पोस्ट नांदुरा यांसः—

मी खाली सही करणार कळवितें कीं तुह्मी माझी नोटीस खोटी ठरविली व पोकळ ढोंगाचा बाजार वर्तमानपत्रांत छापून नोटीस प्रसिद्ध केली त्यांत माझे नुकसान नाहीं व अशा खोट्या नोटिसीनें खरेदीची अम्मलवारी पूर्ण होत नाहीं. माझे भ्रतारचे नांवाचा पुर्जा विरणीकरा जवळून घेतला ह्मणून लिहिले तो खोटा व पावती ही नोटीस पावतांच २४ तासांत मला व वसाडीकर पाटील पटवारी यांस दाखविणें ह्मणजे ठगबाजीनें खोटे कर्ज वसूल करणारास आरोपी करण्यास ठीक पडेल. कारण विरणीकराचे कर्ज माझे भ्रताराकडे मुळींच नव्हते व जर मुदतींत सदर्हु पुर्जा न दाखविल्यास स्वतः तुह्मीच (टकबाजीस्तव खोटी नोटीस छापली ह्मणून) फौजदारीस पात्र व्हाल हे खूप समजावें. माझे कर्जदाराची जोखीम तुमचे शिरावर नाहीं. माझे जिनगीचेच शिरावर आहे. नांदुरेकरही मजवर तगादा करीत आहे. तुमचेवर जोखीम ठेवीत नाहीं व अशा ढोंगानें व नोटिशीनें व रकमेवाचून खरेदीची पूर्ण आंमलवारी करूं पाहतां ती होत नाहीं, हें खूप समजावें माझे जिनगीची तुह्मास गरज असेल व खरेदीची पूर्ण आंमलवारी करणे असेल तर ठरावा प्रमाणे रा. नांदुरेकर यांची (गहाणखत कर्जरोखा खातेबाकीची) भरपावती व विरणीकराचें रोख्याचा उलगडा (नाहींतर नगदी रुपये ४००) ही नोटीस पावतांच २ दिवसाचे आंत आणून देणें. नाहींतर मी माझी जिनगी विकून (तुमचे लिहिल्याप्रमाणे) कर्जदारांस रक्कम पटवून भरपावती घेणार आहे व अशा नोटिशीनें माझी जिनगी पचविण्याच्या इरादानें मला त्रास देतां ह्याचा सर्व खर्च तुमचे शिरावर आहे. कळावें, ता. १९।८।०५ इ,

सही
अनाई मर्द निंबाजी राहणार वसाडी बु०
निशाणी हातची बांगडी

वऱ्हाडसमाचार

मिती श्रावण वद्य १२ शके १८२७

इतिश्री.

लार्ड कर्झन यांची व्हाइसराई संपली ही गोष्ट तारेनें बाहेर पडली आणि तत्काल आनंदाची वीजच राष्ट्रभर खेळूं लागली. राष्ट्राला एखादा व्हाईसराय नकोसा झाला ह्मणजे अशाच संतोषाचा उद्गार बाहेर पडतो. गवाचें घर खाली येतें तेव्हां असा संतोष वाटणें साहजिक आहे लार्ड कर्झन उत्कृष्ट वक्ते खरे पण मुत्सद्दी या नात्यानें त्यांना अपयशच सर्वत्र आलें. सर्व राष्ट्र लार्ड कर्झन यांनी हालविलें यांत शंका नाहीं. बादशाही अमलाचा स्क्रू पक्का पिळला. देशी महत्वाकांक्षा विलयास नेल्या, सरकारी चाकरीच्या कुरणांत गोऱ्या लोकांस परवाने पुष्कळसे दिले. विद्याखात्याची स्वतंत्रता काढून घेऊन शिक्षणाचा वृक्ष डामडौल युनिव्हरसिटी-आकडयानें मांडून दाखविला, वऱ्हाड घेऊन निजामचा संतोष पैदा केला, बंगाल्याचे विभाग करून सर्व बंगाली मंडळीस आपली आठवण ठेविली, कमिशनांची रेलचेल उडविली, राज्यकारभाराची खाती सुधारणेच्या निमित्तानें उलथी पालथी केली, औद्योगिक शालागृहांची दिशा सोडून व्हिक्टोरिआ स्मारकाची कोट्यावधि रुपयांची वर्गणी कलकत्त्याला इमारतीच्या दगडांत खर्ची टाकली; इत्यादि अनेक गोष्टींचा उत्पाद या राजेश्रीनें केला आहे. लॉर्ड कर्झन देशी लोकांस आवडले नाहींत आणि गोऱ्या लोकांसहि त्यांच्या गर्वोक्ती सहन झाल्या नाहींत. असा दोन्ही बाजूंच्या विरुद्ध प्रवाहांनीं हा मोठा डोलारा इंडियाच्या समुद्रांत बुडाला. अश्रुबिंदु गाळणाऱ्या पैकीं मात्र आह्मी नाहीं.

इसापनीतींतल्या गोष्टी प्रमाणें जेव्हां कुऱ्हाडीला दांडा दिसला तेव्हां सर्व वृक्ष वर्ग स्वकीया मधीलच हा दांडा पाहून रडूं लागला; तद्वत् लॉर्ड किचनेरच्या मिलिटरी अमलाला स्टेट सेक्रेटरी अनुकूल दिसले तेव्हांच लॉर्ड कर्झनच्या मित्र मंडळीस दुष्ट स्वप्न पडलें असलें पाहिजे. लॉर्ड कर्झन यांनी या पूर्वीच राजिनामा दिला असतां तर आह्मी त्यांच्या मतस्वातंत्र्याचें कौतुक केलें असतें. पण स्टेट सेक्रेटरींनीं मिलिटरी कौंसिलदारा संबंधानें त्यांची नाचक्की केली व लॉर्ड किचनेरची बाजू उचलून धरली तेव्हांच्या त्या हुकुमा विरुद्ध अपील ह्मणजे राजिनामा पाहिजे होता. पण त्या समयीं हार खाल्ली आणि जेव्हां जनरल बॅरो याची नेमणूक नापसंत केली तेव्हां त्या व्यक्तिविषयक गोष्टी बद्दल राजिनामा धाडला. जनरल बॅरोला काय अशीं मुक्ताफळें लागलीं होतीं कोण जाणे ! कदाचित् हा जनरल 'जी हुजूर' पैकीं असेल आणि त्याच्या बळवर लॉर्ड किचनेरची स्वतांच खोड मोडण्याची ही कपटाची युक्ती असावी असें दिसतें. जसा बुद्धबळाच्या डावांत शहा मागून शह लागून राजा आरखुषीनेंच प्यादामात करून घेतो तद्वत् हा आपखुषीचाच राजिनामा असला पाहिजे.

हल्लींच्या मिलिटरी वादामध्यें लॉर्ड कर्झन नेटानें मांडले यांत इंडियाचा फायदा होता खरा पण अशा चिमटीभर साखरेनें त्यांच्या कारकिर्दीचा क्षारसमुद्र थोडाच गोड व्हावयाचा आहे. ! लॉर्ड कर्झन यांनीं जुन्या इतिहासप्रसिद्ध इमारतीविषयीं काळजी घेतली ती कोण विसरेल. गोऱ्या सोजरांच्या दांडगाईला त्यांनीं आळा घातला हेंही सर्वश्रुत आहे. त्यांची रसाळ वाणी, त्यांचे कागदपत्रांतील उदात्त विचार, दिल्ली दरबारी अस्मानापर्यंत वर गेलेली त्यांची वैभवशिखरें, युनिव्हरसिटींत त्यांचें सत्याविषयींचें शिक्षोपनिषद् इत्यादि गोष्टी लोक लवकर विसरणार नाहींत. पर्शिया, आफगाणिस्थान व तिबेट येथील यांची परराष्ट्रीय राजनीति फारशी सफळ झाली नाहीं. सिव्हिल कारभारांत देखील यांची कारकीर्द अशीच फसली. यांच्या कारकिर्दींत सर्वत्र ठिणग्या पसरल्या आहेत हे निर्विवाद होय पुढें येणारे लष्करी लॉर्ड मिंटो हें कदाचित सुरुंगाची दारूच असेल पण काळाच्या गर्भांत उडी घालून ती परीक्षा कोण करीत बसतो!

स्वदेशी चळवळ

राष्ट्र बनतें तें दोन गोष्टींनीं. पहिली गोष्ट ह्मणजे श्रीशिवाजी सारखा राजा निर्माण होतो. ही गोष्ट ह्मणजे "राजा कालस्य कारणं" पैकीं होय. याच्या अभावीं लार्ड कर्झन सारखा जुलुमी मनुष्य राष्ट्राचा हितकर्ता होतो हा वाद परिणामदृष्टीचा होय. वाईटापासूनही चांगलें निष्पन्न होतें; आणि ह्मणूनच आह्मी लॉर्ड कर्झनच्या कारकिर्दीचें अभिनंदन करितों त्यांनीं ज्या गोष्टी उत्पादा सारख्या केल्या त्यामुळें आह्मा लोकांमध्यें जागृती झाली व एका प्रकारचा निराळाच जीव आला आहे. राष्ट्रीय सभेच्या अध्यक्षांची भेट लॉर्ड कर्झन यांनीं घेतली नाहीं हा उपमर्द राष्ट्राच्या मनांत जळतच होता. बंगाल्याची विभागणी स्टेट सेक्रेटरींनीं मंजूर केली. आणि त्याबरोबर बंगाल्यांत एकच चळवळ उडाली. लगेच राज्यकर्ते कारभार कसाही चालवोत आपण त्यांचा नादच सोडूं, कूर्मवृत्तीचा स्वीकार करूं आणि आपल्या मधील इंग्रजी व्यापार प्रथम बंद करूं असा संकल्प पक्का ठरला. विलायती वस्तूच हातांत घेणें नाहीं, विलायतच्या कारखान्यांतील कपडा घेणार नाहीं आणि विलायती सुई देखील हातीं धरणार नाहीं असा निश्चय मनोमय प्रत्येक मनुष्य करीत आहे. सध्यां विलायती कपड्यावर बहिष्कार घालण्यांत आला आहे. अखेरीला इतर राष्ट्रांच्या वस्तु पुरवल्या पण इंग्लिश वस्तूंवर बहिष्कार सतत टाकण्यांत आला आहे. बंगाल्यांत सर्व लोक या बहिष्काराच्या कार्यासाठीं एका पायावर उभे आहेत. राजकर्त्यांच्या जुलुमाचा प्रतिकार करण्याची ही युक्ती फार नामी आहे ही चळवळ बंगाल्यांतच आहे असें नाहीं. सर्व इंडियन राष्ट्राची या गोष्टीला पूर्ण अनुमती आहे. ही चळवळ फार जुनी आहे पण सध्यां तिला इतकें मोठें स्वरूप आलें आहे कीं सर्व राष्ट्रभर तिचीं दुदुंभि प्रतिध्वनित होत आहे.

चीन व जपान यांचें साह्निध्य

ही स्वदेशी चळवळ मनोराज्यांतल्या किल्या प्रमाणें भासमान नाहीं. तिचा पाया फार भक्कम आहे. आमच्या देशाचा व्यवहार देशी वस्तूंवर चालणार नाहीं तर त्या सार्‍या जपानाकडे, चीनकडे किंवा इंग्लंड शिवाय अन्य कोणत्याहि राष्ट्राकडे धांव मारण्यांत येईल. जपानांत सर्व वस्तु मिळतात आणि किती झालें तरी तें आशिया खंडांतील पूर्वराष्ट्र आहे. त्यांना व आपली सहानुभूति नैसर्गिक आहे. आपल्या राष्ट्राचा ओढा पूर्वीपासूनच चीन जपानाकडे आहे, तेव्हां अशा स्वदेशी चळवळीच्या परिपूर्णतेसाठीं आह्मी त्या देशाचे गिऱ्हाईक बनलो तरी सात समुद्रा पलिकडे आमची संपत्ती जाण्यापेक्षां एकाच समुद्राच्या किन्याऱ्यानें फिरती राहिलेली बरी.

हल्लींच्या चळवळीचे परिणाम फार विचित्र दृष्टीस पडतात. सर्व राष्ट्रभर सभावर सभा भरत आहेत. बंगाल्याच्या कृतीचें अभिनंदन होत आहे आणि हा एकच अंखलीचा संकल्प सर्व राष्ट्राचा एक जीव करीत आहे. देशी वस्तूंची दुकानें व देशी माल विकणाऱ्या कंपन्या बंगाल्यांत पुष्कळच पुष्कळ निघत आहेत. सर्व व्यापाराची दिशा बदलत असून जपानी मालाचीं दुकानें एका मागून एक नवी निघत आहेत. रल्वे स्टेशनावरील सिगरेट विक्या कोणी घेईनातसे झाले आहेत जो तो देशी विडी मागतो विलायतचा माल घेणाऱ्या लोकांनीं तो माल पाठवूं नये ह्मणून उलट पत्रें लिहिलीं आहेत. दुर्गापूजेचा उत्सव बंगालभर अप्रतिम होतो व त्यावेळीं लक्षावधी रुपयांचा इंग्रजी माल खपत असतो पण यंदाच्या या दुर्गापूजेला एक देखील विलायती वस्तु घ्यावयाची नाहीं असा तिकडे दृढ निश्चय झालेला आहे ही देशी चळवळ ह्मणजे लोकांच्या अंतःकरणाचा आरसा होय. यांत राष्ट्राच्या पुष्कळशा मनोवृत्ती प्रतिबिंबित्या आहेत आणि त्या ओळखून घेऊन प्रत्येकानें आपापल्या परीनें ही चळवळ सिद्धीला नेली पाहिजे. अशी उद्योगवेळा पुनरपि येणार नाहीं

सुदर्शनचक्र

आमच्या मुनसिपालिटी मार्गे स्थानिक सरकारचें एक सुदर्शनचक्रच लागलें आहे. नामदार राजश्री मिलर चीफ कमिशनर यांचा असा आग्रह आहे कीं मुनसिपालिटीला दरसाल ५००० रुपये उत्पन्नाची नवी बाब पाहिजे आहे आणि त्या साठीं पाणीपट्टीचा कर फार उत्तम आहे. हा कर बसवा नाहीं तर आह्मी मुनसिपालिटीचे अधिकार काढून घेऊं असाच हानि त्यांच्या आग्रहाच्या मुळाशीं आहे. मुनसिपाल संस्थेच्या मुळावरच कुठाराघात होऊं नये व ही सार्वजनिक संस्था चांगली चालावी ह्मणून राजश्री रुस्तुमजी साहेब व त्यांच्याच मताचे थोर थोर गृहस्थ मुनसिपालिटीला नामें करीत आहेत. या नव्या जागृती प्रमाणें आमच्या मुनसिपालिटीचा संकल्प निश्चित ठरला आणि पाणीपट्टी बसविण्या संबंधानें लोकांचे आक्षेप जाहिर रीतीनें विचारले आहेत. पण आमच्या मुनसिपालिटींतील कांहीं कौंसिलदारामध्येंच मतभेद पडला आहे. नामदार राजश्री मिलर यांचा पाणीपट्टी संबंधानें हा अखेरचा शब्द आहे आणि हा शब्द तोडला कीं मुनसिपालिटीचा अधिकार काढून घेण्यांत येईल असा निश्चयाचा निग्रह कित्येकांच्या दृष्टीनें नामदारांच्या पत्रावरून दिसून येत नाहीं. त्यांच्या मतें अशी विनंतीवजा अट स्थानिक सरकारानें घातलेली नाहीं आणि कांहीं बाणीदार गृहस्थांच्या तोंडून असा देखील उद्गार निघतो कीं जर सरकाराची मुनसिपालिटी विषयीं इतकी कृपणपणाची व क्षुद्र तर्हेची आदरबुद्धि आहे तर हें सार्वजनिक सौभाग्यभांडार सरकारच्याच हातीं परत समर्पण करावें हा उत्तम मार्ग होय.

जेव्हां अशीच अखेरची बतू आली तेव्हां सर्व मुनसिपल सभासद आपली मुनसिपल संपदा तपासून पाहूं लागले. त्यांच्या नजरेस आलें कीं. दरसाल जे पांच हजार रुपये अधिक पाहिजेत, त्यांच्या पैकीं तीन हजार रुपये निदान घरपट्टी, गाडीपट्टी, जनावरपट्टी, इत्यादिकांच्या पुनराधृतीनें व सुधारणेनें वसूल करण्यांत येतील, सरकारी सालबंदी शिल्लकीतून देण्याला कांहींच हरकत नाहीं आणि नवीन कर बसविण्याची गरजच नाहीं. प्रस्तुतच्या उत्पन्नांतून सर्व गरजा भागविण्यांत येतील. येणें प्रमाणें सरकारी आग्रह लक्ष्यांत घेऊन जरूरी ह्मणून पाणीपट्टी बसविणारा एक पक्ष, सरकारी आग्रहामुळें तडजोड ह्मणून पाणीपट्टी बसविणारा दुसरा पक्ष, आणि कर बसविण्याची गरजच नाहीं असें सांगण्यासाठीं प्रस्तुतच्या उत्पन्नांतून सर्व खर्चाची संपादणी करणारा तिसरा पक्ष असा मुनसिपालिटींत मतभेद आहे. सध्यां पाणीपट्टी बसवूं नये ह्मणून नगरवासी लोकांचा अर्ज लवकरच पाठविण्यांत येणार आहे त्याचा योग्य विचार होईल तेव्हां प्रस्तुतचा पाणीपट्टी बसविण्याचा विचार त्याज्य ठरेल अशी लोकांस मोठी आशा आहे.

आह्मास तर असें वाटतें कीं, सरकार मुनसिपल संस्थांचा दुरुपयोग करीत आहेत. विलायतच्या धर्तीवर प्राथमिक शिक्षण धर्मार्थ दवाखाने, गुरांचा दवाखाना इत्यादि बाबी मुनसिपालिटीच्या स्वाधीन अशा प्रकारें केल्या आहेत कीं, त्यांचा खर्च मुनसिपालिटीनें अंशतः तरी सोसावा.

मुनसिपालिटीला उत्पन्नाच्या बाबी मात्र द्याव्याच्या नाहींत त्यांच्याच ह्मणून ज्या बाबी आहेत त्या क्रमाक्रमानें काढून घ्याव्यात आणि नवा बोजा संभाळण्यासाठीं नवे कर बसविण्याचा आग्रह करावा. मुनसिपल हद्दींत राहणें हें किती खर्चाचें आहे हें प्रत्यक्ष अनुभवानें पाहण्या सारखें आहे. जो उठतो तो कर बसवूं पहातो. सरकारला मुनसिपल संस्था ह्मणजे भिन्नभिन्न करांच्या द्वारानें लोकांपासून काढणारा एक चरकच सांपडला आहे. करांचीं नवीं नवीं नांवें योजण्याचें आणि करांच्या बाबी शोधून काढण्याचें काम मुनसिपालिटीला सरकार शिकवीत आहे. जर एखादी संस्था या उद्योगाला चुकली तर आह्मी मुनसिपल संस्था सरकारीच करूं असा वरिष्ट सरकार कडून दपटशा येऊन बसतो. पण असें कोणी विचारीत नाहीं कीं, मुनसिपालिटीला तिचें वास्तविक काम कां करूं देत नाहींत. शहरची सफाई, दिवाबत्ती, पाण्याचा पुरवठा इतर आरोग्यतेच्या सोयी इत्यादि कामें मुनसिपालिटीचीं होत. या कामाहून शिक्षण, दवाखाना इत्यादि अन्य बाबी मुनसिपालिटी कडे नको आहेत. आकोल्या सारख्या शहरीं उद्यानें नाहींत, सार्वजनिक आराम मंदिरें नाहींत आणि इतर रमणीय गोष्टी अशा मुनसिपालिटीनें कांहींच केलेल्या नाहात. तिची मूळचीच कार्यमाला मोठी आहे. त्या कामाला पैसा देण्याची गोष्ट तर एकीकडेच राहिली पण तिची संपदा लुटण्याची व ती इतरत्र लावण्याची दृष्टी सरकारी आहे. सरकार आपली क्षुद्र वृत्ती सोडी पर्यंत पाणीपट्टी बसविली आणि दुसऱ्या हजार पट्ट्या बसविल्या तरी मुनसिपालिटीचें दारिद्र्य संपणार नाहीं. सार्वजनिक संस्थां मधील सरकारी मोंगलाई बंद झाली पाहिजे ह्मणजे या संस्थाच्या चालकास त्या नीटपणें चालवितां येतील.

मान्यान्मानय

राजश्री कुमार श्री हरभामजी रवाजी हे या महिन्याच्या अखेरीला पेनशनदार होतील. हें पेनशन जुलुमानें त्यांच्या पदरांत बांधलें आहे आणि त्यामुळें त्यांचा सहवास, त्यांची प्रेरणाशक्ती व त्यांची आनंदी मुद्रा याला आह्मी फार स्वल्प काळांतच अंतरणार आहों ह्मणून मनाला मोठा विषाद वाटतो. अशा सद्गृहस्थांचा निरोप प्रेमादरानें घ्यावा. त्यांची रवानगी सार्वजनिक मानपानानें व्हावी आणि त्यांच्या कृपाळू कारभारी विषयीं त्यांचा धन्यवाद गावा असें साहाजिकच सर्वत्रांस वाटेल. या हेतूनें आमच्या येथील पुढारी गृहस्थांनीं त्यांस पानसुपारी देण्याचा समारंभ उभा केला आहे. येत्या आणि सोमवारीं येथें येण्या विषयीं त्यांस मुद्दाम विनंती करण्यांत आली आहे. डेपुटी कमिशनरीचें काम त्यांनीं मोठ्या कळकळीनें केलें, लोकां विषयीं भूतदया जागृत ठेविली आणि आपल्या अधिकारा पेक्षां ते लोकांपुढें इतर सद्गुणांनीं वारंवार येत असत. आकोल्याच्या पूर्वभागीं फ्याक्टरीच्या चिमण्या [illegible] करून धूर टाकीत असतांना पुष्कळशा हर्दास पडतात त्या सर्वांची भरभराट कुमारश्री साहेबांच्या हातून झालेली आहे. औद्योगिक चळवळीकडे यांचें पूर्ण लक्ष्य होतें. प्रदर्शनें भरवावीं, लोकांस आपलेपणा कायम ठेवण्यास सांगावें, देशाभिमान मनीं वागवा ह्मणून स्ववर्तनानें कित्ता घालून द्यावा इत्यादि अनेक गोष्टी त्यांनीं प्रत्यक्ष केल्या आहेत. तें सर्व ऋण आह्मी ओळखतों हें दाखविण्यासाठीं येथें त्यांस पानसुपारी होणार आहे. भर्तृहरी तरी हीच नीति सांगतात कीं:—

'मान्यान् मानय'

बदल्या

(पुष्कळशा कारकुनांच्या पगारांचा संक्षेप)

हल्लीं आमच्या प्रांतांत अधिकारी व कारकून यांची एकच त्रेधा उडाली आहे. मुलकी व न्यायखातें हीं दोन्ही मध्यप्रांतांतील खात्यांशीं जोडल्यामुळें हा फेरफार झाला आहे आणि त्यांतल्या त्यांत सहाचे चार जिल्हे झाल्यामुळें व न्यायखात्याची रचना पुष्कळशी निराळी केल्यामुळें सरकारी चाकरांची सृष्टी इकडची तिकडे बदलल्या प्रमाणें झाली आहे. स्थलान्तराला कोणी भीत नाहीं पण जेव्हां या गडबडीचा परिणाम पुष्कळांच्या पगारांवर दिसतो. तेव्हां मात्र सर्वच गोष्ट मोठी संकटमय वाटते. मोठ्या पगारवाल्या लोकांचा पगार शेंदोनशेंनें किंवा शेंपन्नासानें कमी झाला तर त्यामुळें त्यांचा दर्जा हलका पडतो व त्यांस तो उपमर्द वाटतो पण त्यांच्या पोटावर त्या संक्षेपानें कांहीं मोठासा परिणाम होत नाहीं. असा प्रसंग अधिकारी आपल्या वर सहसा कधीं येऊंच देत नाहींत; आणि पुष्कळशा अधिकाऱ्यांस या प्रसंगीं काकतालीय न्यायानें बढत्याच मिळाल्या आहेत.

पण सामान्य व क्षुद्र पगारांच्या कारकुनाची स्थिती फार निराळी! त्यांचा एक रुपया त्याप अवश्य पाहिजे असतो. किंबहुना त्यांच्या प्रत्येक रुपयाचा खर्च अगाऊच रेखून गेलेला असतो. ज्यांस पांच पन्नास रु. पगार मिळतो त्यांच्या पगारांत जर चढ उतार झाला तर त्यांच्या व्यवहाराला मोठा प्रतिरोध होतो. प्रस्तुतच्या बदल्यांच्या चक्रांत कित्येक कारकुनांचे पगार कमी झाले आहेत, कित्येकांच्या सब प्रोटेम जुन्या नेमणुका रद्द झाल्या व त्यांस मूळच्या पगारावर परत यावें लागत आहे. अशी नुकसानी संबंधानें मोठी ओरड आहे आणि त्यांची करुणा श्रेष्ठ अधिकाऱ्यांस येईल तरच त्या बिचाऱ्यांचा निभाव लागेल. मध्यप्रांताचें सरकार ही गोष्ट अगोदर लक्ष्यांत घेईल असा आह्मास भरंवसा आहे आणि त्यांच्या या संबंधानें कांहीं योजना चालू असाव्यात असेंही आह्मी ह्मणतों. या नव्या सरकारानें कोणाही चाकराची नुकसानी होऊं नये अशी तजवीज पहिल्या पासून ठेविली आहे तेव्हां या गरीब कारकुनांच्या बाबदींत अगोदर लक्ष्य पुरवावें असें आह्मी विनयपूर्वक सुचवितों. प्रस्तुत सारखे मोठमोठे फेरफार अमलांत येतात तेव्हां पुष्कळ अडचणी असतात हें आह्मी ओळखून आहों तथापि त्या अडचणींचा प्रतिकार करितांना गरीब चाकरांच्या पगारांस संक्षेप मिळूं नये हें अवश्य आहे. ही गोष्ट सरकारच्या नजरेला आह्मी मुद्दाम आणित आहों आणि सरकार त्यांचीं गृह्य संकटें लक्ष्यांत घेतील तर प्रथम त्यांचीच व्यवस्था उत्तम लागली पाहिजे असें त्यांच्या ध्यानांत येईल.

वऱ्हाडवृत्त

हवामान—— पावसानें मोठी बहार करून सोडली. पिकांना ही वृष्टी फारच परिपोषक झाली. दोन तीन दिवस झडीचा पाऊस होता आणि त्यामुळें श्रावण महिन्याचें चतुर्थ सप्तक फार रमणीय वाटलें. आकोला व खामगांव खेरीज करून इतरत्र रोगराई कांहीं नसून सार्वजनिक आरोग्य समाधानकारक आहे.

—आह्मांस लिहिण्यास दुःख वाटतें कीं आमच्या येथील एक सुशील व सात्विक व्यापारी रा० रा० बिसन दयाळ सीताराम मारवाडी यांस प्लेगानें देवाज्ञा झाली. हरिसत्ता!

रा० रा० माणिकशा रतनजी एक्स्ट्रा असि० कमिशनर, हैदराबाद हे परत वऱ्हाडांत येऊन दाखल झाले आणि त्यांस येथें ॲडिशनल जज्ज नेमण्यांत आलें.

खालील एक्स्ट्रा असि० कमिशनरांच्या नेमणुका त्यांच्या नांवापुढील स्थळीं करण्यांत आल्या आहेत:—

रा० रा०	बदलीचें स्थळ
विश्वनाथ नारायण दांडेकर	बुलढाणा
मलकापूर	
जे आर. ओग्रेडी बडनेरा	खामगांव
हैदरअली आकोला	यवतमाळ
जी. मुन्नायछ नायडू वाशीम	इलिचपूर

मध्यप्रांतांतून खालील चार मुनसफ वऱ्हाडांत पाठविण्यांत आले आहेत:—

रा० रा०	स्थळ
हरी शिवराम मुंजे, शिवनी	खामगांव
रामराव माधव वाटोडकर, उमरेड	मोर्शी
हरप्रसाद भार्गव, खांडवा	दर्यापूर
कृष्णराव अंतरेकर	मेहेकर

रा० रा० वासुदेव विठ्ठल चांदेकर आफि० एक्स्ट्रा असि० कमिशनर, आकोला यांस मलकापूर येथें तहशिलदार नेमण्यांत आलें.

रा० रा० हरीहर काशीनाथ पाटील, क्लार्क आफ कोर्ट, जुडिशिअल कमिशनर उमरावती यांस कमिशनर साहेबांचे क्लार्क आफ कोर्ट नेमण्यांत आलें.

रा० रा० पांडुरंग सखाराम अग्निहोत्री क्लार्क आफ कोर्ट निसबत कमिशनर साहेब यांस उमरावतीस तहशिलदार नेमण्यांत आलें.

रा. रा. बाळकृष्ण बंधूजी चौबळ बी. ए. एलएल. बी. यांस यवतमाळास मुनसफ नेमून त्यांच्या तहशिलदारीच्या जागीं रा. रा. लक्ष्मण गोपाळ देशपांडे आफि. एक्स्ट्रा असि. कमि. यवतमाळ यांस चांदुराला बदललें.

रा. रा. रंगनाथ गणश उटगीकर बी. ए. यांस मंगरूळपीर येथें आणि रा. रा. शेख उमर शेख इस्मायल यांस इलिचपुरास आर्किटग नायब तहशीलदार नेमलें.

रा. रा. बळवंत त्रिम्बक नायब तहशिलदार, इलिचपूर यांस खामगांवीं तहशिलदार नेमण्यांत आलें.

रा. रा. मीर अनवरअली आफि. एक्स्ट्रा असि. कमिशनर, दर्यापूर यांस तहशीलदारीवर परत यावें लागणार आहे.

—रा. रा. विश्वनाथ काशीनाथ काळे वकील उमरावती यांनीं गेल्या शनिवारीं येथील लायब्ररींत महाभारतांतील उद्योग पर्वांतील विदुरानुशासन प्रकरणावर पुराण सांगितलें आणि काल सायंकाळीं 'वेदान्त शास्त्र आहे काय' या विषयावर मनोरंजक व्याख्यान दिलें. यांची पुराणाची शैली फार चांगली आहे. व्याख्यानहि शास्त्रीय असून फार सुगम वाटलें. हे गृहस्थ बहुश्रुत व रसज्ञ आहेत.

पानसुपारी— तेल्हाऱ्यास रा. रा. श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर हाय कोर्ट वकील यांच्या बहु सन्मानार्थ तेथील लोकांनीं पुष्कळशां पानसुपाऱ्या दिल्या. तसेंच इलिचपुरास मेजर कोलंब व राजश्री बार या उभयतांस तेथील नेटिव क्लब कडून मोठी पानसुपारी देण्यांत आली तेव्हां रा. रा. गणेश नागेश सहस्त्रबुद्धे यांचें गौरवपर संभाषण झालें.

आकोला बाजार भाव

हुंडी दर्शनी	१००≈
सोनें २४।=	चांदी ७६
जवारी ४७	नवस १००
गहूं काठे ७९	बनशी ९०
सरकी	६॥
तूप	१२ रु. मण
तेल	९≈४ रु. मण
रुई	६०

दवाखाना

आह्मी आकोले शहरांत मुलींच्या शाळेसमोर नवा दवाखाना घातला आहे. तेथें रोगाची चिकित्सा काळजीनें केली जाईल. औषधोपचार मोठ्या दक्षतेनें करण्यांत येतील. सर्व औषधी नवीन आहेत. या दवाखान्यांत शस्त्रप्रयोग करण्यांत येऊन शिवाय बाळंतपणा संबंधाची सर्व औषधोपचारांची योजना मोठ्या आस्थेनें करण्यांत येईल.

कोर्टाच्या कामांत लागणारीं डाक्टरी सर्टिफिकेटें देण्याचा आह्मांस अधिकार आहे.

दवाखाना सकाळीं ७ पासून १०॥ आणि दोन प्रहरीं ९ पासून ७॥ पर्यंत उघडा राहील.

आकोला २४।८।०५ } विश्वंभर प्रभाकर लिमये एल. एम. ॲन्ड एस.

NOTICE

—:o*o:—

Under Section 150 (1) of the Berar Municipal Law, 1886.

The Committee propose to make the following rules under section 116 (J) of the Berar Municipal Law.

Clause (J)

Generally for carring out the purposes of this Law.

(1) No person shall perform the offices of nature in any public road, drain, or channel or any place of public resort or in their vicinity or in any abandoned site or any open place not specially set apart by the Committee for the purposes ; and no parent or guardian of any child under the age of 10 years shall unless on the ground of child's ill—health, allow such child to perform the offices of nature in any such place.

(2) No person shall sell, or offer for sale, as human food, any meat which is unfit for human consumption.

Rule under section 116 (2)

(1) Every breach of any of the foregoing rules shall be punishable with fine which may extend to fifty Rs. and when the breach is a continuing breach, with further fine which may extend to five Rs. for every day after the first during which the breach continues.

The Committee will take the above draft into consideration on or after the 11th. of September 1905. Persons concerned are requested to submit their objections in writing if any before the above date to the undersigned.

N. K. Date
Vice—Chairman
Municipal Committee Akola.

19/8/05

नोटीस

—:0:—

१८८६ च्या वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्यांतील कलम १५० (१) अन्वयें.

वऱ्हाड म्युनिसिपल कायद्यांतील कलम ११६ (जे) अन्वयें खालील नियम करण्याचें कमिटीनें योजिलें आहे.

१ एखादे रहदारीचे रस्त्यावर. नालींत गटारांत, एखादे रहदारीचे ठिकाणीं अगर त्याचे आसपास ओसाड पडलेल्या जागीं किंवा जी जागा कमेटीनें अशा जागीं उपयोगासाठीं ठरविली नाहीं अशा कोणत्याही जागेवर कोणत्याहि इसमानें शौचास बसूं नये, आणि १० वर्षांचे आंतील मुलाचे बापानें किंवा त्याच्या पालकानें तें मूल अजारी असल्याशिवाय वर सांगितलेल्या कोणत्याही ठिकाणी शौचास बसवूं नये.

२ कोणत्याही इसमानें मनुष्यांचे खाण्यास अयोग्य असें मांस विकूं नये अगर विकण्यास मांडूं नये.

वरील नियमांपैकीं कोणत्याही नियमाचें उल्लंघन करणारा इसम ५० रुपये पर्यंत दंडास पात्र होईल. व गुन्हा पुढें तसाच चालूं राहिल्यास जितके दिवस गुन्हा चालूं राहील तितके दिवसे प्रत्येक दिवसास ५ रुपये प्रमाणें दंडांस पात्र होईल.

सदर्हू नियमाचा तारीख ११ सप्टेंबर १९०५ नंतर विचार करण्यांत येईल. ज्या कोणास हरकती आणावयाच्या असतील त्यांनीं वरील तारखेचे आंत खालीं सही करणार कडेस लेखी हरकती पाठवाव्या. कळावें. ता. १९–८–०५ इ.

N. K. Date
व्हाईस—चेअरमन
म्युनिसिपाल कमेटी आकोला.

नोटीस

किरकोळ दिवाणी क्लास नं. १८ मि. नं. ०/०५

विद्यमान डिस्ट्रिक्ट जज्ज साहेब बहादूर जिल्हे आकोला यांचे कोर्टांतः—

अर्जदारः—केशव वल्लद गोंडू कुणबी राहणार रोठी ता. खामगाव

अज्ञानः—शंकर वल्लद दिपाजी कुणबी राहणार रोठी ता. खामगांव

या नोटीशीनें सर्वत्र लोकांस जाहीर करण्यांत येतें कीं. शंकर वल्लद दिपाजी राहणार रोठी ता. खामगांव याचे स्वतःचे व त्याचे १४११८१ रुपयाच्या इस्टेटीचें अशा दोन्हींचा पालन कर्ता नेमण्याबद्दल अर्जदार यानें या कोर्टास अर्ज दिल्यावरून त्याची चौकशीची ता २१।९ ०५ इ. ची नेमिली आहे. तरी सदर्हू अज्ञानाचे बरें व्हावें अशी ज्यांची इच्छा असेल त्यांनीं वरील तारखेस ज्यास पालनकर्ता नेमणे इष्ट असेल त्यास घेऊन यावें व पालनकर्ता नेमण्याचे बाबतींत कोणाची कांहीं हरकत असल्यास त्यांनीं आमचे समोर वरील तारखेस हाजर रहावें

आज ता १२ माहे आगष्ट सन १९०५ इ. रोजी आमचे सहीनिशी व कोर्टाचे शिक्क्यानिशी दिली असे.

Rustomji Faridoonji
डिस्ट्रिक्ट जज्ज आकोला

नोटीस

रा. रा. कन्हयालाल चानमल मारवाडी दुकान मौजे वरूळ ता. आकोट जिल्हा आकोला तर्फे वहिवाटदार आलमचंद नेनमुक मारवाडी यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, मौजे वरूळ येथील माझे वाडिलोपार्जित माझे कबज्यात असलेली स्थावर मिळकत शेत जमीनः—

सर्वे नंबर	एकरगुंठे	आकार रु०
१४४	१०८२०	२३८११०६
१४८	७८२९	१७८१२
१२७	१६०९	३७८११८६

येणें प्रमाणे जमिनीचा उपभोग तुह्मी बिगर हक्कानें घेत आहांत तरी या नोटिशीनें तुह्मास कळविण्यांत येतें कीं. तुह्मी ही नोटीस पावल्या पासून आंठ दिवसाचे आंत उभ्या पिकासुद्धां जमीन माझे कबज्यांत द्यावी, व माझा पावती घ्यावी. असें न केल्यास तुमचेवर कायदेशीर व्यवस्था करून झालेली नुकसान व खर्च तुमचे पासून भरून घेऊं, हे पक्के समजावे. नोटीशीचा खर्च तुमचे शिरावर आहे कळावे. ता. १७।८।०५ इ.

सही

[सहीची निशाणी] आहिल्याबाई मर्द सखाराम पाटील ईची असे.

दस्तुर वामन रामचंद्र मराठे.

वर्तमानसार

रक्तपितीवर औषध— रॉटजेन रेजच्या (किरणांच्या) योगानें रक्तपिती बरी करण्याचा उपाय मॅनिला येथील ब्यार्ड आफ हेल्थनें (आरोग्य-संरक्षक मंडळीनें) शोधून काढिला आहे असें ह्मणतात. या उपायाचा सहा महिने पर्यंत पंचवीस रोग्यांवर उपचार करण्यांत आला व ते सर्व आतां सुधारले आहेत आणि सहा बरे झाल्यासारखे दिसत आहेत.

पक्का निश्चय पाहिजे— जगांत मताला किंमत नाहीं निश्चयाला असते. मत खरें कोणाचें ! जो आपल्या मता करितां मरणास तयार होतो त्याचें. तुह्मी निश्चयानें, धैर्यानें उद्योग करा ह्मणजे यश येईल. मार्गांत अनेक अडचणी आहेत, हें खरें, पण जो त्या बाजूला सारून पुढें पाऊल टाकतो त्यालाच यश मिळतें. अलीकडच्या तीरावर बसून जो नुसता संकल्प करतो त्याला यश मिळावयाचें नाहीं. सावली खालीं जसें झाड वाढत नाहीं तेंच परकीय सत्ते खालीं अभिवृद्धि होणें कठीण आहे. तथापि अभिवृद्धि कांहीं अशक्य नाहीं. उशीर लागेल. निश्चयाची तयारी अधिक पाहिजे. तेव्हां यश मिळेल.

नवीन गप्प— बंगाल प्रांताच्या विभागणीमुळें बंगाली लोक खवळले असल्यामुळें विभागणी करण्याचा बेत रहित करून बंगाल प्रांतास एक गव्हर्नर नेमण्याचा मि. ब्रॉड्रिक साहेबांचा विचार आहे अशी गप्प उठली आहे.

गुपित गोष्ट— लॉर्ड ॲम्थिल यांची स्वारी हैदराबाद येथें जाऊन पोंचली. गेल्या मंगळवारीं व बुधवारीं त्यांच्या व निजाम साहेबांच्या भेटी परतभेटी झाल्या. निजाम सरकारचा कांहीं प्रांत मद्रास इलाख्याला लागून आहे त्या प्रांता संबंधानें कांहीं वाटाघाट या भेटींत व्हावयाची आहे. काय गुपित असेल तें खरें.

नवी युक्ती— ट्यूरिनचे बोनेली साहेब ह्यांनीं एक "चुंबकाकर्षक बातमीयंत्र" काढलें आहे. त्याच्या योगानें, दोन रेल गाड्या, वाटेल त्या वेगांत चालल्या असतां, आणि वाटेल तितक्या अंतरावर असतां, त्यांना एकमेकांकडे बातमी पोहोंचवितां येते आणि शिवाय लायनीवर असणाऱ्या बातमी यंत्राचे ठिकाणींही बातमी पोहोंचवितां येते. ह्या बोनेली साहेबांच्या यंत्राला तार मुळींच लागत नाहीं.

√स्वदेशीं जंगी चळवळ— बंगाल्यांतील लोकांनीं परदेशी माल विकत न घेण्याचें ठरविल्यामुळें तिकडे तो माल विकणारांची विक्री बहुतेक बंद झाली आहे. कोणता देशी माल आहे व कोणता देशी माल कोठें मिळतो हें समजण्याकरतां कलकत्त्यास एक संस्थाच स्थापन झाली आहे. या त्यांच्या निश्चयाविरुद्ध सर एम्. भावनगरी यांनीं पार्लमेंटांत भाषण केल्यामुळें बंगाली लोकांनीं चिडून जाऊन तेथील कालेजांत असलेलें त्यांचें चित्र जाळून टाकलें ! ब्रिटनांतून आलेल्या विद्याही घ्यावयाच्या नाहींत असें ठरविण्यांत आलें आहे.

महासाधू रानडेः— रानडे यांचा जीवितोद्देश लोकांना शाहाणे करून त्यांची उन्नति करणें हा होता हिंदुस्थान देशांत एकी करतां येणें शक्य आहे असा त्यांचे ठायीं भरंवसा होता आणि त्या धोरणानें उद्योग करण्याकडे त्यांच्य बुद्धीचें आणि उत्साहाचें सारें धोरण असे. त्याचे सरळ आणि शुद्ध वर्तन व देशहिताची खरी कळकळ यांच्यामुळें सरकारच्या मनातला त्यांचेविषयींचा संशय आपोआप दूर झाला आणि त्यांच्या सगळ्या प्रयत्नांत स्वार्थाचा यत्किंचितही लेश नसे, या मुळें लोकांचा मन त्याचेकडे आकर्षिलें जात असत.

नागांचा चमत्कार— ब्रह्मदेश येथें गतवर्षी दिसलेलें दोन नाग पुनः साल मजकूर नागपंचमीचें आधी पांच दिवसापासून पूर्वीच्या भराटीच्या झाडावर दिसूं लागले. त्यांचा रंग धामणा असून जाडी चार इंच आहे; ते हात लावू देतात. नाग पंचमीला दोन हजार भाविकांच्या दिंड्या दर्शनास आल्या होत्या.

चमत्कारिक जाहिरात— युनायटेड स्टेट्समधील टेक्सस नांवाच्या प्रांतांत असें जाहिर करण्यात आलें आहे कीं ज्या लोकांस सन्निपात किंवा ज्ञानतंतूचा विकार झाला असेल त्यांनीं आपल्या अंगावरील कपडे काढून पावसांत उभें राहत जावें ह्मणजे सदर विकार खात्रीनें बरे होतील.

उंदरा बद्दल बक्षिस— मुंबई येथील मुनसिपालिटीनें उंदीर पकडण्याबद्दल बक्षीस देण्याचें ठरविलें आहे. दर एक जीवंत उंदराबद्दल दोन पैसे व मेलेल्या उंदराबद्दल एक पैसा या प्रमाणें बक्षिस देण्यांत येईल.

स्तुत्य औदार्य— बंगाल प्रांतातील गरिब लोकांना व विशेषेकरून अब्रूदार घराण्यांतील लोकांना दुष्काळाचे प्रसंगी मदत करण्याकरितां बाबू जयगोविंद नावांच्या एका गृहस्थानें एक लक्ष रुपये बंगाल सरकारजवळ ठेविले आहेत.

ॐ नमः श्रीगणेशाय.

आर्यवनौषधालय मुर्डी

ग्लाईलाद व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन मानी अ० स० डाक्टर विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधें बारकाईनें तपासून हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्याहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगांवर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आम्हांसच दिलें आहे हें अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आम्ही अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यांस कदाचित् आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखादें औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजीवनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टिक, वीर्यस्तंभक.

रक्तशोधक, मनोत्साहकांतिबुद्धिवर्धक; सुवर्ण-

माक्षिक, मौक्तिक, कस्तुरी व अनेक

वनस्पती मिश्र अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जो धातु तो शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें, तो दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रोगरूपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरिक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच होणार नाहीं. करितां धातु शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटिका प्रत्येक वर्षी पाहिजे त्या दिवसांत एकदां तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोग रहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हें अवश्य लक्षांत ठेवावें. यांच्या सेवनानें नपुंसकत्व स्वप्नजन्य व इतर धातुपात, उन्हाळे इंद्रिय शिथिलता, कडकी, गर्मी संबंधी पुरलेले विकार, मूत्रसंकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी, छातींतील रोग, हात, पाय, मूत्रमार्ग, व नेत्र यांचा दाह, क्षय पांडुरोग, मुलांची लर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य, मस्तकशूळ मुळव्याधी, वातरोग, निद्रानाश पित्तविकार, बाळंतरोग, मधुमेह, जुनाट परमा मुष्टिमैथुनानें आलेली कृशता, इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबुत व सतेज बनतें. पचनशक्ति व धारणशक्ति भरपूर वाढून धातु व रक्त यांची शुद्धि, वृद्धि, वीर्यस्तंभन व भरपूर कामोद्दीपन होतें, व मनास उत्साह देतात. दूध व अन्नाम भरपूर पचूं लागतें. त्यांत उपयुक्त वनस्पतींचें मिश्रण गुणकारक आहेत. करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें मिळाल्या व नित्य मिळतात. पथ्य सेवनाची गरज मुळींच नसून स्त्रिया, पुरुष, मुलें व यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत. गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर किंतीहि घेणारांस टपालखर्च माफ आहे चार रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपान खर्ची सोबत किंवा व्ही० पी० नें खालील पत्त्यावर मिळतील.

दरः– एकदम १५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु०, ११५ गो० ३ रु०, १६५ गो० ४ रु०, २७५ गो० ६ रु०, ५५० गो० १० रु०.

२ अपूर्व नेत्रांजन—यानें वडस, साहरा, फुल, खुपऱ्या, बिंदु, काच. इत्यादि नेत्राचे सर्व विकार त्वरित बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार रहाते. या रोगांस हें अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रण– कोणत्याही नवा जुना परमा, व तज्जन्य दाह, तिडीक मुत्राची लाली, संकोच, पुयस्राव, रक्तस्राव इ. विकार पथ्य नसतां सात दिवसांत जातात. तिडीक एका घटकेत जाते. असें रामबाण औषध कोठेंच मिळत नाहीं. बा० किं० १ ० ॥ भार बाटलीस २ रु०

४ दंतबलवर्धक पूड–दंतसंबंधी सर्व विकार उत्तम बरे होतात. ड. ६ आणे.

५ विंचूचें विष— औषध लावितांच उतरतें. सुपी ३ तो० ८ आणे.

६ गजकर्ण– खरूज, नायटे वगैरे विकार ३ दिवसांत जातात. ड. ६ आणे.

७ सर्व हिमज्वर–औषध घेतांच कशाही प्रकारचे ज्वर असले तरी तें औषध घेतांच जाऊन पुन्हां उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु.

८ प्लेगवर रामबाण औषध–आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारों लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरू होतांच सर्वांनीं जरूर संग्रह करून तापावर गोळ्या, गांठीस मलम, व बात चढू नये म्हणून बातावर मात्रा यांचा एकवार अनुभव पहावाच. गुणाबद्दल खात्री पटेलच. परोपकारार्थ माफक किं. २ रु. अ. ख. सो.

९ सर्व सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं. औषधांत अपायकारक पदार्थ मुळींच नसून पूर्ण खात्रीची असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकिटें आहेत. याशिवाय मोठमोठे रोगांवर अनेक औषधें, ग्रंथोक्त रसकल्पें, भस्में, पाक. गुटिका, आसव, तेलें, व सुगंधी अत्तरें वगैरे माफक दरानें मिळतात. अनु० ख० सो० ट० ख० वे० पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं. प्रकृति मान कळविल्यास रोग्याचें निदान व चिकित्सा कळवूं.

अत्यंत अगत्याची विशेष सूचना.

हल्लीं वर्तमानपत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरू असून प्रत्येक जाहिरात निंदक लेखांनीं सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे, यामुळें लोक. लोकांमध्ये अपयशी, आळशी व बेअकली बनल्यामुळें एकानें जो धंदा सुरू करावा त्याचेच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून पाहिजे त्यानें करावें यामुळें अशा जाहिरातींस कोंकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ० प्रांतांत ऊत आलेला असून आमच्या आंजर्ले वगैरे गांवीं तर तो पुणेवस्तीत पडून आणखी नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक यांची आम्हांस निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं इसमी राज्यांत आपला धोरणी मार्ग पाहण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे. आम्हांस ग्राहकांस सुचविणें हेंच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरू असून त्यांच्या औषधास घोले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें व ज्यांच्या औषधांनीं कोट्यावधी ग्राहक रोगमुक्त झाले व नित्य होत आहेत त्यांचींच औषधें नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करितां असाच कायम राहून हा सार्वजनिक कल्याणकारक करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उन्नतावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आजपर्यंत आमचे खटपटीनें यशही बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल. इतर जाहिरातींशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं हें लक्षांत ठेवून औषधें मागणें तीं खालील बिनचूक सही व पत्त्यावरच मागवावीं म्हणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य होईल.

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः-- मु. मुर्डी, ता. दापोली. जि. रत्नागिरी

ORIENTAL

GOVERNMENT SECURITY

LIFE ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

Established 1874.

Head Office--**BOMBAY**

Chief Agency for C. P. Berar & Khandesh

Head–quarters--Nagpur, C. P.

FUNDS EXCEED

TWO CRORES AND FORTY LAKHS

Claims paid for over One Crore and Fifty lakhs.

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

IF there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is, when Claims arise, that the amount due under the Policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the "Oriental" keep well before them, and act up to treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY

IT is not sufficient to read that a Company's Funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested, if in miscellaneous and risky investments, or how secured.

THE Funds of the "Oriental" are invested in Government Securities, and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising through decease of assured lives, and endowment policies matured.

GOVERNMENT Officers, Professional men, Tradesmen and others, by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, at once create a fund equivalent to the savings of many years.

NO man can be sure how long he will live; and although he may save money, yet if he die early, before he has had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance, is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. FOR TERMS PLEASE APPLY TO UNDER–SIGNED.

Prospectuses, forms, and any further information, can be obtained on application to—

M. De SOUZA,

Chief Agent

for C. P. Berar and Kandesh

नोटीस

बेशमी जैनी मर्द जयराम राहणार झापुरा तालुका आकोट इसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, तूं 'वतनदार' छापखान्यातून दिलेली नोटीस खोटी आहे इतकेंच नाहीं तर ती नोटीस तूंच दिली आहेस असें खरेंही वाटत नाहीं, कांकीं त्या नोटिशींत नवऱ्याचें नांव देखील चुकीचें लिहिलें आहे. तुझे आईबाप हे कसे राक्षसी वृत्तीचे आहेत हें मी जेव्हां तुला नेण्यासाठीं आलो होतो तेव्हांच कळून चुकले. तूं मुकाट्यानें घरीं येऊन संसार करावा. तुला फारकत मिळणार नाहीं. तुझा कबजः कोर्ट मार्फत मी घेईन आणि तुझ्या आईबापावर देखील मला फौजदारी करणे आहे. तुझी चालरीत बिघडविण्याचा त्याचा इरादा दिसतो, तूं वरचेवर पळून जात होतीस ह्मणून दुसरी बायको केली; तरी तला वागविण्यास मी खंबीर आहे. ही नोटीस पावल्या तारखे पासून आठ दिवसाचे आंत घरीं परत येणार नाहींस तर कोर्ट मार्फत तजवीज करीन आणि या नोटिशीचा व इतर खर्च तुझ्या बापाकडून भरून घेईन कळावे ता. २३ माहे आगष्ट सन १९०५ इ.

सही

जयराम वल्लद तुकाराम वसो राहणार नेव्हरी ता. आकोट

निशाणी खुद.

जाहिरात

नाग, नरसे, पिठोरी व जिवत्या गायगोऱ्ह्याची बारस व तुळशीचे लग्न वडसावित्रीचे कागद.

आह्मी येथें विक्री करितां नाग, नरसे, जिवत्या, पिठोरी, पाठोडा, गायगोऱ्ह्याच्या कागदांत कृष्ण, गोपी, गाई, यांची चित्रें व तुळशीचे लग्न वडसावित्री वगैरेचे चित्राचे कागद फारच सुंदर असून चित्रें फारच सुरेख व पहिल्यापेक्षां फरक करून उत्तम प्रकारची छापलीं आहेत. ज्यांना पाहिजे असतील त्यांनीं खाली ल पत्त्यावर मनिआरडर पाठविली असतां सदर्हू चित्राचे कागद पाठवून देऊं. चित्रांचा दर शेंकडा १ रुपया प्रमाणें पडेल. व टपाल खर्च निराळा पडेल.

बाळकृष्ण आनोबा दलाल

कंपाझिटर.

वऱ्हाडसमाचार ऑफिस आकोला,

बक्षीस ! बक्षीस !! बक्षीस !!

एकंदर रोख ५०० रुपये बक्षीस

एक आण्यांत महमद इब्राहिम यांचे निळी काळी शाईच्या ४ पुड्या आणि एक बक्षीस तिकीट फुकट. २५००० तिकीटें खपल्यावर चार चौघां समक्ष बक्षीस समारंभ करण्यांत येईल. विशेष माहिती पत्रद्वारें अगर समज मिळेल. पत्रव्यवहार कोणत्याही भाषेंत करावा. शाई कशी आहे हे विचारावयास नको अनुभवाअंती कळून येईल.

पत्ताः—महम्मद इब्राहीम वल्लद शेखहसन

ताजनापेठ, मोमीनपुरा,

आकोला (वऱ्हाड)

जाहिरात.

लक्ष लावून एक वेळ वाचा ! वाचा !!

एम. एम् अॅन्ड सन्स

फोटोग्राफर रबर स्टांप मेकर वॉच रीपेरर आणि स्टेशनरी मरचंट आकोला [वऱ्हाड]

आज पर्यंत कोणत्याही कंपनींनी इपीटेशन रासकोप अथवा या नांवाचे घोड्या किस्तींत विकली नसेल ती आह्मी रुपये ५ मध्यें ग्यारंटी वर्षे ५ ची देतों आहे. तर त्वरा करावी आणि घड्याळाचेबरोबर काच, कमान, पेटी आणि यांचे बरोबर घड्याळें घेणाराचे नावाचे रबरी पेनपेनसील स्टांप तयार करून पाठवूं आणि तीन घड्याळें घेणारास व्ही. पी. खर्च माफ व एक डझन घेणारास एक घड्याळ बक्षिस देऊं हे घड्याळ एक वेळ घेतले तर पुनः १० वर्षे पर्यंत व्यावयास नको आणि दुसरे हर एक जातीचें घड्याळ किंवा हर एक जातीचें स्टेशनरी सामान वाफक दराने व मर्जीनें खात्री लायक पाठवूं या शिवाय रबराचे छप नावाचें हर एक जातीचें करून देऊं. आणि रबर स्टांवाच्या नमुन्याकरितां अर्ध्या आण्याचे टिकीट पाठवावें ह्मणजे नमुना फुकट पाठवूं. आणि फोटो काढून घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं येथें यावें. नाहीं पेक्षां आह्मांस बोलावावें. ह्मणजे आह्मी येऊं. आणि २५ रुपया पेक्षां जास्त माल घेणारास दर रुपयास ८॥ अर्धा आण्या प्रमाणें कमिशन देऊं. आणि या शिवाय कांहीं विचारावयाचें असेल तर पत्र व्यवहार करावें ह्मणजे उत्तर देऊं. नाहींपेक्षां समक्ष येऊन भेटावें ह्मणजे समजेल. आणि कोणास बायसिकलवर बसायाला शिकणें असेल त्यानी यावें. शिकविण्या बदल फी रुपये १० पडेल. रबरस्टांप करितां हर एक गांवास एजंट पाहिजेत. कमिशन भरपूर मिळेल या सर्व कामाची व सामानाचा मागणी करावी ह्मणजे खात्री होईल.

एम. एम्. अॅन्ड सन्स आकोला

मंत रा. सा. मल्लापाअण्णा वारद, सोलापूर—यांनीं अनुभव घेऊन पसंत केलेल्या

वझेकृत कफनाशक गोळ्या.

लहान मुलांस कफ दाटून श्वास लागतो, खोकला येतो, कफ थुंकतां येत नाहीं, दूध किंवा अन्न खावेनासें होऊन मुलें घाळ पडतात, ज्याला—

पोटांतलें, डबा, सुशी,

असें ह्मणतात; त्यांवर अगदीं इजा न होतां खातरीनें

दोन तासांत गुण देणाऱ्या

अनेक डॉक्तर, वैद्य यांच्या वीस वर्षांच्या अनुभवानें आबालवृद्धादि सर्वत्रांस सारख्या उपयोगी ठरलेल्या.

सर भालचंद्र कृष्ण भाटवडेकर, मुंबई हे पंधरा वर्षे वापरीत आहेत.

डॉ. देशमुख M.D. मुंबई यांनीं उपयोग करून पसंत केल्या आहेत.

अनुपान कागदासह ९ गोळ्यांचे कुपास	।- रु.
२५ ,, ,,	१ रु.
१०० ,, ,,	३ रु.

रोखीनें अ ग्राहकांचा असावा. ठराव स माल व्ही. पे. पार्सलनें मिळतील. पत्ता पोष्टाचे नांवासह सुवाच्य व्यापाऱ्यांस कमिशन मिळतें त्याचा ठराव अगर पत्रद्वारें करावा.

क—वि. शि. वझे, सावंतवाडी.

अगत्य वाचा ! अगत्य वाचा !

वैद्यराज पी. सी. जोगळेकर यांचा दवाखाना

आमच्या दवाखान्यांत हरएक प्रकारचीं इंग्रजी, मराठी व पेटंट औषधें व तीं औषधें तयार करण्यासाठीं लागणारे सामान हे सर्व माफक दरानें विकत मिळण्याची अगदीं उत्तम सोय केली आहे. तसेंच येथें कोणत्याही रोगाचा चांगले प्रकार नाडी परीक्षा करून त्या रोगावर औषध योजना उत्तम रितीनें केली जाते. बाहेर गावचे लोकांनीं प्रकृतीचें मान बरोबर खुलासेवार लिहून कळविल्यास त्यावरून आह्मी त्यांना चांगलें खात्रीचीं औषधीं व्ही. पी. नें पाठवूं. रोग परीक्षे बद्दल एक रुपया फी पाठवावी. आमचे येथें खालीं लिहिलेल्या रोगावर अगदीं रामबाण औषधें आहेत. एक वेळ अनुभवितं तडाका पहावा.

रोगांची नांवें

तापवर, पांथरीवर, पोटदुखीवर, ओकारीवर, उद्दरावर, गर्मीवर, जुलाब बंद होण्यास, कपाळदुखीवर, परम्यावर.

वरील रोग कितिही जुनाट व कोणत्याही कारणानें झालेले असोत फक्त सात दिवसांत चांगला आराम वाटेल. ज्यास्त हकीगत पत्र पाठविल्यास कळवूं.

पी. सी. जोगळेकर

वैद्यराज

आकोला.

जाहिरात

मुंबई बॅंकची सेव्हिंग्स बॅंक

या बॅंकेंत खालीं दिलेल्या अटीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षांचे १ ली जानेवारी आणि ३१ डिसेंबर यांच्या दरम्यान एक हजार रुपया पर्यंत पैसा ठेविता येईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नावावर ठेविता येतील. आणि तो पैसा त्यापेकीं एकास अथवा जास्त इसमास अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यास काढतां येईल

व्याज दरसाल दर शेकडा ३ तीन रुपया प्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं.

नियमांच्या प्रती बॅंकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक आकोला ४।७।०३	J. Kininburgh एजंट

प्रसिद्ध संस्कृत कवी

विशाखदत्त

मुद्राराक्षस

नाटकाचे मराठींत भाषांतर.

भाषांतर करणार

रा. रा. जयराम केशव असनारे

बी. ए. बी. एल. हायकोर्ट वकील

डेक्कन व्हर्नाक्युलर ट्रान्स्लेशन सोसायटी.

कडून बक्षीस मिळालेलें.

किंमत १२ आणे

व्यापारी लोकांस भरपूर कमिशन.

या नाटकाचे प्रयोग शाहूनगरवासी मंडळी करीत आहेत.

पुस्तकें मिळण्याचें ठिकाण—

स्थानेजर—मनोरसिंधु.

अमरावती.